

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ
GÖRÜNTÜLERİNDE İNMENİN FARKLI
DERİN ÖĞRENME MODELLERİ İLE
SINIFLANDIRILMASI**

Mustafa ALTINTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Biyomedikal Mühendisliği Anabilim Dalı

**Temmuz - 2021
KONYA
Her Hakkı Saklıdır**

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİLGİSAYARLI TOMOGRAFİ GÖRÜNTÜLERİNDE İNMENİN FARKLI DERİN ÖĞRENME MODELLERİ İLE SINIFLANDIRILMASI

Mustafa ALTINTAŞ

**Necmettin Erbakan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyomedikal Mühendisliği Anabilim Dalı**

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Muhammet Üsame ÖZİÇ

2021, 111 Sayfa

Jüri

**Dr. Öğretim Üyesi Muhammet Üsame ÖZİÇ
Dr. Öğretim Üyesi Mücahid BARSTUĞAN
Dr. Öğretim Üyesi Kemal ÇETİN**

İnme hastalığı beyin damarlarında tıkanma ve kan akışının azalması durumunda meydana gelen nörolojik bir vakadır. Damarların beslemiş olduğu beyin hücreleri yetersiz oksijen ve besinden dolayı hızlı bir şekilde ölmeye başlar. İnmenin meydana geldiği bu bölgelerin yönettiği fonksiyonlarda kalıcı veya geçici hasarlar meydana gelmektedir. Bundan dolayı inme başladığı anda hızlı ve erken müdahale beyin hasarının en az kayıpla atlatılabilmesi için çok önemlidir. Geç müdahale durumunda hastanın ömür boyu maruz kalacağı sakatlıklar oluşabilir. Klinikte en çok görülen inme çeşitleri iskemik ve hemorajik inmedir. İnme çeşitleri bir medikal görüntüleme tekniği olan bilgisayarlı tomografi ile tanı almaktadır. Bu tez çalışmasında, uluslararası veri tabanlarından alınan iskemik inme, hemorajik inme ve normal bilgisayarlı tomografi görüntüleri kullanarak hastalığı sınıflandıran derin öğrenme modellerinin performansları araştırılmıştır. AlexNet, ResNet, GoogleNet, InceptionV3, ShuffleNet, SqueezeNet derin öğrenme modelleri transfer öğrenme yöntemi kullanılarak bilgisayarlı tomografi görüntüleri ile eğitilmiş ve performans kriterleri hesaplanmıştır. Veriler %80 eğitim %20 test olarak ayrılmış, eğitim ve test işlemlerinde beş kat çapraz geçiş kullanılmıştır. Üç sınıflı çıkış için en yüksek sonuçlar AlexNet ile 0.9086 ± 0.02 hassasiyet, 0.9097 ± 0.02 duyarlılık, 0.9091 ± 0.02 F1 Puanı, 0.9089 ± 0.02 doğruluk, 21 dakika 37 saniyelik işlem süresi olarak bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Derin öğrenme, Hemorajik inme, İskemik inme, Sınıflandırma, Stroke, Transfer öğrenme

ABSTRACT

MS THESIS

CLASSIFICATION OF STROKE WITH DIFFERENT DEEP LEARNING MODELS IN COMPUTERIZED TOMOGRAPHY IMAGES

Mustafa ALTINTAŞ

THE GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCE OF
NECMETTİN ERBAKAN UNIVERSITY
THE DEGREE OF MASTER OF SCIENCE
IN BIOMEDICAL ENGINEERING

Advisor: Assist. Prof. Dr. Muhammet Üsâme ÖZİÇ

2021, 111 Pages

Jury

Assist. Prof. Dr. Muhammet Üsâme ÖZİÇ

Assist. Prof. Dr. Mücahid BARSTUĞAN

Assist. Prof. Dr. Kemal ÇETİN

Stroke is a neurological case that occurs when cerebral vessels become blocked and blood flow is reduced. Brain cells fed by the vessels begin to die rapidly due to insufficient oxygen and nutrients. Permanent or temporary damage occurs in the functions managed by these regions where the stroke occurs. Therefore, prompt and early intervention at the onset of stroke is very important in order to overcome the brain damage with minimum loss. In case of late intervention, disability to which the patient will be exposed for life may occur. The most common types of stroke in the clinic are ischemic and hemorrhagic stroke. Stroke types are diagnosed by computerized tomography, a medical imaging technique. In this thesis, the performance of deep learning models that classify the disease using ischemic stroke, hemorrhagic stroke and normal computed tomography images taken from international databases were investigated. Alexnet, ResNet, GoogleNet, InceptionV3, ShuffleNet, SqueezeNet deep learning models were trained with computerized tomography images using transfer learning method and performance criteria were calculated. The data were separated as 80% training and 20% testing, and five-fold cross-validation was used in training and testing processes. The highest results for the three-class output were found with AlexNet as 0.9086±0.02 precision, 0.9097±0.02 sensitivity, 0.9091±0.02 F1 Score, 0.9089±0.02 accuracy, 21 minutes 37 seconds processing time.

Keywords: Classification, Deep learning, Hemorrhagic stroke, Ischemic stroke, Stroke, Transfer learning

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasında hazırlanmasında; kaliteli eğitim vererek, öncü ve güncel yaklaşımlara yönlendirerek, motivasyonumuzu hep yüksekte tutarak desteklerini esirgemeyen danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Muhammet Üsâme ÖZİÇ'e, değerli bilgileriyle bizleri aydınlatan bölüm başkanımız Prof. Ahmet AVCI'ya teşekkürlerimi sunarım. Yine, tezi hazırlarken yanlarında daha az vakit geçirdiğim, anlayışla karşılayıp destek olan kıymetli eşim, annem, babam, kardeşlerime özel teşekkür ederim.

Mustafa ALTINTAŞ
KONYA-2021

İÇİNDEKİLER

ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
SİMGELER VE KISALTMALAR	vii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ARAŞTIRMASI	3
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	19
3.1. İnme	19
3.1.1. İskemik inme.....	20
3.1.2. Hemorajik inme	21
3.2. Bilgisayarlı Tomografi.....	22
3.3. Veri Tabanları	24
3.3.1. ISLES 2018.....	24
3.3.2. RSNA 2019.....	26
3.4. Derin Öğrenme.....	27
3.4.1. Yapay sinir ağları.....	28
3.4.2. Evrişimli sinir ağ yapısı ve mimarisi	32
3.4.3. AlexNet.....	37
3.4.4. ResNet.....	38
3.4.5. GoogLeNet.....	38
3.4.6. InceptionV3.....	39
3.4.7. ShuffleNet	40
3.4.8. SqueezeNet	40
3.4.9. Çapraz Doğrulama ve Performans Kriterleri	41
4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA.....	50
4.1. AlexNet Sınıflandırma Sonuçları.....	50
4.2. ResNet-50 Sınıflandırma Sonuçları	55
4.3. GoogleNet Sınıflandırma Sonuçları.....	60
4.4. InceptionV3 sınıflandırma sonuçları.....	65
4.5. ShuffleNet sınıflandırma sonuçları	70
4.6. SqueezeNet sınıflandırma sonuçları.....	76
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	82
5.1. Sonuçlar	82
5.2. Öneriler	86
6. KAYNAKLAR	88

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

p	: Olasılık
\sum	: Toplam
x_i	: Nöron giriş değeri
w_i	: Nöron ağırlık değeri

Kısaltmalar

ACR	: Amerikan radyoloji koleji
ADC	: Apparent diffusion coefficient
ANN	: Artificial neural network
BT	: Bilgisayarlı tomografi
CAD	: Bilgisayar destekli tespit
CBF	: Cerebral blood flow
CBV	: Cerebral blood volume
CNN	: Convolutional neural network
CPU	: Central processing unit
CTA-SI	: Bilgisayarlı tomografi anjiyografi görüntüleri
CUDA	: Compute unified device architecture
DAG	: Difüzyon ağırlıklı görüntü
DCA	: Karar eğrisi analizi
DESA	: Derin evrışimsel sinir ağı
DICOM	: Tıpta dijital görüntüleme ve iletişim
dk	: Dakika
DSC	: Dice similarity coefficient
DSN	: Algılama ve segmentasyon ağı
ESA	: Evrışimli sinir ağı
FCN	: Fully convolutional network
FOM	: Liyakat rakamı
Gb	: Gigabayt
GEMSH	: General medical sistem hispeed
GPU	: Graphics processing unit
HMCAS	: Hiperdens orta serebral arter sinyali
HU	: Hounsfield unit
ICH	: İntra serebral kanama
ISLES	: İskemik inme lezyon segmentasyonu mücadelesi
kNN	: k-nearest neighbors
MAP	: Maksimum posteriori olasılık
MCA	: Orta serebral arter
MFLOPS	: Mega floating-point operations per second
MLP	: Multilayer perceptron
mm	: Milimetre
MPFN	: Çok düzlemlili füzyon ağı
MR	: Manyetik rezonans
MRG	: Manyetik rezonans görüntüleme

MRI	: Magnetic resonance imaging
MTT	: Mean transit time
NCCT	: Kontrastsız bilgisayarlı tomografi
NEMA	: Ulusal elektrik üreticileri birliği
NIHSS	: National institutes of health stroke scale
PNG	: Portable network graphics
PSO	: Parçacık sürü optimizasyonu
RAM	: Random access memory
RBF	: Radyal temel fonksiyon
ReLU	: Rectified linear unit
Res-FCN	: Residual-structured fully convolutional network
ROC-AUC	: Receiver operating characteristics area under curve
RSNA	: Kuzey Amerika Radyoloji Derneği
SISS	: Sub-akut inme lezyon segmentasyonu
SPES	: Akut inme penumbra tahmini
SVH	: Serebrovasküler hastalıklar
SVM	: Support vector machine

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Beyin kanaması veri seti görüntüleri	3
Şekil 2.2. Görüntü ön işleme	4
Şekil 2.3. Sistem tarafından kafatası ve beyin dokularının ayrılmış hali	6
Şekil 2.4. DICOM formatında görüntülerden 32 x 32 boyutunda parça görüntü eldesi ..	7
Şekil 3.1. İskemik inme	20
Şekil 3.2. Akut iskemik inme SMIR.Brain.XX.O.CT.345562 – 7. kesit BT görüntüsü	21
Şekil 3.3. Hemorajik inme ID_18cdd767f isimli BT görüntüsü	22
Şekil 3.4. Bilgisayarlı tomografi cihazı	22
Şekil 3.5. Helikal (spiral) BT çalışma yöntemi	23
Şekil 3.6. Hounsfield skalasında gri tonların dağılımı	24
Şekil 3.7. ISLES 2018 ana sayfası	25
Şekil 3.8. ISLES 2018 örnek görüntüleri	25
Şekil 3.9. RSNA Intracranial Hemorrhage Detection ana sayfası.....	26
Şekil 3.10. RSNA 2019 örnek görüntüleri	26
Şekil 3.11. Nöron yapısı	28
Şekil 3.12. Yapay sinir hücresi yapısı	30
Şekil 3.13. Çok katmanlı yapay sinir ağ yapısı	32
Şekil 3.14. LeNet ağ yapısı	33
Şekil 3.15. 5x5x3 boyutta bir giriş görüntüsüne 3x3'lük filtrenin uygulandığı konvolüsyon işlemi	33
Şekil 3.16. ReLU katmanının çıkış verisine etkisi.	34
Şekil 3.17. 4x4'lük giriş görüntüsüne, 2x2 filtre ile iki adım kaymalı maksimum havuzlama işlemi.	35
Şekil 3.18. ESA yapısı	35
Şekil 3.19. Düzleştirme katman, tam bağlantılı katman örneği.....	36
Şekil 3.20. AlexNet ağ yapısı	37
Şekil 3.21. ResNet ağ yapısı	38
Şekil 3.22. GoogleNet ağ yapısı	39
Şekil 3.23. Inception-V3 konvolüsyon ağ yapısı	39
Şekil 3.24. Grup evrişimi.....	40
Şekil 3.25. SqueezeNet ağ yapısı	41
Şekil 3.26. AlexNet 1. Döngü ROC grafiği.....	48
Şekil 3.27. AlexNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi.....	48
Şekil 4.1. AlexNet beş döngünün % doğruluk grafiği.....	51
Şekil 4.2. AlexNet beş döngünün kayıp oranı grafiği	51
Şekil 4.3. AlexNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	52
Şekil 4.4. AlexNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	53
Şekil 4.5. AlexNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	53
Şekil 4.6. AlexNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	54
Şekil 4.7. AlexNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	54
Şekil 4.8. ResNet-50 beş döngünün % doğruluk grafiği	56
Şekil 4.9. ResNet-50 beş döngünün kayıp oranı grafiği.....	57
Şekil 4.10. ResNet-50 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	57
Şekil 4.11. ResNet-50 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	58
Şekil 4.12. ResNet-50 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	58
Şekil 4.13. ResNet-50 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	59
Şekil 4.14. ResNet-50 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	59
Şekil 4.15. GoogLeNet beş döngünün % doğruluk grafiği	61

Şekil 4.16. GoogLeNet beş döngünün kayıp oranı grafiği	62
Şekil 4.17. GoogLeNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	62
Şekil 4.18. GoogLeNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	63
Şekil 4.19. GoogLeNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	63
Şekil 4.20. GoogLeNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	64
Şekil 4.21. GoogLeNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	64
Şekil 4.22. InceptionV3 beş döngünün % doğruluk grafiği	66
Şekil 4.23. InceptionV3 beş döngünün kayıp oranı grafiği	67
Şekil 4.24. InceptionV3 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	67
Şekil 4.25. InceptionV3 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	68
Şekil 4.26. InceptionV3 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	68
Şekil 4.27. InceptionV3 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	69
Şekil 4.28. InceptionV3 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	70
Şekil 4.29. ShuffleNet beş döngünün % doğruluk grafiği.....	71
Şekil 4.30. ShuffleNet beş döngünün kayıp oranı grafiği	72
Şekil 4.31. ShuffleNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	72
Şekil 4.32. ShuffleNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	73
Şekil 4.33. ShuffleNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	74
Şekil 4.34. ShuffleNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	74
Şekil 4.35. ShuffleNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği.....	75
Şekil 4.36. SqueezeNet beş döngünün % doğruluk grafiği	77
Şekil 4.37. SqueezeNet beş döngünün kayıp oranı grafiği.....	77
Şekil 4.38. SqueezeNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	78
Şekil 4.39. SqueezeNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	78
Şekil 4.40. SqueezeNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	79
Şekil 4.41. SqueezeNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	80
Şekil 4.42. SqueezeNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği	80

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 3.1. Beş kat çapraz geçerleme tablosu.....	42
Çizelge 3.2. Karmaşıklık matrisi	42
Çizelge 3.3. Örnek ağ eğitim özellikleri tablosu	48
Çizelge 4.1. AlexNet ağ eğitim özellikleri	50
Çizelge 4.2. AlexNet performans değerleri	50
Çizelge 4.3. AlexNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması	55
Çizelge 4.4. ResNet-50 ağ eğitim özellikleri.....	55
Çizelge 4.5. ResNet-50 ağ performans değerleri.....	55
Çizelge 4.6. ResNet-50 ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması.....	60
Çizelge 4.7. GoogLeNet ağ eğitim özellikleri.....	60
Çizelge 4.8. GoogLeNet ağ performans değerleri.....	61
Çizelge 4.9. GoogleNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması	65
Çizelge 4.10. InceptionV3 ağ eğitim özellikleri.....	65
Çizelge 4.11. InceptionV3 ağ performans değerleri.....	66
Çizelge 4.12. Inception V3 ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması.....	70
Çizelge 4.13. ShuffleNet ağ eğitim özellikleri	71
Çizelge 4.14. ShuffleNet ağ performans değerleri	71
Çizelge 4.15. ShuffleNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması	75
Çizelge 4.16. SqueezeNet ağ eğitim özellikleri.....	76
Çizelge 4.17. SqueezeNet ağ performans değerleri.....	76
Çizelge 4.18. SqueezeNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması.....	81
Çizelge 5.1. Tüm ağların performans değerleri.....	82
Çizelge 5.2. Tüm ağların ROC – AUC performans değerleri	82
Çizelge 5.3. Makalelerin ve tez çalışmasının karşılaştırma çizelgesi.....	83

1. GİRİŞ

Dünyada sakat kalmanın 1. nedeni, ölümlerin ise 3. nedeni olan inme bir beyin damar hastalığıdır. Serebrovasküler hastalıklar (SVH), hastanede tedavi gerektiren nörolojik hastalıkların %50'sinden fazlasını oluşturur. İnmenin %85'i iskemik, %15'i ise hemorajiktir (kanama). Ülkemizde, SVH'nin %72'sini iskemik inme %28'ini ise hemorajik inmenin oluşturduğu saptanmıştır (Şahan ve ark., 2010). Hastalık beyinde olduğu bölgeye göre vücudun farklı kısımlarında felç oluşturmaktadır. Bu da iş gücü kaybı ve bakım maliyetini beraberinde getirmektedir. İnme durumunda hastaya hızlı müdahale kişinin beklenen yaşam süresinin uzamasını ve engellilik durumunun azalmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla hastalık beyinde görüldüğü anda hızlı bir teşhis konulması ve inme olan bölgenin hızlı bir şekilde belirlenmesi hastanın hayat kalitesini önemli oranda arttıracaktır (Emre, 2013).

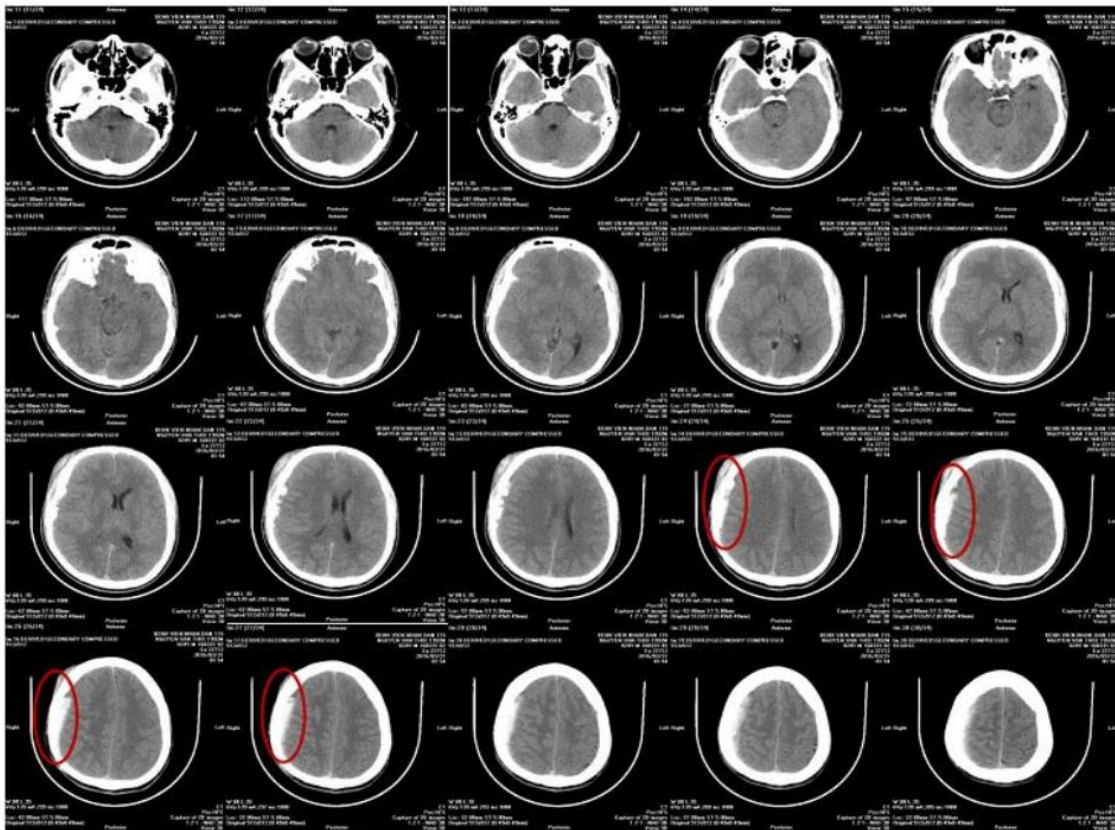
Hastalığa teşhis konulmasında, bilgisayarlı tomografi (BT) ve manyetik rezonans görüntüleme (MRG) teknikleri önemli bir yer tutmaktadır. İnme hastalığının tespitinde BT görüntüleri ve manyetik rezonans (MR) görüntüleri uzman bir radyolog doktor tarafından yorumlanır. Tetkik raporuna göre hemoraji ise kanama protokolü başlatılır. İnmenin sebebi iskemi ise trombolitik protokolü başlatılır. Fakat iskemik inmelerde bulguların başlamasından itibaren ilk 3 saatlik süre aşılmamış olmalıdır . Yeni bulgular bu sürenin 4.5 saate kadar uzatılabileceğini göstermektedir (Emre, 2013). Nörolojide zaman beyindir. Zaman ne kadar çok harcanırsa, risk altındaki beyin dokuları da o oranda kaybedilmektedir.

Medikal görüntü analizleri hastanelerde uzman radyologlar tarafından yapılmaktadır. Görüntü analizinde zaman kısıtlaması, uzmana ulaşmada problemler, küçük hastane ve bölgelerde radyolog eksikliği, deneyime göre değişen yorumlamalar gibi bir takım problemler oluşabilmektedir. Hastanelerde çok fazla görüntü alınması, birçok hastalığa ait görüntü analizi yapılması gerekliliği, ancak buna karşın radyolog sayısının az olması da medikal görüntü analiz süreçlerini yavaşlatmaktadır. Son dönemlerde medikal görüntü analizlerinin görüntü işleme ve yapay zekâ yöntemleri ile gerçekleştirme hedefinde olan çalışmaların sayısı artmaktadır (Karthik ve ark., 2020). Görüntülerin ön işlemlerden geçirilerek yüksek hızlı bilgisayarlarda analizlerinin yapılması ve görüntüdeki hastalık hakkında doktora bir ön bilgi gelmesi gelecekte tıp alanında beklenen bir teknolojidir (Dourado Jr ve ark., 2019).

Acile gelen hastada inme sebebinin iskemi veya kanama olup olmadığı ön görülememektedir. Bu tez çalışmasında iki farklı veri tabanından alınan BT görüntüleri kullanılarak yapay zekâ yöntemleri olan farklı derin öğrenme modelleri ile iki inme türünün sınıflandırılması yapılmıştır. İskemik İnme Lezyon Segmentasyon yarışması 2018 (ISLES 2018) ve Kuzey Amerika Radyoloji Derneği (RSNA) veri tabanlarından 300 adet iskemik beyin BT görüntüsü, 300 adet kanama beyin BT görüntüsü, 300 adet normal beyin BT görüntüsü kullanılmıştır. Görüntüler %80 eğitim %20 test verisi olarak işleme alınmış, 5 kat çapraz geçerleme ile doğrulama yapılmıştır. AlexNet, ResNet, GoogleNet, InceptionV3, ShuffleNet, Squeeze modelleri ile inme görüntüleri ayrılmış ve sınıflandırılmıştır. Hassasiyet, duyarlılık, F1 puanı, doğruluk ve süre kriterleri ile ağların başarı performansları karşılaştırılmıştır. Tez çalışması sonucunda modellerin hastalık sınıflandırma performansları karşılaştırılmış, sistemlerin avantaj ve dezavantajları tartışılmıştır.

2. KAYNAK ARAŞTIRMASI

Phong ve ark. (2017), yapmış oldukları çalışmada, yeni mezun radyologlara yardımcı olması amacı ile vakaları sınıflandırmada derin öğrenme modellerinden faydalanmıştır. Veri kümesi olarak Vietnam'daki 115 hastaneden 100 beyin kanaması vakasının BT görüntüleri oluşturulmuştur. Şekil 2.1.'de çalışmada kullanılan BT görüntülerinden bir kısmı gösterilmektedir. Kanama alanları, kırmızı elipsle işaretlenmiştir.

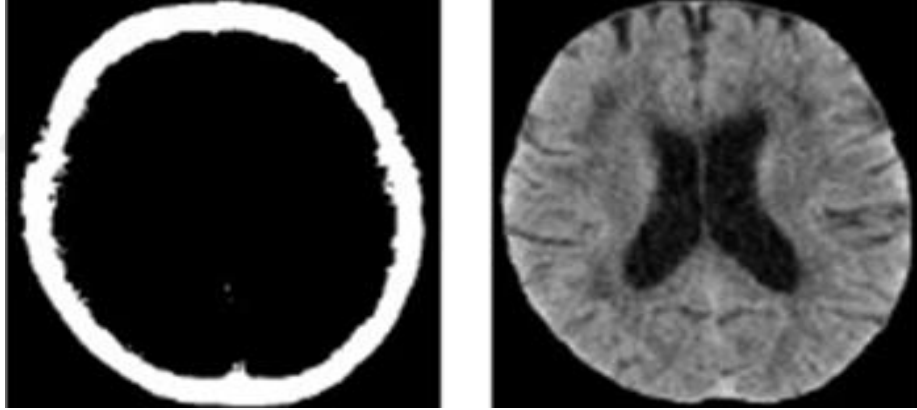
Şekil 2.1. Beyin kanaması veri seti görüntüleri (Phong ve ark., 2017)

XL250a GEN9, 2 x E5-2680 v3, 128 GB RAM, ve 2 x Intel Xeon Phi 7120P yardımcı işlemcili bilgisayarda LeNet, GoogLeNet ve Inception-ResNet derin öğrenme ağ yapıları kullanılarak beyin kanaması tespiti yapılmıştır. Görüntü sayısını artırmak, veriyi zenginleştirmek ve analizi kısıtlayacak alanların kaldırılması için veri setindeki görüntüler ön işleme tabi tutulmuştur. Bu işlemlerde hasta ismi, çekim bilgileri gibi görüntüdeki metinler kaldırılmıştır. Görüntüler 90° , 180° ve 270° döndürülmüştür.

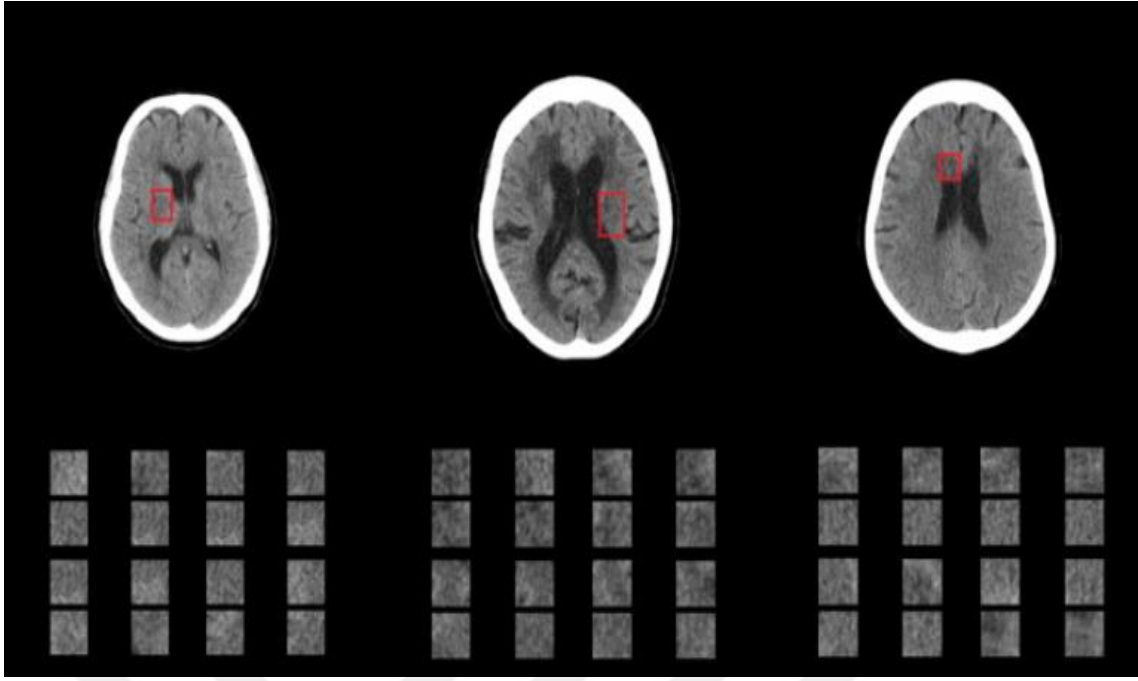
Inception-ResNet ağ yapısının bu çalışma için en iyi ağ yapısı olduğu belirtilmiştir (Phong ve ark., 2017).

Dourado Jr ve ark. (2019), yapmış oldukları çalışmada çevrimiçi derin öğrenme ile inme tespiti yapmışlardır. Çalışmada *General Medical Sistem HiSpeed TC* sistemi (GEMSH) ile veri tabanlarından elde edilen görüntüler, Amerikan Radyoloji Koleji (ACR) ve Ulusal Elektrik Üreticileri Birliği (NEMA) tarafından oluşturulan dijital tıbbi görüntüleme standardı olan Tıpta Dijital Görüntüleme ve İletişim (DICOM) formatı kullanılarak kayıt edilmiştir. Bu çalışmada; DICOM görüntülerini okumak için OFFIS tarafından sağlanan DCMTK açık kaynak kitaplığı (DICOM Araç Takımı) kullanılmıştır. Aksiyal düzlemde görüş alanı 230 mm, dilim kalınlığı 0.7 mm, 512×512 piksel ve $0.585 \times 0.585 \times 1.5$ mm voksel büyüklüğü, 16 bit derinliği, 40 HU bandı - 80 HU özelliklerinde olan görüntüler bir uzman tarafından incelenerek altın standart (*ground truth*) alanları belirlenmiştir. 140 normal beyin, 140 iskemik inme, 140 hemorajik inmeli beyin görüntüsü çalışmada kullanılmıştır. Bayes sınıflandırmada Gauss olasılık yoğunluk fonksiyonu kullanılmıştır. *k-nearest neighbors*'da (kNN), k hiperparametresi 1-11 aralığındaki tek değerler parametre olarak belirlenmiştir. *Multilayer Perceptron* (MLP) eğitimi, gizli katmandaki nöron sayısı 2 ile 1000 arasında değişen *Levenberg-Marquardt* yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. *Support Vector Machine* (SVM), 2^{-5} , 2^{-4} , 2^{-3} , aralığının değerlerine göre değişen C ve γ hiperparametreleri ile doğrusal ve radyal temel fonksiyon (RBF) çekirdeklerini dikkate almıştır. Java ile Keras ve TensorFlow kütüphanelerinin kullanıldığı python dilinde yazılmış bütünleşik program kullanılmıştır. Yazılım ve donanım özellikleri: Intel Xeon sunucu, 16 çekirdekli işlemci, 32 GB RAM, linux ubuntu 16.04 64-bit işletim sistemi, python versiyonu 3 ve java versiyonu 1.8.0'dir. Data seti %80 eğitim, %20 test verisi olarak işleme alınmıştır. Ön işlem olarak, veriler normalleştirilmiştir. Her bir ağ yapısında bayes, MLP, k-NN, random forest, SVM (lineer), SVM (rbf) sınıflandırıcılar kullanılmıştır. DICOM görüntülerde, Mobile-Net, doğruluk ve duyarlılık %91.57, F1 puanı %91.40 ve kesinlik %91.76 değerleriyle en yüksek sonucu vermiştir. Gri skala görüntülerde Nas-Net, bayes hariç tüm sınıflandırıcılarda doğruluk, duyarlılık, F1 puanı ve kesinlik %100'dür. En hızlı eğitim süreleri bayesian sınıflandırıcıya sahip VGG16 ve VGG19 olup, her ikisi de 0.015 s sürmüştür. Ardından DenseNet121 ve Nas-Net mobile sırasıyla 0.019 s ve 0.020 s ile gelmektedir. Bu çalışmanın, doğruluk oranları ve algoritma sonuçlanma süreleri ile bilgisayar destekli teşhise yardımcı olması açısından başarılı bir uygulama olduğu belirtilmiştir (Dourado Jr ve ark., 2019).

Chin ve ark. (2017), otomatik iskemik inmenin derin öğrenme ile tespitinin yapılması amacıyla yaptıkları çalışmada, ilk olarak görüntüler ön işleme tabi tutulmuştur. Beyin omurilik sıvısı ve kafatası alanları otsu yöntemi ile görüntüden çıkarılmıştır (Şekil 2.3.). 5 mm kalınlığında, 512x512 piksel boyutundaki DICOM görüntü 32x32 piksel boyutlarında parçalara ayrılıp (Şekil 2.4.) veri çoğaltma ile görüntü sayısı 256 adete yükseltilmiştir. Veri çoğaltmada aynı görüntünün bir piksel sağa, sola, yukarı veya aşağı kaydırılması ile oluşturulmuştur. Bu görüntülerin %50'si eğitim, %50'si test verisi olarak alınmış ve Evrişimli sinir ağı (ESA) yapısında kullanılmıştır. ESA yapısı bir adet maksimum havuzlama katmanı, iki adet konvolüsyon katmanı, bir adet tam bağlantı katmanı ve bir adet softmax katmanından oluşmaktadır. İşlemler; 3 GHz CPU, 16GB RAM, Nvidia GTX 960 GPU donanımı üzerine kurulu Ubuntu 16.04. işletim sisteminde yapılmıştır. Yazılım C ve Lua Script dilini kullanmaktadır. Makine öğrenmesinde Torch kullanılmıştır. Şekil 2.3.'te verilerde yapılan ön işleme, Şekil 2.4.'te veri çoğaltma gösterilmektedir.

Şekil 2.3. Sistem tarafından kafatası ve beyin dokularının ayrılmış hali (Chin ve ark., 2017)

Şekil 2.4. DICOM formatında görüntülerden 32 x 32 boyutunda parça görüntü eldesi (Chin ve ark., 2017)

Çalışma sonucunda hastalığın sınıflandırılmasında %92.96 doğruluk değerine ulaşılmıştır. Elde edilen sonucun, teşhis konulması aşamasında fayda sağlayacağı belirtilmiştir (Chin ve ark., 2017).

Liu ve ark. (2018), MR görüntüsü üzerinde inme lezyon görüntüsünün segmente ettikleri çalışmada, difüzyon ağırlıklı görüntüleri (DAG), *Apparent diffusion coefficient* (ADC) görüntüleri, T2 ağırlıklı görüntüleri *residual-structured fully convolutional network* (Res-FCN) ağında işleme almışlardır. Görüntüdeki her bir pikselin inme olasılığı eşik değerinin üstünde olduğu durumda piksele 1 değeri, değilse 0 değeri verilerek yeni bir segmente alanı elde edilmiştir. Bu sonuç *ground truth* ile karşılaştırılmış ve ağ eğitilmiştir. Tüm görüntülere normalizasyon işlemi uygulanmıştır. Çalışmada temel ağ olarak ResNet50 kullanılmaktadır. 115 eğitim dosyası, 97 test dosyası modele giriş olarak verilmiştir. İşlemde donanım olarak, alienware aurora r6 iş istasyonu, intel core i7-7700k CPU, 48Gb RAM, NVIDIA GeForce 1080ti GPU, 11 GB hafıza ile çalışılmıştır. İşletim sisteminde linux (ubuntu 14.4), CUDA 8.0, Keras ve Tensorflow kütüphaneleri kullanılmıştır. ~18 dk. süren işlem, süre açısından performansı yükseltmiştir. Segmentasyon performans kriterlerinden 0.654 dice değeri ile başarılı sonuç alındığını belirtmektedirler (Liu ve ark., 2018).

Chen ve ark. (2017) ESA ile Difüzyon Ağırlıklı MR görüntülerinde tam otomatik inme lezyon segmentasyonu yaptıkları çalışmada, 741 vaka görüntüsünün evrişimli sinir

ağında (EDDNet) işleme tabi tutmuşlardır. Elde edilen sonuçları konvolüsyonel etiket değerlendirme ağı MUSCLE Net ile işleme alınmıştır. İşlemlerde doğru sınıflanmış vaka sayısının tüm vakalara oranı ile lezyon tespit oranı hesaplanmaktadır. Çalışmanın sonucunda lezyon tespit oranı 0.94 sonucu elde edilmiştir. Küçük lezyonlarda ve büyük lezyonlarda dice değerleri sırasıyla 0.61 ve 0.83'tür. Ortalama dice değeri 0.67'dir. Ağların ilk eğitimi toplamda 26.72 saat sürmüştür. Test süresi ise toplamda 0.9 saniyedir. Süre ve dice değeri olarak performansı yüksek sonuç elde edildiği belirtilmiştir (Chen ve ark., 2017).

Rajini ve Bhavani (2013) iskemik inmenin bilgisayar destekli tespitini yaptıkları çalışmada, BT görüntülerinde iskemik inme bölgesini sağlıklı dokulardan ayıran segmentasyon, orta hat kayması ve görüntü özelliklerini kullanarak iskemik inmenin otomatik olarak saptanmasına yönelik yeni bir yaklaşım sunmaktadır. Önerilen yöntem, ön işleme, segmentasyon, beynin orta hattının izlenmesi, doku özelliklerinin çıkarılması ve sınıflandırma olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır. İskemik inmenin erken tespiti için önerilen yöntemin uygulanmasının, klinik uygulamanın etkinliğini ve doğruluğunu arttırdığı gösterilmiştir. Sonuçlar, bir uzman tarafından nicel olarak değerlendirilmiştir. Önerilen yaklaşım ile elde edilen sonuçlar arasındaki ortalama örtüşme metriği, ortalama hassasiyet ve ortalama duyarlılık sırasıyla 0.98, 0.99 ve 0.98'dir. SVM, k-NN, *artificial neural network* (ANN) ve karar ağacı ile %98, %97, %96 ve %92 doğrulukta sınıflandırma sonucuna ulaşılmıştır (Rajini ve Bhavani, 2013).

Pereira ve ark. (2018), hemorajik ve iskemik inmeyi aynı anda tespit eden bir çalışma yapmışlardır. Parçacık Sürü Optimizasyonu (PSO) ile optimize edilmiş ESA kullanılarak BT görüntülerinde inme tespiti yapılmıştır. Veri seti, her vaka için üç farklı görüntüden oluşturulmuştur. Veri seti içeriğini orijinal BT görüntüsü, segmentli kafatası görüntüsü ve radyolojik yoğunluk harita görüntüsü oluşturmaktadır. Tomografi görüntüleri dilim kalınlığı 0.7 mm, görüş alanı 230 mm, piksel boyutları 512 x 512, Voxel boyutları 0.585 x 0.585 x 1.5 mm'dir. *Clinical Trajano Almeida - Diagnostic Imaging* desteğiyle 25 BT vakası incelenmiştir. BT taramaları DICOM formatında olup içeriği; 100 normal beyin, 100 hemorajik inme, 100 iskemik inme görüntüsünden oluşmaktadır. BT görüntüleri, X ışınının vücuttan geçemediği noktalarda daha az yoğunlukta geçerler. Bu zayıflama değeri Hounsfield birimleri (HU) ile ölçülen zayıflama katsayısı olarak adlandırılan yerel doku yoğunluğu ile orantılıdır. Düşük yoğunluklu dokular daha koyu pikseller halindedir. Yüksek yoğunluklu dokular pozitif değerler alır ve daha açık gri tonlamalı piksel halinde temsil edilir. Ön işlemede görüntüler yeniden 256 x 256 piksel

olarak boyutlandırılmıştır. Veri seti; %50 eğitim, %50 test görüntüsü olan birinci protokol ve %75 eğitim, %25 test görüntüsü olan ikinci protokol olarak ayrı ayrı işlemlere tabi tutulmuştur. Parçacık Sürü Optimizasyon metodolojisi, eğitim seti üzerinden ESA kayıp fonksiyonunu en aza indirecek şekilde en iyi hiper parametre değerlerini seçmektedir. Optimale yakın hiper parametreler kullanılarak ağ eğitilmektedir. Bu çalışma için düzenlenmiş ESA ile 75/25 protokolünde; Hemorajik inmeyi %97.5 oranında, iskemik inmeyi %100 oranında, normal beyin görüntüsünü %99.1 oranında doğru tespit ederek, yüksek performans değerlerine ulaştıkları bildirilmiştir (Pereira ve ark., 2018).

Clèrigues ve ark. (2020) multimodal MR görüntülerinden akut ve subakut inme lezyonu segmentasyonu yaptıkları çalışmada, akut ve subakut inme lezyonu segmentasyonu için U-Net tabanlı bir derin öğrenme metodolojisi önermektedir. Beyin yarım kürelerinin simetrisine dayalı öğrenmede performansı artırmak için veriler, ön işleme tabi tutulmuştur. Sınıf dengesizliği sorunu, dengeli bir eğitim örnekleme stratejisi ve dinamik ağırlık kayıp işlevi ile küçük boyutlu görüntüler kullanarak ele alınmıştır. Önerilen yöntem, ISLES 2015 veri setinde kullanılmıştır. Yarışma, çoklu difüzyon, perfüzyon ve anatomik MRG modalitelerinden sub-akut inme lezyon segmentasyonu (SISS) ve akut inme penumbra tahmini (SPES) görevlerini içermektedir. SISS *Dice similarity coefficient* – Dice benzerlik katsayısı (DSC) $DSC=0.59 \pm 0.31$ ve SPES alt görevleri için $DSC=0.84 \pm 0.10$ değerleri ile yüksek performans elde etmiştir. Sunulan diğer stratejilerle karşılaştırıldığında, daha düşük bir Hausdorff mesafesi ile en üst düzeyde performans elde edildiği bildirilmiştir (Clèrigues ve ark., 2020).

Majumdar ve ark. (2018) BT görüntülerinden intrakraniyal hafif kanamaları tespit etmeye yardımcı olacak bilgisayar destekli sistem çalışması yapmışlardır. Çalışmada hizalama, görüntü işleme, görüntüleri düzeltme, elle özellik çıkarma ve sınıflandırma adımlarını içeren klasik bir yaklaşım yerine aynı anda özellikleri ve sınıflandırmayı öğrenen derin bir evrimsel sinir ağı kullanılmıştır. Birden fazla elle müdahale adımını ortadan kaldırmış ve özgüllüğü önemli ölçüde artıracak ESA çıktısına son işlem uygulanmıştır. Veri seti; eğitim, doğrulama ve test için sırasıyla 60, 5 ve 69 vakaya bölünmüş 134 BT vakasından (4.300 görüntü) oluşturulmuştur. Her vaka tipik olarak birden fazla kanama içermektedir. Test setindeki performans, lezyon başına %81 duyarlılık (34/42 lezyon) ve vaka başına %98 özgüllük (45/46 vaka) göstermektedir (Majumdar ve ark., 2018).

Gautam ve Ramanın (2021) beyin BT görüntülerini hemorajik inme, iskemik inme ve normal beyin olarak sınıflandırdıkları çalışma, üç grubun aynı anda sınıflandırıldığı

önemli bir çalışmadır. Yeni önerilen evrişimli sinir ağı modeli, görüntü füzyonu ve ESA yaklaşımlarını kullanmaktadır. Tüm işlemler, Himalayan Tıp Bilimleri Enstitüsünden elde edilen BT görüntü veri seti üzerinde yapılmıştır. İlk olarak, BT görüntülerinin kalitesini iyileştirmek için çok odaklı görüntü füzyonu kullanılarak ön işleme uygulanmıştır. Ön işlenmiş görüntüler, inme sınıflandırması için yeni önerilen 13 katmanlı ESA mimarisinde işleme alınmıştır. ESA yönteminin doğruluğu, iki farklı veri seti üzerinde iki deney yapılarak kontrol edilmiştir. Birinci deneyde, BT görüntü verileri, %20 test ve %80 eğitim setlerine bölünmüştür, ikinci deneyde görüntü veri setine on kat çapraz geçiş yapılmıştır. Veri kümesi 1'de birinci deneyde elde edilen sınıflandırma doğruluğu %98.33 ve ikinci deneyde %98.77 iken, veri kümesi 2'de deney 1 ve 2'de elde edilen doğruluk değerlerinin sırasıyla %92.22 ve %93.33 olduğu bildirilmiştir (Gautam ve Raman, 2021).

Pan ve ark. (2021) kontrastsız BT görüntülerinde iskemik enfarktüsü tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, akut iskemik inme teşhisinin doğruluğunu artırmak için temel olarak derin öğrenme rezidual ağına (ResNet) dayalı yeni bir yaklaşım ele almışlardır. Bu çalışmada normal bireylerin manyetik rezonans difüzyon ağırlıklı görüntüleri ile doğrulanmış iskemik inme hastalarının (başlangıç süresi: 9 saatten az) görüntüleri kullanılmıştır. Hepsine aynı tarama aralığı, katman kalınlığı (4 mm) ve katmanlar arası mesafe (4 mm) ile BT düz tarama ve MR-DAG taraması yapılmıştır. (İki inceleme arasındaki zaman aralığı: 4 saatten azdır). MR-DAG'yi enfarktüs çekirdeğinin altın standardı olarak belirlemek ve kontrastsız BT görüntülerinde enfarktüs çekirdeğini tespit etmek için bir maksimum posteriori olasılık (MAP) modeli ve bir son işleme yöntemiyle birlikte derin öğrenme modeli olan ResNet kullanılmıştır. Bu yeni yöntemin klinik değerini analiz etmek için karar eğrisi analizi (DCA) kullanılmıştır. 116 iskemik inmeli hasta ve 26 normal kişinin olduğu veri seti kullanılmıştır. 58 hasta görüntüsü eğitim veri setine, 58 hasta ile 26 normal kişi görüntüleri test veri setine ayrılmıştır. Kontrastsız BT'de enfarktüs çekirdeğini tespit etmek için ResNet tabanlı tanımlama doğruluğu %75.9 olarak elde edilmiştir. Bu derin öğrenme yönteminin, iskemik inme hastalarının teşhisinde fayda sağlayacağı düşünülmüştür. Optimizasyon yöntemleriyle desteklenen derin öğrenme rezidual ağı, kontrastsız BT görüntülerinde erken enfarktüs çekirdeğini saptayabileceği ve hekimlerin akut iskemik inme hastalarında tanı doğruluğunu artıracığı sonucuna ulaşılmıştır (Pan ve ark., 2021).

Lo ve ark. (2021) çalışmalarında kontrastsız bilgisayarlı tomografik görüntülerini kullanan derin konvolüsyonel sinir ağları ile akut iskemik inmenin otomatik tanımlandığı

bir yaklaşım önermektedir. Görüntü veri seti, akut iskemik inme 96 hastadan (573 görüntü) ve 121 normal kontrolden (681 görüntü) alınan 1254 gri tonlamalı kontrastsız BT görüntüsünden oluşmaktadır. İki nöroradyolog kritik inme bulgularının bir altın standardını oluşturmuştur. ESA olarak AlexNet, Inception-v3 ve ResNet-101 kullanılmıştır. Sınırlı veri boyutunu eğitmek için ImageNet parametreleriyle transfer öğrenme uygulanmıştır. Oluşturulan modeller, on kat çapraz geçişle değerlendirilmiş ve başka bir kurumdan akut iskemik inme 50 hasta (108 görüntü) ve 58 normal kontrol (117 görüntü) içeren bağımsız bir veri kümesi üzerinde test edilmiştir. Önceden eğitilmiş parametreler olmadan AlexNet, %97.12'lik doğruluk, %98.11'lik hassasiyet, %96.08'lik özgüllük ve 0.9927 *Receiver operating characteristics area under curve* (ROC-AUC) değeri elde etmiştir. Transfer öğrenme kullanılan AlexNet, Inception-v3 ve ResNet-101 %90.49 ile %95.49 arasında doğruluk elde etmiştir. Başka bir kurumdan alınan veri seti ile test edilen AlexNet, %60.89 doğruluk, %18.52 duyarlılık ve %100 özgüllük sonuçları vermiştir. Transfer öğrenme kullanılan AlexNet, Inception-v3, ResNet-101 sırasıyla %81.77, %85.78 ve %80.89 doğruluk elde etmiştir. Bilgisayar destekli bir teşhis sistemi olarak önerilen derin ESA mimarisi, sıfırdan eğitimin belirli bir tarayıcı için özelleştirilmiş bir model oluşturabileceğini ve transfer öğreniminin radyologlara akut iskemik inmenin tanısını önerilerde bulunacak daha genelleştirilmiş bir model oluşturabileceğini gösterdiği bildirilmiştir (Lo ve ark., 2021).

Watanabe ve ark. (2021) BT görüntülerinde kafa içi kanamayı tespit için derin öğrenme tabanlı bilgisayar destekli tespitin (CAD) farklı seviyedeki doktorların teşhis performansı üzerindeki etkisini aydınlatmak amacıyla çalışma yapmışlardır. Toplam 40 kafa BT veri seti (normal, 16; hemorajik, 24), 15 doktor (5 kurul onaylı radyolog, 5 radyoloji asistanı ve 5 tıp stajyeri) tarafından değerlendirilmiştir. Hekimler CAD'siz ve CAD'li 2 okuma seansına katılmıştır. Tüm doktorlar, vakaları incelemişlerdir. Her vakada okuma süresi kaydedilmiştir. CAD sistemi, 433 hastanın kafa BT görüntüleri (normal, 203; hemorajik, 230) kullanılarak geliştirilmiştir. Kanama oranları, U-Net ve makine öğrenimine dayalı yanlış pozitif çıkarma yöntemi kullanılarak karşılık gelen olasılık ısı haritaları olarak gösterilmektedir. Duyarlılık, özgüllük, doğruluk ve liyakat rakamı (FOM), açıklamalara ve güven seviyelerine göre hesaplanmıştır. Algoritma beyin kanamasını tespit etmek için U-Net kullanılarak geliştirilmiştir. U-Net'i eğitmek için toplam 433 kafa BT taraması kullanılmıştır. 5 mm kesit kalınlığına sahip kafa BT taramaları; 203 beyin normal (5326 dilim) ve kanamalı 230 hasta (2588 dilim) görüntülerinden oluşmaktadır. İki hasta grubundan elde edilen veriler rastgele, eğitim

(%90) ve doğrulama (%10) veri setlerine ayrılmıştır. CAD sistemi, sırasıyla her dilimdeki her piksel ve her hasta için bir ICH (İntra serebral kanama) tahmin verileri elde etmiştir. Bu sonuçlar şu işlemlerle elde edilmiştir: ön işleme, derin öğrenme tabanlı segmentasyon ve yanlış pozitif alanları görüntüden çıkarma. Ön işlemede gürültü ve işleme tabii tutulmayacak alanlar görüntüden çıkarılmıştır. Çeşitli pencere seviyesi ve genişlik ayarları kullanılarak farklı parlaklıkta görüntüler elde edilmiştir. Ön işlemeden sonra, çoklu görüntüler için bağımsız olarak eğitilmiş ve oluşturulmuş U-Net'ler kullanılarak her dilimdeki ICH bölgeleri tespit edilmiştir. Bu algılama oranları birleştirilerek her dilim için ICH değeri belirlenmiştir. Kalsifikasyon bölgeleri ve kan damarları gibi yanlış pozitif sonuçlu görüntüleri ortadan kaldırmak için, dilim düzeyinde ICH'lerin olasılık ısı haritalarına, makine öğrenimine dayalı bir yanlış pozitif alanları görüntüden çıkarma yöntemi uygulanmıştır. Spesifik olarak, bir olasılık eşiğini aşan pikseller aday bölgeler olarak çıkarılmıştır. Her bölgenin BT değerlerinden uzamsal konumları hesaplanmıştır. Bu özelliklere dayanarak bir bölgenin yanlış pozitif olup olmadığı random forest yöntemiyle belirlenmektedir. Bölgenin yanlış pozitif olup olmadığı, karşılık gelen olasılıklar hesaplanmıştır. Makine öğrenmesi tabanlı yanlış pozitif alanları görüntüden çıkarma yöntemi uygulanarak hasta düzeyinde intraserebral kanama yerleri belirlenerek hasta düzeyinde intraserebral kanama olasılık değeri tahmin edilmiştir. Gerçekleştirilen CAD sisteminde, dilim düzeyindeki ve hasta düzeyindeki sonuçlar ile olasılık haritaları oluşturulmuştur. Olasılık ısı haritaları her hastanın beyin BT görüntüsüne işlenmiştir. Sonuçta CAD kullandıktan sonra hasta bazlı değerlendirmede, tüm doktorların ortalama doğruluğu önemli ölçüde %83.7'den %89.7'ye ($p < 0.001$) yükselmiştir. Ek olarak, kurul onaylı radyologların, radyoloji asistanlarının ve stajyer hekimlerin doğrulukları CAD olmadan sırasıyla %92.5, 82.5 ve %76.0 ve CAD ile sırasıyla %97.5, %90.5 ve %81'dir. CAD kullandıktan sonra tüm doktorların ortalama FOM'u 0.78'den 0.82'ye ($p = 0.004$) yükselmiştir. CAD (43 s) kullanıldığında okuma süresi, tüm doktorlar için kullanılmadığı zamana göre (68 s, $p < 0.001$) anlamlı olarak daha düşüktür. Sonuç olarak derin öğrenme kullanılarak geliştirilen CAD sisteminin, tüm doktorlar için kafa içi kanamayı tespit etmede tanı performansını önemli ölçüde iyileştireceği öne sürülmüştür (Watanabe ve ark., 2021).

Gia ve ark. (2020) intrakraniyal kanamanın BT görüntülerinden bilgisayar destekli tespit ettikleri (CAD) bir çalışma yapmışlardır. MobileNetV2 mimarisine dayalı derin öğrenme modeli, RSNA kafa içi kanama veri seti üzerinde eğitilmiştir. Vietnam'daki Vinh Long Eyalet Hastanesi'nden toplanan ICH Vietnam vakaları ile veri

seti oluşturulmuştur. Sonuçta 0.991 ROC-AUC, 0.992 duyarlılık ve 0.807 özgüllük değerleri elde edilmiştir (Gia ve ark., 2020).

Hong ve ark. (2019), serebral mikro kanamaları ESA transfer öğrenme metodu ile tespit ettikleri bir çalışma yapmıştır. Serebral mikrokanamalar, normal (veya normale yakın) dokuda serebral küçük damarlardan sızan küçük perivasküler hemosiderin birikintileridir. Son on yılda, Serebral mikro kanamaları yarı otomatik ve otomatik olarak tespit etmek için geleneksel makine öğrenimi ve klasik evrişimli sinir ağlarına dayalı birkaç yaklaşım geliştirilmiştir. Son yıllarda, görüntü tanıma için, klasik ESA ile karşılaştırıldığında daha iyi performans gösteren, daha derin yapıya sahip çok sayıda gelişmiş ESA varyantı önerilmektedir. Bu çalışmada Serebral mikro kanama tespitinin doğruluğunu daha da geliştirme olasılığını araştırmak için ResNet-50'ye dayalı bir yöntem önerilmiştir. Örneklem büyüklüğü nedeniyle transfer öğrenme kullanılmıştır. ResNet-50'nin transfer öğrenmesine dayanarak, ortalama \pm standart sapma formatında $\%95.71 \pm 1.044$ hassasiyet, $\%99.21 \pm \%0.076$ özgüllük ve $\%97.46 \pm 0.524$ doğruluk ile yüksek performans elde edildiği bildirilmiştir (Hong ve ark., 2019).

Dawud ve ark. (2019) beyin kanamasını, özellikle kanamanın erken evrelerinde tespit etme problemini ele alan bir çalışma yapmıştır. AlexNet ve ayrıca destek vektör makinesi sınıflandırıcılı AlexNet'in (AlexNet-SVM) değiştirilmiş yeni bir sürümü kullanılmıştır. ESA, BT görüntülerini kanamalı veya kanamasız görüntü olarak sınıflandırmaktadır. Bu çalışmada amaç önceden eğitilmiş bir modelin (transfer öğrenme) sıfırdan bir ESA oluşturma ihtiyacını ortadan kaldırıp kaldıramayacağı konusu araştırılmasıdır. Buna ek olarak, üç katmanlı bir sinir ağı yerine sınıflandırıcı olarak SVM kullanmanın avantajlarını araştırmayı amaçlamaktadır. Aynı sınıflandırma görevi üç derin ağa uygulanmıştır. Birinci ağ baştan tasarlanmıştır. İkinci ağ beyin BT kanama sınıflandırma işlemine göre düzenleme yapılmış önceden eğitilmiş ağıdır. Üçüncü ağ, SVM sınıflandırıcısını kullanan modifiye yeni AlexNet-SVM modelidir. Üç ağ, aynı sayıda mevcut beyin BT görüntüsü kullanılarak eğitilmiştir. Deneyler, doğal görüntülerden tıbbi görüntü sınıflandırmasına bilgi aktarımının mümkün olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçların önerilen modifiye edilmiş önceden eğitilmiş model "AlexNet-SVM"nin beyin kanamasını tanımlamada sıfırdan oluşturulan evrişimli bir sinir ağından ve orijinal AlexNet'ten daha iyi performans gösterebileceğini öne sürmektedirler (Dawud ve ark., 2019).

Jung ve Whangbo (2020) derin öğrenme ile iskemik inme tespit ettikleri çalışmalarında, küçük bir veri setiyle iskemik inme için öğrenme ve sınıflandırma

yapabilen bir derin öğrenme sistemi önermektedirler. Bu çalışmada orta serebral arter (MCA) bölgesinden 356 inmeli hastanın kontrastsız BT görüntüleri verilerine dayanan iskemik inme için optimize edilmiş bir ön işleme algoritması geliştirilmiştir. Sinir ağlarını eğitirken yetersiz veri sorununun üstesinden gelmek için transfer öğrenme modülünü optimize eden, uyarlamalı transfer öğrenme algoritması kullanılmıştır. Hali hazırda kullanılan SEResNext sinir ağı ile önerilen sistem karşılaştırıldığında, inme teşhisi performansı mevcut SEResNext sinir ağı sistemine göre %18.72 daha iyi sonuç verdiği bildirilmiştir (Jung ve Whangbo, 2020).

Karthik ve ark. (2020), derin öğrenme modellerinin inme tespiti ve lezyon segmentasyonundaki etkisini değerlendirmek amacıyla bir derleme yapmıştır. Bu derlemede son birkaç yılda farklı akademik araştırma veri tabanlarında yayınlanan 113 araştırma makalesi analiz edilmiştir. İnme lezyonu tespiti ve segmentasyonundaki gelişmelere odaklanılmıştır. Araştırma makaleleri, inme lezyonu tespiti ve segmentasyonu ile ilgili en belirgin iç görüleri elde etmek için belirli kriterlere göre filtrelenmiştir. İnme lezyonunun özellikleri görüntüleme yöntemine göre değişmektedir. Etkili bir yöntem geliştirmek için, girdi görüntülerinden özniteliklerin dikkatlice çıkarılması gerekmektedir. Çalışmada inme lezyonu tespiti ve segmentasyonu için kullanılan farklı derin mimariler kategorize edilmiş ve karşılaştırılmıştır. Çalışma tıbbi görüntü analizindeki iki derin sinir ağı bileşenlerinin, yani Evrişimli Sinir Ağı ve Tam Evrişimli Ağ - *Fully convolutional network* (FCN) alaka düzeyinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Daha iyi sonuçlar için önerilebilecek diğer olası derin mimarilere işaret edilmiştir. Ayrıca, inme tespitinde ortaya çıkan eğilimler ve çalışmalar bu değerlendirmede detaylandırılmıştır.

Bu çalışma ile araştırmacıların karşılaştığı teknik ve teknik olmayan zorlukları inceleyerek ve inme tespitinde gelecekteki etkileri gösterilmiştir. Derin öğrenme, tıbbi alanda önemli sonuçlar vermiş olsa da, karmaşık görüntü segmentasyonu problemlerini çözmek için derin mimarileri kullanma konusunda dikkate değer araştırma beklentileri bulunmaktadır. Tıp doktorlarının bu araştırmalara girmesiyle daha iyi sonuçlar elde edileceği düşünülmektedir. Şu anda, derin öğrenmeye dayalı segmentasyon algoritmaları, veri yetersizliği, eğitim süresi ve kaynaklar vb. gibi faktörlerle sınırlıdır. Bu sınırlamaların üstesinden gelmek için verimli yöntemler tasarlandığı takdirde, biyomedikal görüntü işleme alanında derin öğrenmenin daha iyi sonuçlar vereceği öngörülmüştür (Karthik ve ark., 2020).

Yu ve ark. (2020) akut iskemik inmeli hastalarda temel görüntüleme derin öğrenme modeli kullanılarak nihai enfarktüs lezyonlarının tahmin edilebilirliğinin araştırıldığı bir çalışma yapmıştır. Akut iskemik inme geçiren 182 hastanın prognoz bulguları çalışmasında, akut ve takip görüntülerinden oluşan bir veri seti ile eğitilmiş derin öğrenme modeli başlangıçtan 3 ila 7 gün sonra kullanılmıştır. Çalışma yapılırken sonraki reperfüzyon durumu hakkında bilgi sahibi olmadan enfarktüs lezyonlarının boyutunu ve yerini tahmin etmek amaçlanmıştır. Model, küçük ve büyük reperfüzyonlu hastalarda mevcut klinik son teknoloji yöntemlerle karşılaştırılabilir performans göstermiştir. Derin öğrenme modeli müdahaleden önce akut iskemik inme geçiren hastalar için bireyselleştirilmiş enfarktüs lezyon tahmini sağlamaktadır. Akut inme geçiren hastalarda enfarktüs boyutunun ve yerinin tahmini, karar verme ve prognoz için önemlidir. Çalışma ile derin öğrenme modelinin manyetik rezonans görüntülerini kullanarak nihai enfarktüs lezyonlarını tahmin edip edemeyeceği ve modeli güncel klinik tahmin yöntemleri ile karşılaştırıp karşılaştıramayacağı araştırılmıştır. Bu çok merkezli prognostik çalışmada, görüntü segmentasyonu (U-net) için bir sinir ağı türü eğitilmiş ve sonuçlar doğrulanmıştır. İşlem, perfüzyon ağırlıklı ve difüzyon ağırlıklı MR görüntülerine 3 ila 7 gün sonra uygulanmaktadır. Hastalar 24 saatlik görüntüleme sonuçlarına göre bilinmeyen, minimal, kısmi ve majör reperfüzyon olarak gruplanmaktadır. 182 vakada (97 kadın [%53.3]; ortalama 65 yaş), derin öğrenme modeli ortalama ROC-AUC 0.92 değeri elde etmiştir. Derin öğrenme modeli ile mevcut klinik yöntemler karşılaştırılmış olup derin öğrenme modelinin daha iyi olduğu öne sürülmüştür. ESA'nın reperfüzyon bilgisi olmadan temel görüntüleme enfarktüs lezyonlarını başarıyla tahmin ettiği ve mevcut klinik yöntemlerle karşılaştırılabilir performans elde ettiği bildirilmiştir. Subakut enfarktüs lezyonunun tahmin etmede, klinisyenlerin dekompresyon tedavisine hazırlanmasında yardımcı olabileceği önerilmiştir (Yu ve ark., 2020).

Zhang ve ark. (2020) yapmış oldukları iskemik inmeyi segmente edecek çok düzlemli füzyon ağı çalışmasında, manuel segmentasyonunun zaman alan ve öznel olmasından kaynaklı sorunların önüne geçmek istemektedir. Başlangıçtan trombüsün çıkarılmasına kadar geçen süre, akut iskemik inmeli hastaların prognozu üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Süre ne kadar kısa olursa, prognoz o kadar iyi olur. Bu amaçla, DAG'da iskemik inme lezyonlarını hızlı ve otomatik olarak segmente edilmesi için yeni bir çalışma sunulmuştur. İlk olarak, iki tür veri dengesizliğini çözmek için algılama ve segmentasyon ağı (DSN) tasarlanmıştır. İkinci olarak, sırasıyla farklı düzlem özelliklerini

çıkarmak için kullanılan üç dallı bir DSN mimarisi önerilmiştir. Üçüncü olarak, nihai tahmini daha doğru yapmayı amaçlayan çok düzlemlili bir füzyon ağı (MPFN) önerilmiştir. ISLES2015 SISS DAG dizi veri seti üzerinde kapsamlı deneyler yapılmış, önerilen segmentasyon yöntemi ile dice değerinin %62.2'ye ve duyarlılık değerinin %71.7'ye ulaştığı bildirilmiştir (Zhang ve ark., 2020).

Zhang, Zhao, ve ark. (2018) 3 boyutlu evrişimli sinir ağları kullanarak difüzyon ağırlıklı görüntülerden akut iskemik inmeyi bölümlere ayırmak için yeni bir otomatik yöntem önerilen bir çalışma yapmıştır. Metot, ayırt edici özellikleri otomatik olarak öğrenebilmekte ve 3 boyutlu bağlamsal bilgileri, verimli bir şekilde kullanabilmektedir. Çok derin 3-D ESA eğitiminin zorluğunu azaltmak için, ağ boyunca engelsiz bilgi ve yayılımını sağlamak için ağ, yoğun bağlantı ile donatılmıştır. Yöntemi değerlendirmek için çeşitli akut iskemik inme tiplerine sahip 242 vaka (eğitim için 90, doğrulama için 62 ve test için 90) içeren bir DAG veri seti oluşturulmuştur. Modelin, çeşitli metriklerde (Dice benzerlik katsayısı: %79.13, lezyona göre kesinlik: %92.67 ve lezyona göre F1 puanı: %89.25) yüksek performans elde ederek diğer en son teknoloji ESA yöntemlerini büyük bir farkla geride bıraktığı belirtilmiştir. Modeli ISLES2015-SISS veri seti üzerinde de değerlendirip, genelleme kapasitesini daha da ortaya koyan oldukça rekabetçi bir performans elde ettiği öne sürülmüştür. Önerilen yöntemin hızlı oluşu ve doğruluğu, teşhislerde faydalı olacağı belirtilmiştir (Zhang, Zhao, ve ark., 2018).

Perez Malla ve ark. (2019) MR perfüzyon görüntülerinin ESA ile segmentasyonunun değerlendirildiği bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada yaygın olarak kullanılan MR perfüzyon görüntülerinin, serebral iskemiye değerlendirmek için en son teknolojiye sahip yöntemlerden biri olan konvolüsyonel sinir ağları ile tespiti amaçlanmıştır. Otomatik desen tanımda ve dolayısıyla segmentasyon görevlerinde başarılı olan ESA, bu çalışmada iskemik inme segmentasyonunda başarılı olamamıştır. Bugüne kadar geliştirilen ESA mimarilerinin hiçbiri iskemik inme lezyonlarını segmente etmede yüksek doğruluk elde edemediği öne sürülmüştür. Başarı oranının düşük olmasında görüntüleme modalitesinde konum, şekil, boyut, görüntü yoğunluğu ve dokudaki heterojenliklerin sebep olduğu bildirilmiştir. İşlemlerde bir uzmanın raporlandığı, 43 inme hastasının difüzyon ağırlıklı perfüzyon ve difüzyon beyin MR görüntülerini içeren ISLES 2017 veri seti kullanılmıştır. İnme lezyonlarının segmentasyonunda gelişmiş makine öğrenimi tekniklerinin veri büyütme, transfer öğrenimi ve son işlemin etkisini değerlendirmek için ESA kullanılmıştır. Değerlendirilen tüm teknikler arasında, ikili kapanış ile veri büyütme işleminin en iyi

sonuçları verdiği öne sürülmüştür. Ortalama dice puanının, temel modele göre % 17 daha yüksek olduğu öne sürülmüştür. Önceki çalışmalarla uyumlu olarak, büyük lezyonların varlığında daha iyi performans elde edildiği bildirilmiştir (Perez Malla ve ark., 2019).

Öman ve ark. (2019) üç boyutlu konvolüsyonel sinir ağları kullanılarak bilgisayarlı tomografi anjiyografi görüntülerinden (CTA-SI) iskemik inme tespitinin fizibilitesini araştırmak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Yöntemler orta serebral arterde akut iskemik inme şüphesi olan rastgele seçilmiş 60 hastanın CTA-SI'sı kullanılmıştır. Sinir ağı eğitiminde 30 hasta görüntüsü kullanılmış ve daha sonra kalan 30 hasta görüntüsü test edilmiştir. Eğitim ve test görüntüleri manuel olarak segmente edilmiştir. Serebral hemisferik karşılaştırma için CTA ve kontrastsız bilgisayarlı tomografi (NCCT) görüntüleri ile kullanılmıştır. Klinik olarak inme tanısı alan hastalarda ilgili bölgeler, 0.93 duyarlılık ve 0.82 özgüllük ile enfarktüs olarak etiketlenmiştir. Çalışma voxel açısından ROC-AUC değeri 0.93, en yüksek dice benzerlik katsayısı ise 0.61 olarak elde edilmiştir. Giriş özelliği olarak serebral hemisferik karşılaştırma kullanıldığında algoritma performansı arttığı bildirilmiştir. Kontrastsız görüntülerin etkisinin az olduğu belirtilmiştir. Akut iskemik inme lezyonun CTA-SI verilerinden 3D konvolüsyonel sinir ağı tabanlı yazılımla tespit edilebileceği öne sürülmüştür. Beynin diğer yarımküresinden elde edilen bilgilerin kullanılması, yanlış pozitif bulgu sayılarının azaltılmasında faydalı olacağı belirtilmiştir (Öman ve ark., 2019).

Shinohara ve ark. (2020) akut iskemik inmeli hastalarda kontrastsız BT hiperdens orta serebral arter (MCA) sinyalinin (HMCAS) etkileşimli, derin öğrenme destekli bir tanımlamasını geliştirmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. İlgili alanlardan çıkarılan 50 piksel çaplı dairesel 35 HMCAS pozitif ve 39 HMCAS negatif örnek, deneyimli iki nöroradyoloğun ortak kararına göre onaylanmıştır. Görüntüler, eğitim ve doğrulama veri setleri olarak ayrılmıştır. Eğitim örneklerinin sayısını artırmak için veri büyütme işlemi yapılmıştır. Giriş görüntülerini HMCAS-pozitif veya -negatif olarak sınıflandırmak için derin bir evrişimsel sinir ağı (DESA - Xception) kullanılmıştır. HMCAS'ı tanımlamaya yönelik derin öğrenmeye dayalı eğitim modelinin hassasiyetini, özgüllüğünü ve doğruluğunu tahmin etmek için bir vaka dışarıda bırakma çapraz doğrulaması uygulanmıştır. Sonuçlar tanılama performansı açısından HMCAS için DESA'dan, bir vaka dışarıda bırakılan çapraz doğrulamada %82.9 duyarlılık, %89.7 özgüllük ve %86.5 doğruluk, ROC –AUC 0.947 sonuçları elde edilmiştir (%95 güven aralığı 0.895-0.998; P<0.05). Sonuç olarak derin öğrenme yöntemi ile akut iskemik inmeli hastalarda

kontrastsız BT'de HMCAS'ı belirlemek için faydalı olacağı ileri sürülmüştür (Shinohara ve ark., 2020).

Soltanpour ve ark. (2019) BT perfüzyon görüntülerinden piksel düzeyinde sınıflandırıcı, çoklu paralel u-net kullanılarak iskemik inme lezyonunun tespit edildiği bir çalışma yapmıştır. Çalışmada manuel segmentasyonun zor ve zaman alıcı bir süreç olduğu zamanın önemi açısından iskemik inme lezyon segmentasyonu için uygun olmayacağı ileri sürülmüştür. Literatürde önerilen birkaç otomatik iskemik inme lezyonu segmentasyonu analiz yönteminin manuel özellikleri kullandığı, düzensiz ve fizyolojik şekillerden dolayı, iskemik inme lezyonlarının önceden tanımlanmış basit özellikler kullanılarak otomatik bir şekilde doğru tahmin edilemeyeceği öne sürülmüştür. Bu çalışmada, iskemik inme lezyonunun segmentasyonu için model öğrenen otomatik bir tahmin algoritması önerilmiştir. Model, dört BT perfüzyon haritasından (*Cerebral blood volume* - CBV, *Cerebral blood flow* - CBF, *Mean transit time* - MTT, Tmax) inme lezyonunun konumu hakkında gerekli bilgileri çıkarmak için dört adet 2D U-Net kullanmaktadır. Model daha sonra piksellerin lezyon mu yoksa sağlıklı doku mu olduğuna karar vermek için U-Net tarafından çıkarılan olasılık haritalarını birleştirmektedir. Bu yaklaşım, inme lezyonunu öğrenmek için her pikselin, komşularının bilgilerini de kullandığı işlemlerden oluşur. Segmentasyon performansı, dice benzerlik katsayısı, hacim benzerliği ve duyarlılık parametreleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu yeni algoritma ISLES 2018 yarışma veri setinde kullanılmıştır. Bu çalışmanın en gelişmiş yaklaşımlardan daha iyi sonuçlar elde ettiği öne sürülmüştür (Soltanpour ve ark., 2019).

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. İnme

İnme beyin dokularının pıhtı, damar daralması, damar kapanması, kanama sebebiyle beslenemeyerek canlılığını yitirmesi ile beyin hücrelerinin yönettiği vücudun ilgili alanlardaki kontrolünü kaybetmesidir. Yaş, cinsiyet, ırk, genetik faktörler, ailede inme ya da geçici iskemik atak öyküsü, hipertansiyon, sigara kullanımı, şeker hastalıkları, kalp hastalıkları, kan hastalıkları, obezite, beslenme alışkanlıkları, hareketsizlik, postmenapozal hormon tedavisi gibi faktörler inme oluşumunu etkilemektedir.

Ülkemizde ve dünyada iskemik inme oranı hemorajik inmeye göre daha fazladır. (Şahan ve ark., 2010).

İnme hastalığı oluşumunda hiper tansiyon, sigara kullanımı ve yaşlılık daha etkilidir (Çolak ve ark., 2020). Beyin hücreleri, dokularının beslenememesi ile fonksiyon kaybına uğramaktadır. İnme sonucunda, beyin hücreleri vücudun ilgili olduğu alanı yönetmemektedir. İnmenin olduğu bölge, hayati fonksiyonların yönetildiği merkez olduğundan; etkilenmenin olduğu oranda hastanın hayati tehlikesi artmaktadır.

İnme belirtileri vücudun bir tarafında ani uyuşma veya güçsüzlük, denge kaybı, ani görme bozuklukları, yutmada güçlük, baş dönmesi, yürüme de problem yaşama, ani gelişen dikkati toparlayamama, konuşma veya anlamada zorluk, yüz kaslarında simetri bozukluğu, bilinç kaybıdır.

İnme tedavisinde zaman çok önemlidir. Oksijen eksikliğinde, beyin hücreleri birkaç dakika içinde ölmeye başlar. Beyin hasarını engelleyebilecek pıhtılaşmayı önleyen ilaçlar vardır, ancak inme semptomlarının görülmesinden itibaren birkaç saat içinde – 4,5 saate kadar – kullanılmaları gerekir.

Teşhis konulmasında, bilgisayarlı tomografi ve manyetik rezonans görüntüleme tetkikleri ileri derecede öneme sahiptir. İnme hastalığının tespitinde BT görüntüleri ve MR görüntüleri uzman bir radyolog doktor tarafından yorumlanmaktadır. BT çekim süresi 3-5 dk. olup, oldukça kısadır. Daha az kontrendikasyonu olmaktadır. Fakat hasta radyasyon almaktadır. Hamilelerde kullanımı sakınca oluşturabilmektedir. MR çekimlerinde birkaç sekans birlikte çekilmektedir. Bu da çekim süresini uzatmaktadır. Ayrıca MR cihazı manyetik alan oluşturduğu için, kalp pili gibi hasta vücudunda bulunan metal protezleri etkilemektedir. Bu hastalar da MR çekilememektedir. Bu sebeple BT çekimi daha ön plandadır. İnme geçiren hastaya 4,5 saat içerisinde müdahale edilerek,

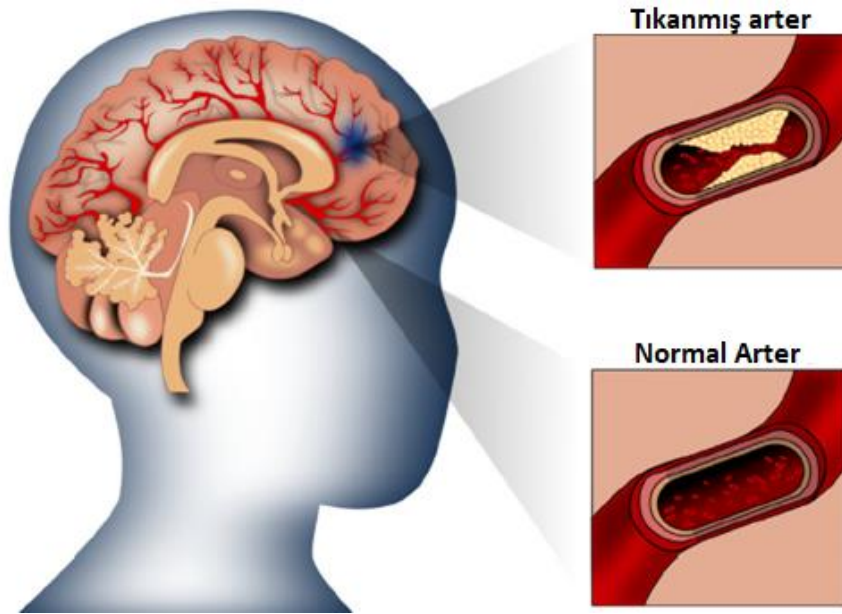
kalıcı sakatlık veya ölüm riski en aza indirilmelidir. (Emre, 2013). Hasta hızlı bir şekilde hastaneye ulaştırılmalı, teşhis konularak tedavisine başlanmalıdır (Şahan ve ark., 2010).

İnme yaklaşımında ilk olarak fiziksel muayene yapılmaktadır. Muayene sonucunda *National Institutes of Health Stroke Scale* (NIHSS) puanı ve Glasgow skoru hesaplanmaktadır. Bilgisayarlı Tomografi ve gerekirse Difüzyon MR çekilmektedir. Süre önemli olduğu için genelde bu işlemler teşhis için yeterlidir. Tetkik sonuçlarına göre tedaviye başlanmaktadır. İskemik atakta pıhtı için trombolitik tedavi ve/veya trombektomi uygulanır. Hemorajik inme için anti ödem tedavisi uygulanır (Emre, 2013).

Oluş sebebine göre inme iskemik inme ve hemorajik inme olarak ikiye ayrılır.

3.1.1. İskemik inme

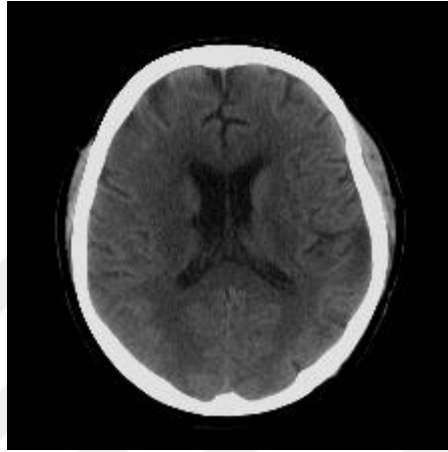
İskemik inme en yaygın görülen inme türüdür. Kolesterol, yağ, kalsiyum ve vb. diğer maddeler belli bir süre sonra atardamarlarda birikmeye başlar. Bu faktörler damarlarda tıkanma ve daralmaya neden olur. Dokular, beslenemeyip infarkt alanı oluşturmakta ve nekroz dokusuna dönüşmektedir. Doku, vücuttaki hangi alanı yönetiyorsa o bölgede fonksiyon kaybı meydana gelmektedir (Emre, 2013). Şekil 3.1.'de pıhtı, kapanma ve daralma sebebiyle damar tıkanması gösterilmektedir.

Şekil 3.1.İskemik inme (Acharya ve ark., 2019)

İnme şüphesi ile gelen kişi de ilk tanı, inmenin hangi tipte olduğunun belirlenmesidir. İnmenin türüne göre tedavi yaklaşımları değişmektedir. Zaman önemli

olduğu için hızlı bir şekilde BT taraması yapılarak inme semptomlarının hangi türe ait olduğu belirlenmektedir. Oluşan pıhtının etkilediği alan lokalize edilebilmektedir. İskemik inme kararı verilirse hızlı bir şekilde pıhtılaşmayı önleyen ilaçlar ile müdahale edilmektedir. Akut iskemik inme BT görüntüsü Şekil 3.2.'de verilmiştir. Görüntüler uzman radyolog ve nörolog tarafından değerlendirilmektedir. İskemi, kanama alanı görüntüsü gibi çok net biçimde görülmemektedir. Beyaz - gri madde ayrımında kayıp, ödem sebebiyle yarım küre simetrisinin bozulması, tıkalı arterin belirginliği gibi faktörler konunun uzmanı doktorlar tarafından incelenmekte ve iskemi kararı verilmektedir.

Şekil 3.2. Akut iskemik inme SMIR.Brain.XX.O.CT.345562 – 7. kesit BT görüntüsü (Hakim ve ark., 2018)

3.1.2. Hemorajik inme

Hemorajik inme damar yırtılması ve damarın kan sızdırması durumunda meydana gelmektedir. Kanın damar dışına, dokuların içine; travma, lezyon, yüksek tansiyon vb. sebeplerden akması (kanama) sonucu beyin hücre yapısının bozulmaktadır. İlgili bölge fonksiyon kaybına uğramaktadır (Emre, 2013). İskemide olduğu gibi, beyin hücreleri vücudun ilgili olduğu alanı yönetememektedir. Dokunun önem derecesine göre hasta hayatı da bu derecede etkilenmektedir. BT görüntüsünde Şekil 3.3.'te verildiği üzere kanama alanı belirgin bir şekilde görülmektedir.

Şekil 3.3. Hemorajik inme ID_18cdd767f isimli BT görüntüsü (RSNA, 2019)

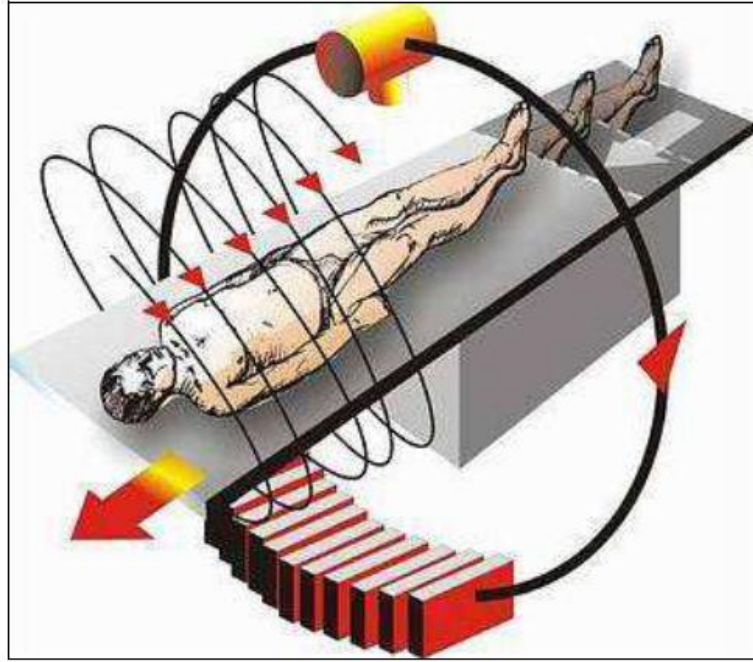
3.2. Bilgisayarlı Tomografi

Bilgisayarlı tomografi, X-ışını kullanılarak vücudu inceleyen medikal görüntüleme tekniğidir. Bir BT kesiti oluşturabilmek için, kesit düzlemindeki her noktanın x-ışını zayıflatma değerini bilmek gerekir. Bu değerler, kesit düzleminin çepeçevre her yönünden x-ışını geçirilerek yapılan çok sayıdaki ölçümün bilgisayarlarla işlenmesi ile bulunmaktadır. Bulunan bu sayısal değerler, karşılığı olan gri tonlarla boyanarak kesit görüntüleri elde edilmektedir (MEB, 2011). Şekil 3.4.'te BT cihazı verilmiştir.

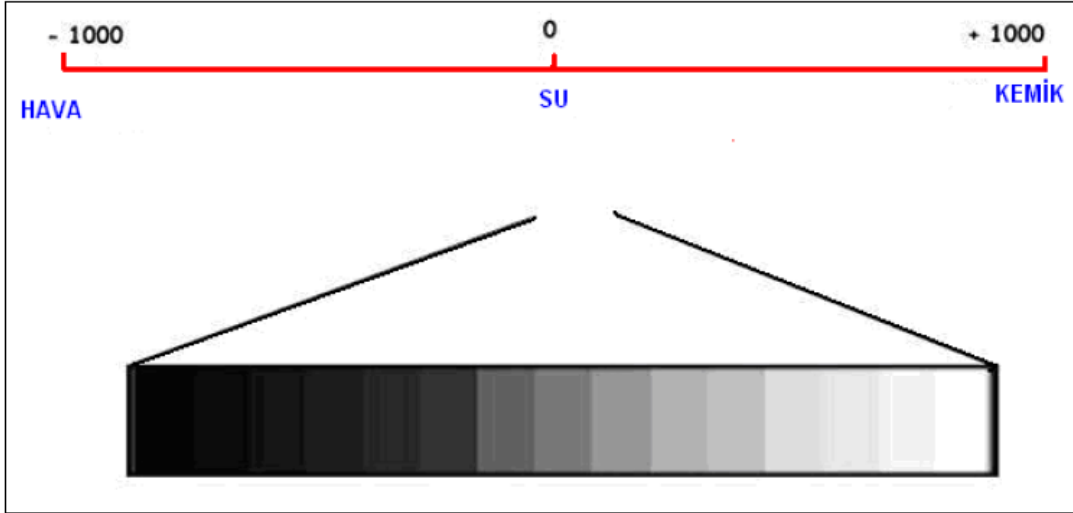
Şekil 3.4. Bilgisayarlı tomografi cihazı (MEB, 2011)

BT çalışma prensibi / BT fiziği: Helikal (spiral) BT’de tüp inceleme sırasında sürekli dönmektedir, hasta masası ise bir yöne hareket etmektedir. Bir defada 40-80 cm’lik bir alan bir nefes tutma süresinde taranabilmektedir. Çok kesitli BT’de ise helikal teknolojiye ek olarak tek dedektör halkası yerine yan yana sıralanan dedektör halkaları kullanılmaktadır (Şekil 3.5.). Bu dedektör bloklarında halka sayısı 64’e kadar çıkmaktadır. Böylece aygıtın aynı anda taradığı hacim artmaktadır. X-ışını tüpü, kesit düzlemi çevresinde 360 derece dönerek dar bir X-ışını demeti gönderir. X-ışınları vücuda gönderilirken ölçülmekte, vücudu geçtikten sonra ölçülmekte, aradaki fark hesaplanarak dedektörlerin karşısına gelen dokunun X-ışınını ne oranda tuttuğu bulunmaktadır. Görüntü bu çok sayıdaki ölçümlerden karmaşık bilgisayar işlemleriyle oluşturulmaktadır (MEB, 2011).

Şekil 3.5. Helikal (spiral) BT çalışma yöntemi (MEB, 2011)

Dedektörlerin ölçtüğü ve dijitalize ettiği değerler, bilgisayarlar aracılığıyla her vokselin X-ışınlarını tutma değerlerine dönüştürülmektedir. Bu işlem suyun X-ışınını tutma değerini 0 kabul eden, bir ucu -1000 diğer ucu +1000 olan bir cetvele göre yapılmaktadır (Şekil 3.6.). Bu cetvele, yöntemi geliştirenlerden biri olan İngiliz fizikçisi Hounsfield’den dolayı Hounsfield Cetveli ve bu cetveldeki sayılara da BT Ünitesi veya Hounsfield Ünitesi (HÜ) adı verilmiştir (MEB, 2011).

Şekil 3.6. Hounsfield skalasında gri tonların dağılımı (MEB, 2011)

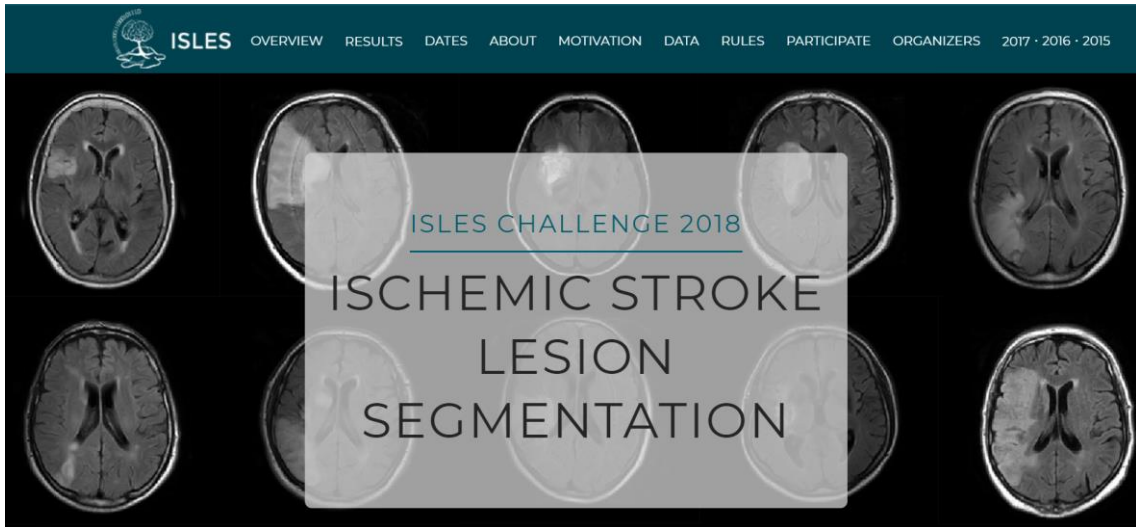
Güçlü Yanları: MR'a göre çekim süresi çok kısadır. Daha yaygın kullanımı vardır. Daha az kontrendikasyonu olmaktadır.

Zayıf Yanları: Hasta radyasyon almaktadır. MR'da olduğu gibi kontrast madde verilerek çekilen sekansı da vardır. Kontrast maddenin böbrekleri etkilemesi ve kullanılan kontrast maddenin 4 cm civarında kesit alanını görünür hale getirmesi zayıf taraflarıdır. (Dora ve ark., 2015)

3.3. Veri Tabanları

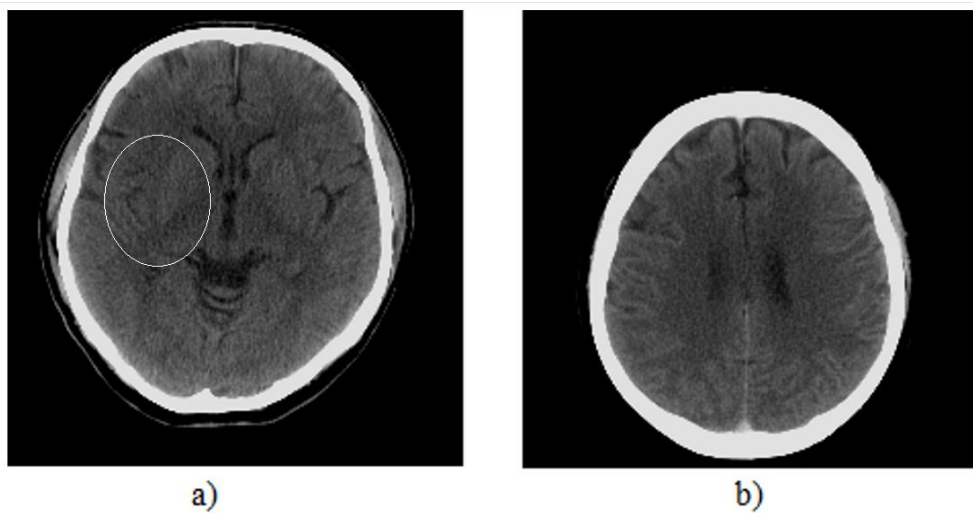
3.3.1. ISLES 2018

Tez çalışmasında iki olgunun da aynı anda incelenip sonuca daha hızlı ulaşılması amaçlanmıştır. İskemik inme verisi olarak, ISLES 2018 (Ischemic Stroke Lesion Segmentation) yarışmasında (Hakim ve ark., 2018) açık kaynak olarak kullanıma sunulan 300 adet NIfTI formatında iskemik beyin bilgisayarlı tomografi görüntüsü, 18 adet normal beyin tomografi görüntüsü kullanılmıştır. Şekil 3.7.'de ISLES 2018 ana sayfası verilmiştir (<http://www.isles-challenge.org>).

Şekil 3.7. ISLES 2018 ana sayfası (Hakim ve ark., 2018)

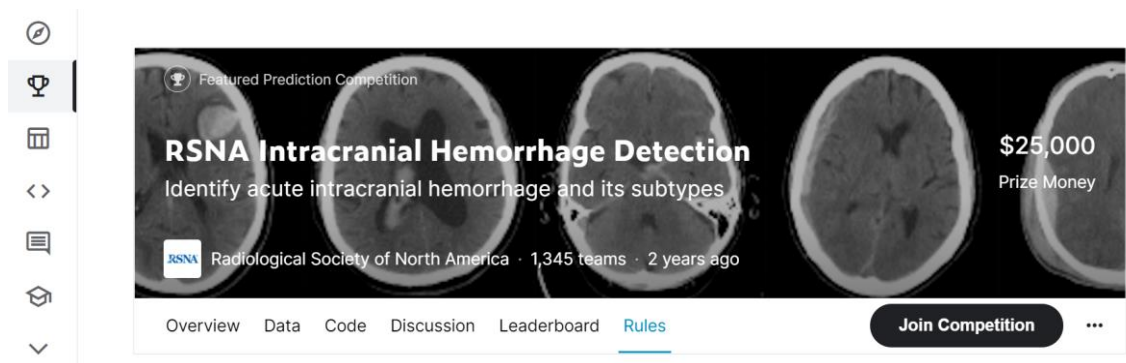
Her görüntünün adı, kesit numarası, sınıfına göre kesit adeti ve sınıfı Ek-1 de verilmiştir. ISLES 2018 açık kaynak görüntü adları, SMIR.Brain.XX.O.CT.***** şeklindedir. “ * ” simgeli alana altı haneli sayı gelmektedir. Nifti formatında olan ana görüntüler; kontrast değeri 120’ye, parlaklık değeri 60’a getirilip, PNG (*Portable Network Graphics*) resim formatında MRicro programı (Neuroimaging Informatics Tools and Resources Clearinghouse, 2020) ile kaydedilmiştir. İskemik inme içeren dilimler iskemi sınıfında, içermeyenler normal beyin görüntüsü klasöründe sınıflandırılmıştır. Şekil 3.8.’de iskemik ve normal beyin BT görüntüleri verilmiştir.

Şekil 3.8. ISLES 2018 örnek görüntüleri a) iskemik inme b) normal beyin BT görüntüsü (Hakim ve ark., 2018)

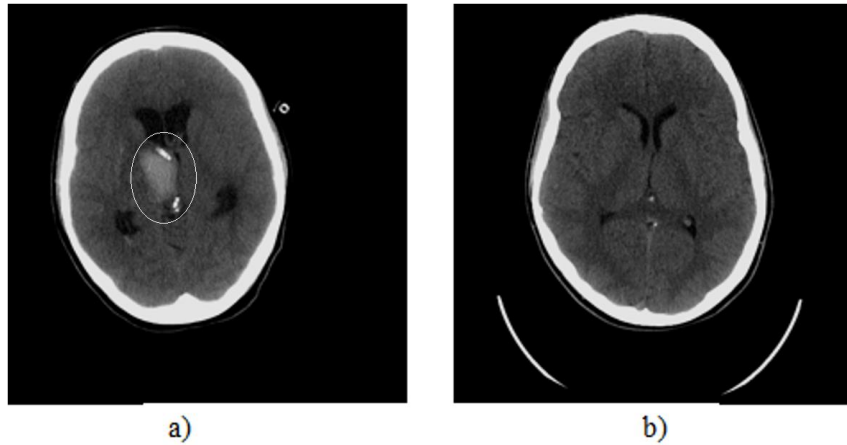
3.3.2. RSNA 2019

Kuzey Amerika Radyoloji Derneğinin 2019 yılında beyin kanaması yarışmasında (RSNA, 2019) açık kaynak olarak kullanıma sunduğu görüntülerden 300 adet beyin kanaması beyin bilgisayarlı tomografi görüntüsü ve 282 adet normal beyin bilgisayarlı tomografi görüntüsü kullanılmıştır. Şekil 3.9.'da RSNA ana sayfası verilmiştir (<https://www.kaggle.com/c/rsna-intracranial-hemorrhage-detection/rules>).

Şekil 3.9. RSNA Intracranial Hemorrhage Detection ana sayfası

Her görüntünün adı, kesit numarası, sınıfına göre kesit adeti ve sınıfı Ek-1 de verilmiştir. DICOM formatında olan ana görüntüler; kontrast değeri 120'ye, parlaklık değeri 60'a getirilip, PNG resim formatında kaydedilmiştir (Şekil 3.10). RSNA kaynağından alınan görüntülerin adları, ID_***** şeklindedir. “ * ” simgeli alan, görüntü ismini ifade etmektedir. Kaynaktan, beyin kanaması görüntüsü olarak sınıflananlar ve normal beyin görüntüleri alınmıştır. Görüntüler kendi sınıflandırma klasörümüzde sınıflandırılmıştır.

Şekil 3.10. RSNA 2019 örnek görüntüleri a) kanama b) normal beyin BT görüntüsü (RSNA, 2019)

3.4. Derin Öğrenme

Derin öğrenme, “Yapay zekâ” ve “Makine öğrenmesi” alanlarındaki çalışmalardan sonra ortaya çıkmıştır. Yapay Zekâ, çeşitli uygulamaları insan gibi zeki faaliyetlerle yürütmesi amacıyla yapılmış bilgisayar veya bilgisayar sistemlerine verilen isimdir (Anonim, 2020). Yapay zekâ üzerine yapılan araştırmalar ilerledikçe bulunan sistemlerin makineye uygulanabilmesi için makine öğrenmesi önem kazanmıştır. Makine öğrenmesi temelde bilgisayar sistemlerinin yapay zekâ alanında sayısal öğrenme ve model tanıma uygulamalarından geliştirilmiş bir alt dalıdır. Makine öğrenme algoritmaları öğrenme ve girdiler üzerinden tahmin yapma üzerine kurulmuş bir yapıdır. Bu yapılar standart programlardan farklı olarak girilen bilgilerden tahmin ve karar verme, sonuç çıkartma amaçlı model oluşturularak çalışmaktadır. Makine öğrenme algoritmalarında temel; giriş verisi algoritması oluşturmak, çıktıları yeni girişler olduğunda güncellemek ve çıktıların tahmini için istatistiksel analiz kullanmaktır (İncir, 2020).

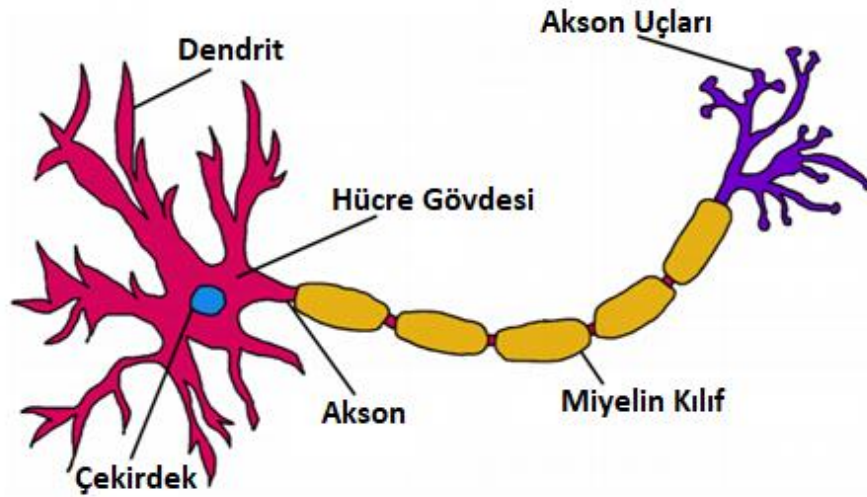
Derin öğrenme, insan beyninin problemleri çözmek için kullandığı yöntemlerden esinlenip büyük ölçekteki verilerden faydalanarak, özellik çıkarma, sınıflandırma ve karar verme gibi işlemleri yapan makine öğrenmesinin alt dalıdır. Yapay sinir ağı ara gelişmelerinden ortaya çıkan derin öğrenme kavramı “yeni nesil sinir ağları” olarak anılmaktadır. Yapısal olarak insan gibi düşünüp karar veren yapılar oluşturmayı amaçlamaktadır.

Günümüzde karmaşık yapılarda derin öğrenme kullanımının, sığ mimarilere göre daha iyi sonuçlar vermektedir. Temelde derin öğrenme bir yapay sinir ağıdır. Derin olarak belirtilmesinin sebebi ise yapay sinir ağı yapısından kaynaklanmaktadır. İlk geliştirilen yapay sinir ağları birkaç katmandan oluşmakta iken günümüzde bu katman sayısı oldukça artmıştır. Yakın tarihlere kadar yapay sinir ağlarının eğitiminde zorluklar ortaya çıkmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle bu zorluklar giderilerek katman sayısı arttırılmaya başlanmıştır. Bu katmanların artması ile derin ağ yapıları oluşmuştur. Derin ağlar bir, iki gizli katmana sahip sinirsel ağlardan daha iyi performans göstermektedir. Derin öğrenme ise diğer yapılara göre, karmaşık yapıdaki durumları çözme, analiz yapma, büyük veri örneklerini değerlendirmede diğer yöntemlere göre daha iyi sonuçlar vermektedir. Derin öğrenme yaklaşımları, sınıflandırma, doğal dil işleme, görüntü işleme, konuşma tanıma vb. konularda kullanılmaya uygun olup ve bu yapı basit mimarilere kıyasla daha çok çözüme yakın ve güçlü olduğu yapılan çalışmalarda belirtilmektedir (İncir, 2020).

3.4.1. Yapay sinir ağıları

İnsan zekâsına yakın hatta daha yüksek düzeyde sistemler üretme çalışmaları araştırmacıların sürekli ele aldığı bir konudur. Bu konuda ilk çalışma McCulloch ve Pitts (1943) tarafından insan beyin sinir sistemi örnek alınarak mantıksal açıdan beyin fonksiyonlarını inceleyen algoritma oluşturulmuştur. Bu çalışmalar doğrusal problemlerde etkili olmuştur.

İnsan sinir hücresi yapılarından (Şekil 3.11) esinlenilerek oluşturulan yapay sinir ağlarında, birkaç noktadan gelen sinyal değerleri ağırlık değerleri ile çarpılarak bir fonksiyonda hesaplanması ile sonuç sinyal değeri elde edilmektedir. Toplama fonksiyonu veya aktivasyon fonksiyonu sonucu çıktı olarak verilir. Bu yeni sonuç yeni katmanda yeni ağırlıklarla çarpılarak farklı bir fonksiyonun giriş değerini almaktadır.

Şekil 3.11. Nöron yapısı (Röttger, 2014)

Yapay sinir ağları aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır (Sertkaya, 2018).

Yapılarına göre yapay sinir ağları:

Nöronların birbirine bağlanışına göre ileri ve geri beslemeli olarak ikiye ayrılır.

- İleri Beslemeli Ağlar: Nöronların birbirine bağlantı yönü, girişten çıkışa doğrudur. Bir katman, kendinden sonraki katmanlara bağlanmaktadır. Yapay sinir ağına girilen veriler, giriş katmanına daha sonra her birisinde işlem görerek ara katmanlara ve çıkış katmanına ulaşmaktadır.
- Geri Beslemeli Yapay Sinir Ağları: İleri beslemeli ağdakinin aksine, bir hücrenin çıktısı sadece kendinden sonraki hücre katmanına girdi olarak verilmemektedir.

Kendinden önceki katmana veya kendi katmanındaki herhangi bir hücreye de bağlanabilmektedir. Bu sebeple geri beslemeli yapay sinir ağları, doğrusal olmayan bir yapı göstermektedir.

Öğrenme algoritmalarına göre yapay sinir ağları:

Yapay sinir ağlarında esas olan ağın öğrenmesidir. Yapay sinir ağları öğrenme algoritmalarına göre danışmanlı, danışmansız ve destekli öğrenme olarak üçe ayrılır.

- **Danışmanlı Öğrenme:** Danışmanlı öğrenme sırasında ağa, giriş değerleri ile birlikte çıkış değerleri de verilmektedir. Yapay sinir ağı, verilen giriş değerleri için istenilen çıkış değerlerini oluşturabilmek için katmanlar arası ağırlıklarını güncellemektedir. Çıktılar ile beklenen çıktılar arasındaki fark hesaplanmaktadır. Ağın yeni ağırlıkları bu farka göre düzenlenmektedir. Düzenlemede her hücreye düşen hata payı hesaplanmakta ve her hücrenin ağırlıkları bu hata payına göre düzenlenmektedir.
- **Danışmansız Öğrenme:** Yapay sinir ağına, öğrenme sırasında sadece giriş verileri verilmektedir. Herhangi bir çıkış verisi verilmemektedir. Verilen bilgilere göre ağ, her bir veriyi kendi içinde sınıflandıracak şekilde kendi yapısını oluşturmaktadır. Ağ ağırlıklarını her bir iterasyonda düzenleyerek, öğrenme işlemini tamamlamaktadır.
- **Destekli Öğrenme:** Yapay sinir ağının her iterasyonunda elde ettiği sonuç, doğru veya yanlış olarak ağa bildirilmektedir. Bu bilgilere göre ağ, kendini yeniden düzenlemektedir. Ağ, hem öğrenmekte hem de sonuca ulaşmaya çalışmaktadır. Böylece ağ eğitilmiş olmaktadır. Diğer işlemlerde ağ, bu bilgilerle sonuca ulaşmaktadır.

Öğrenme zamanına göre yapay sinir ağları:

Yapay sinir ağları öğrenme zamanına göre statik ve dinamik öğrenme olarak ikiye ayrılmaktadır.

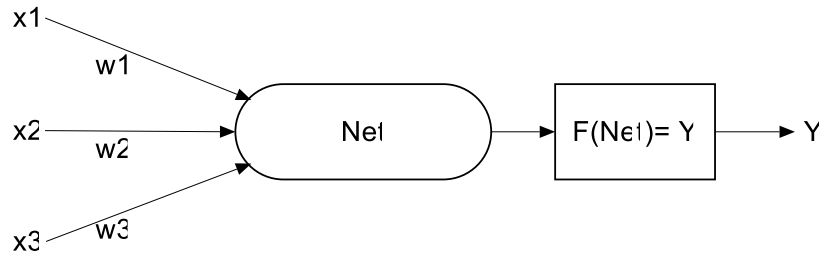
- **Statik Öğrenme:** Statik öğrenmede yapay sinir ağları, önce eğitilmektedir. Eğitimden sonra ağa test verileri girilmekte ve sonuca ulaşılmaktadır. Test aşamasında, ağın katmanları arasındaki ağırlıklarda herhangi bir değişiklik olmamaktadır.
- **Dinamik Öğrenme:** Yapay sinir ağı eğitim aşaması bittikten sonra yeni girişlerde çıkışların doğrulanmasına göre ağırlıklarını değiştirerek sonuca ulaşmayı amaçlamaktadır.

Mimari yapılarına göre derin öğrenme ağ yapıları:

- Konvolüsyonel Sinir Ağları (Evrışimli Sinir Ağları, *Convolutional Neural Networks-CNN*)
- Tekrarlayan Sinir Ağları
- Boltzman Makinesi
- Derin Oto Kodlayıcılar
- Derin İnanç Ağları
- Uzun Kısa Dönemli Bellek
- Markov Zinciri
- Destek Vektör Makinesi
- Dikkat Ağı
- Kohonen Ağı
- Aşırı Öğrenme Makineleri
- Sıvı Hal Makinesi
- Çekişmeli Üretici Ağlar

Yapay sinir hücresinin yapısı:

Biyolojik sinir hücresine benzeyen bu yapı (Şekil 3.12.) girdi, ağırlıklar, toplama fonksiyonu, aktivasyon fonksiyonu, çıktı kısımlarından oluşmaktadır.

Şekil 3.12. Yapay sinir hücresi yapısı

Girdiler: Girdiler hücelere verilen giriş verileridir. Bu gelen veriler ağırlıklarla işlem görerek hücreye gönderilmektedir.

Ağırlıklar: Yapay sinir hücresine verilen girdiler, bağlantının ağırlığıyla çarpılarak net kısmına iletilmektedir. Ağırlıkların değerleri pozitif, negatif veya sıfır olabilmektedir.

Toplama Fonksiyonu: Girdiler ile ağırlıkların çarpılarak diğer tüm çarpımların toplanmasıyla oluşan, o hücrenin toplam girdisinin hesaplandığı fonksiyondur.

Genel olarak fonksiyonun gösterimi Denklem 3.1’de verilmiştir.

$$Net = \sum_{i=1}^N x_i * w_i \quad (3.1)$$

Sonuç performansına göre farklı fonksiyonlarda kullanılabilir. Sonuç

Aktivasyon fonksiyonu: Toplam fonksiyonun değerlendirmeye alındığı, sonuca göre çıkış değeri üretilen fonksiyondur. Genelde Denklem 3.2’de verilen sigmoid fonksiyon kullanılmaktadır. Performansı iyileştirmek için ReLU fonksiyonu (Denklem 3.3.), basamak fonksiyonu (Denklem 3.4.) gibi farklı fonksiyonlar kullanılabilir.

Sigmoid fonksiyonu: Giriş değerlerini, 0 ve 1 aralığındaki çıkış değerine dönüştüren bir fonksiyondur. Sigmoid fonksiyonu girişteki $(-\infty, +\infty)$ aralığındaki herhangi bir değeri $(0 - 1)$ aralığındaki bir çıkış değerine dönüştürmektedir.

$$F(Net) = \frac{1}{1+e^{-Net}} \quad (3.2)$$

ReLU fonksiyonu:

$$F(Net) = \begin{cases} 0 & Net < 0 \\ Net & Net \geq 0 \end{cases} \quad (3.3)$$

Basamak fonksiyonu:

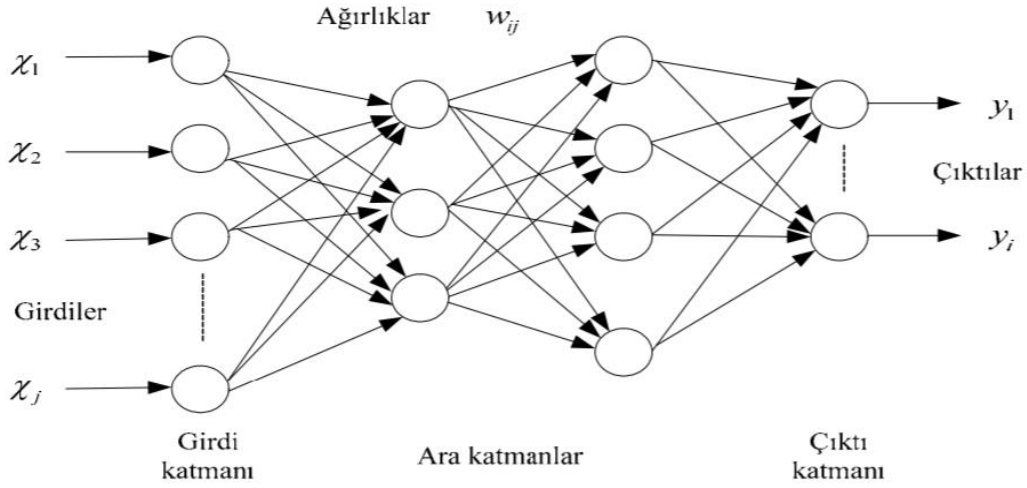
$$F(Net) = \begin{cases} 0 & Net < 0 \\ 1 & Net \geq 0 \end{cases} \quad (3.4)$$

Çok katmanlı sinir ağları girdi katmanı, ara katmanlar ve çıktı katmanından oluşmaktadır. Ağ yapısı Şekil 3.13.’te verilmiştir.

Girdi Katmanı: Yapay sinir ağına dışardan verilerin girildiği katmandır.

Ara (Gizli) Katmanlar: Giriş katmanından çıkan bilgiler bu katmana gelmektedir. Ara katman sayısı seçilen ağa göre değişebilmektedir. Ara katmanlardaki nöron sayısı giriş ve çıkış sayısından bağımsızdır. Ara katmanların ve bu katmanlardaki nöronların sayısının artması hesaplama süresini arttırmaktadır. Fakat yapay sinir ağının daha karmaşık problemleri çözmesinde fayda sağlamaktadır.

Çıktı Katmanı: Ara katmanlardan gelen bilgilerin işlendiği, ağıın çıktılarını üreten katmandır. Bu katmanda üretilen çıktılar sonuç olarak kullanıcıya verilmektedir. Geri beslemeli ağlarda bu katmanda üretilen çıktı ile ağıın yeni ağırlık değerleri hesaplanmaktadır (Karaali ve Ülengin, 2008).

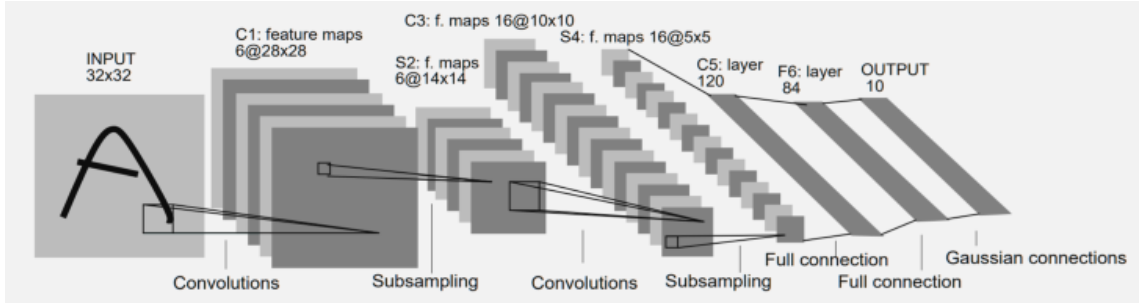

Şekil 3.13. Çok katmanlı yapay sinir ağı yapısı (Karaali ve Ülengin, 2008)

3.4.2. Evrişimli sinir ağı yapısı ve mimarisi

Yapay sinir ağları ve makine öğrenmesi programları sınıflandırmada kullanılan özel veya (XOR) işlemlerini gerçekleştiremediklerinden daha zeki sistemler uzun yıllar elde edilememiştir. 1998 yılında evrişimli sinir ağlarının bulunması ile derin öğrenme dönemi başlamıştır.

İlk konvolüsyonel sinir ağı LeNet, 1998 yılında Yann LeCun ve arkadaşları tarafından posta numaraları, banka çekleri üzerindeki el yazısı rakamlarını okumak ve sınıflandırmak için tasarlanmış beş katmanlı bir konvolüsyon ağıdır (Şekil 3.14.). 32x32 piksel gri tonlamalı giriş görüntüsünde el yazısı rakamlarını sayısallaştırma işlemini başarıyla gerçekleştirmiştir (LeCun ve ark., 1998). Birkaç banka posta numaraları, banka çekleri üzerindeki el yazısı rakamlarını okumak amacıyla kullanmıştır. Daha yüksek çözünürlüklü görüntüleri işleme yeteneği sınırlıdır (Sertkaya, 2018).

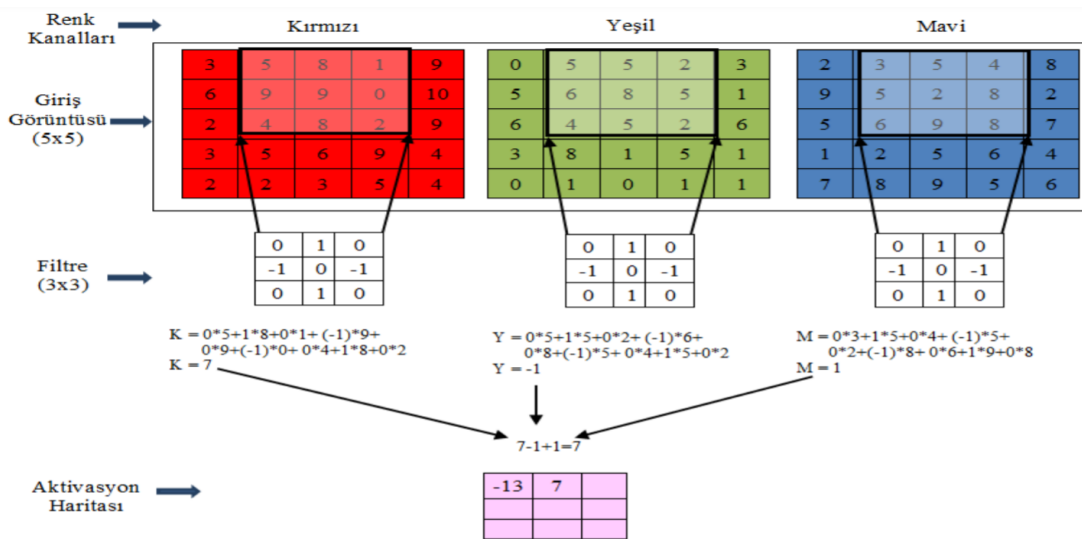

Şekil 3.14. LeNet ağ yapısı (LeCun ve ark., 1998)

ESA yapısı görüntü işlemede ve sınıflandırmada oldukça etkilidir. Katmanlarda yapılan işlemler YSA ve makine öğrenmesinin görüntü işleme için daha da özelleşmiş ESA mimarileri ile gerçekleştirilmektedir. ESA mimarisi ve katman yapıları aşağıda açıklanmıştır.

Konvolüsyon Katmanı (Convolution Layer): Ara katmanlardan olan bu katmanda evrişimin yapıldığı tabakadır. 3×3 , 5×5 boyutlarındaki filtreler görüntü üzerinde gezdirilerek konvolüsyon işlemi uygulanmaktadır. Çıkan sonuçlar ile aktivasyon haritası oluşturulmaktadır. Filtrelerin katsayıları, her öğrenme iterasyonunda değişmektedir (İnik ve Ülker, 2017).

Filtre her renk kanalında belirlenen adım (stride) değerinde ilerlemektedir. Filtredeki değerle, renk kanalındaki değer çarpılmakta ve çarpım değerleri toplanmaktadır. Diğer kanallardan gelen değerlerle toplanarak aktivasyon haritası oluşturulmaktadır (Şekil 3.14.).

Şekil 3.15. $5 \times 5 \times 3$ boyutta bir giriş görüntüsüne 3×3 'lük filtrenin uygulandığı konvolüsyon işlemi (İnik ve Ülker, 2017)

Giriş ve çıkış boyutu arasında aynı yoğunluk aralığını sağlamak için, aktivasyon haritasındaki değerler normalize edilmektedir. Her renk kanalı için hesaplanan değerler, filtre katsayılarının toplamına bölünmektedir (İnik ve Ülker, 2017).

Aktivasyon katmanı: Aktivasyon fonksiyonlarının uygulandığı katmandır. Sigmoid fonksiyonu, ReLU fonksiyonu, basamak fonksiyonu gibi fonksiyonların uygulandığı katmandır.

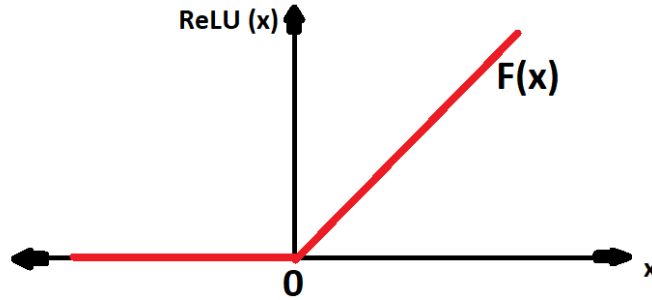
Düzleştirilmiş Doğrusal Birim Katmanı(*Rectified Linear Units Layer* - ReLu):

Bu katman konvolüsyon katmanlarından sonra gelmektedir.

Bu katmanda Denklem 3.5.'te verilen fonksiyon, nöronlarının çıktılarına uygulanmaktadır.

$$F(Net) = \begin{cases} 0 & Net < 0 \\ Net & Net \geq 0 \end{cases} \quad (3.5)$$

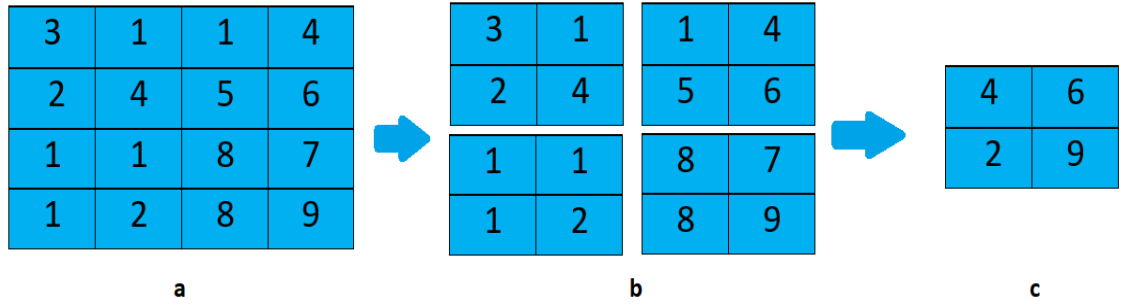
Girdilere göre fonksiyonun çıktı değerleri grafiksel olarak Şekil 3.15.'te verilmiştir.

Şekil 3.16. ReLU katmanının çıkış verisine etkisi.

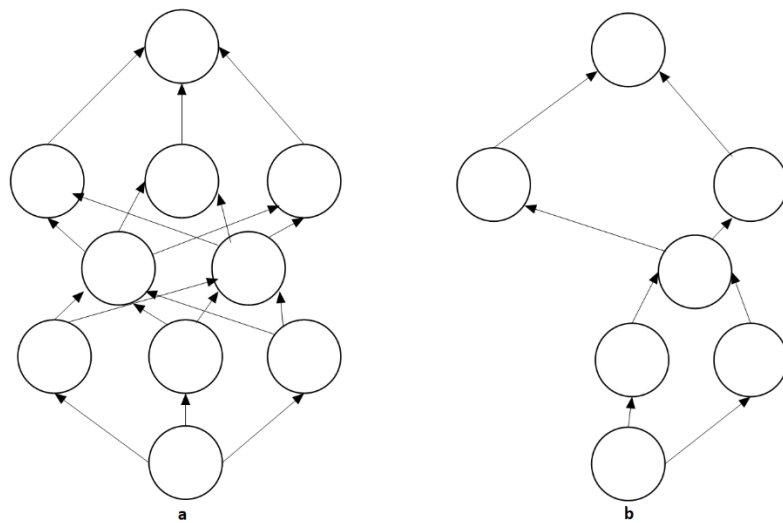
Havuzlama Katmanı (*Pooling Layer*): Evrişimli sinir ağlarında, havuzlama katmanı isteğe bağlıdır. Her ağda kullanılmayabilmektedir. Amaç, sonraki konvolüsyon katmanı için genişlik ve yükseklik giriş boyutlarını azaltmaktır. Bu katman sonucu boyuttaki azalma bilgi kaybına yol açmaktadır. Bu işlem sonunda, bir sonraki ağ katmanları için daha az hesaplama yükü oluşmakta ve sistemin ezberlemesi önlenmektedir. Konvolüsyon işlemindeki gibi, havuzlama katmanında da filtre belirlenmekte ve görüntü üzerinde verilen adım değerinde gezdirilmektedir. Görüntüdeki piksellerin, maksimum değerlerini (maksimum havuzlama) veya ortalama değerlerini (ortalama havuzlama) alarak hesaplama yapılmaktadır. Genellikle performansından dolayı, maksimum havuzlama tercih edilmektedir. Havuzlama işlemi; konvolüsyon katmanından sonra hesaplanan filtre adedince, görüntülerin hepsi için hesaplanmaktadır.

Havuzlama işleminin yapılışı ile ilgili örnek uygulama Şekil 3.16.'da verilmiştir. Şekil 3.16a'da giriş görüntü boyutu 4x4 ve filtre boyutu 2x2'dir. İki adım kaydırılmakta ve oluşan her görüntünün boyutu 2x2 olmaktadır (Şekil 3.16b). Her bir filtredeki maksimum değer alınır ve sonuç (Şekil 3.16c) elde edilir (İnik ve Ülker, 2017).

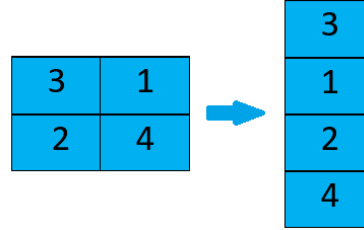
Şekil 3.17. 4x4'lük giriş görüntüsüne, 2x2 filtre ile iki adım kaymalı maksimum havuzlama işlemi. a)Görüntü b) Filtre sonrası görüntü c) maksimum havuzlama işlemi sonrası görüntü.

Unutturma katmanı (*dropout layer*): Evrimsel sinir ağlarında katmanlar arasındaki bağımlılıktan dolayı değerler birbirini etkilemektedir. Bu durumda bazı ağırlıklar daha fazla değer almakta ve modele uygun hale gelmeye çalışmaktadır. Bu sabitlenmenin önüne geçmek için unutturma fonksiyonu kullanılmaktadır (Srivastava ve ark., 2014). Eğitim aşamasında rasgele seçilen nöronların bazıları ağdan çıkartılmaktadır (Şekil 3.17.). Unutturma katmanının, modelin eğitim aşamasında ezberleme (overfitting) yapmasını azaltması sebebiyle kullanımı faydalı olacaktır.

Şekil 3.18. ESA yapısı a) Standart ESA ağ yapısı b) Dropout işleminden sonra ağ yapısı

Tam bağı katman (*Fully connected / flatten layer*): Bu katman kendinden önceki katmanın tüm alanlarına bağlıdır. Bu sebepten dolayı bu katmana tam bağlantılı katman denilmektedir. Giriş değerlerini tek boyutlu bir değere dönüştürmektedir (Şekil 3.18.).

Şekil 3.19. Düzleştirme katman, tam bağlantılı katman örneği

Sınıflandırma Katmanı (*Classification Layer*): Bu katman tam bağlantılı katmandan sonra gelmektedir. Bu katmanda sınıflandırma işlemi yapılmaktadır. Bu katmanın çıkış değeri, sınıflandırması yapılacak nesne sayısına eşittir (İnik ve Ülker, 2017). Örnek olarak; on farklı nesnenin sınıflandırılması yapıldığında, sınıflandırma katmanının çıkış değeri 10 olmaktadır. Tam bağlantılı katmanda çıkış değeri 4096 olduğunda, bu çıkış değerine göre sınıflandırma katmanı için 4096×10 ağırlık matrisi elde edilmektedir. Bu katmanda farklı sınıflandırıcılar kullanılmaktadır. Genellikle softmax sınıflandırıcı tercih edilmektedir. Sınıflandırmada 10 farklı nesne 0 - 1 aralığında belli bir değerde çıkış üretmektedir. 1'e yakın olan değer, ağı tahmin değeri olarak kullanıcıya verilmektedir.

Softmax: Verileri normalleştirmek amacıyla kullanılan, bir çıkış katmanıdır. ESA modelinin çıkış katmanına gelen özellik verileri arasında seçim yapıldığı, sınıflandırma işlemi için kullanılan fonksiyondur. Softmax fonksiyonu, giriş matris verisini toplamları "1" olan bir çıktı matris yapısına dönüştürmektedir.

Ağ yapısına göre veri seti düzenlenmelidir. Düzenlemede eğitim ve test verileri hazırlanır ve ESA modeli oluşturulur. Konvolüsyon katmanı, havuzlama katmanı ve tam bağlantılı katman sayıları belirlenmektedir. Sınıflandırma katmanı seçilir ve başlangıç değişkenleri tanımlanmaktadır. İşlemi başarıya ulaştıracak; ağı öğrenme katsayısı, proses elemanlarının toplama ve aktivasyon fonksiyonları, momentum katsayısı, filtre boyutları, filtre sayısı ve adım kayma miktarı parametreleri ağı girilmektedir. Oluşturulan modele giriş verisi olarak eğitim setinden bir görüntü verilmektedir. Bu görüntü ağıdaki katmanlardan geçirilerek bir sonuç değeri elde etmektedir. Bu aşamaya ileri besleme denilmektedir. İleri beslemede her katmanda her bir filtrenin ağırlıkları ile görüntüdeki

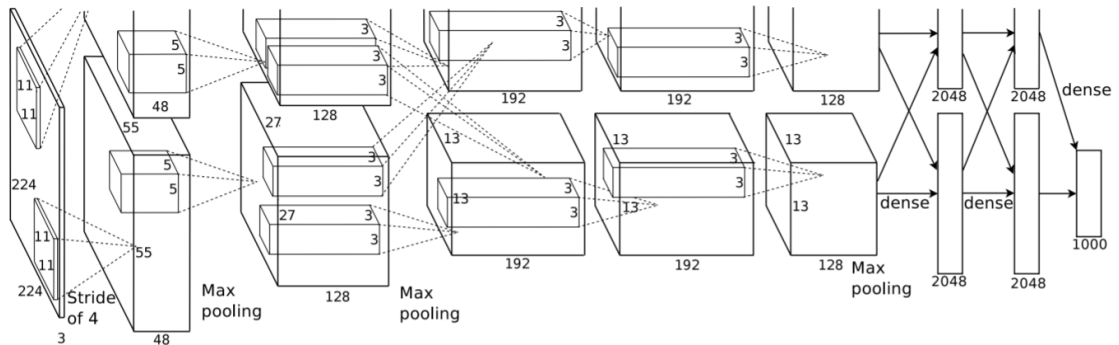
piksel değerleri çarpılıp bunların toplamı alınarak bir sonraki katmana aktarılmaktadır. Çıkış sonuçları ve gerçek değerler Denklem 3.6'da kullanılarak toplam hata hesaplanmaktadır (İnik ve Ülker, 2017).

$$\text{Toplam Hata} = \sum_{i=1}^N \frac{1}{2} (\text{Hedef değeri} - \text{Tahmin değeri}_i)^2 \quad (3.6)$$

Elde edilen hata değeri, ağdaki bütün ağırlıklara dağıtılmaktadır. Ağırlıkların güncellenmesiyle ağın çıkışındaki toplam hata azalmaya başlamaktadır. Hata oranının azalmasıyla ağın başarı oranı artmakta, son iterasyonla gelen çıktı kullanıcıya verilmektedir.

3.4.3. AlexNet

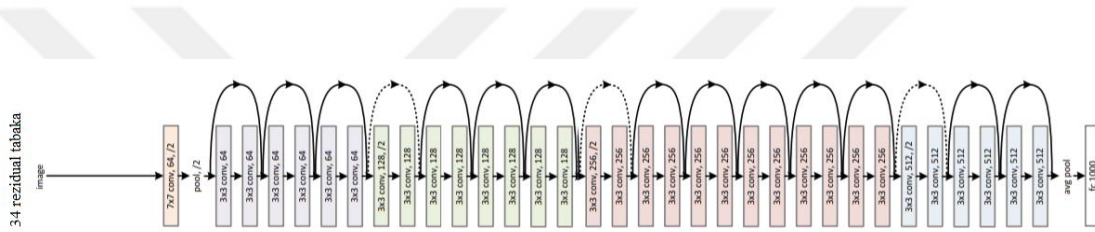
AlexNet, 2012 yılında *The ImageNet Large Scale Visual Recognition Challenge* yarışında grafik işlemci birimi (Graphics Processing Unit-GPU) destekli Compute Unified Device Architecture'de (CUDA) yapılmış konvolüsyonel sinir ağı modelidir. Bu ağ %15.3'lük hata oranı ile yarışmada ilk beşe girmiştir. Derin öğrenmenin tekrar popüler hale gelmesini sağlayan ilk çalışmadır. Birbirini takip eden evrişim ve havuzlama katmanları bulunmasından dolayı, LeNet modeline çok benzemektedir. Aktivasyon fonksiyonu olarak ReLU, havuzlama katmanlarında da maksimum havuzlama kullanılmaktadır (Kızrak, 2018, Krizhevsky ve ark., 2012). Bu ağ 25 tabakadır. Giriş görüntü boyutları 227x227x3 'tür. Giriş, konvolüsyon, ReLU, normalizasyon, havuzlama, tam bağlantı, unutturma, softmax, sınıflandırma, çıkış tabakalarından oluşmaktadır Şekil 3.20.'de AlexNet ağ modeli ve mimari yapısı verilmiştir.

Şekil 3.20. AlexNet ağ yapısı (Krizhevsky ve ark., 2012)

3.4.4. ResNet

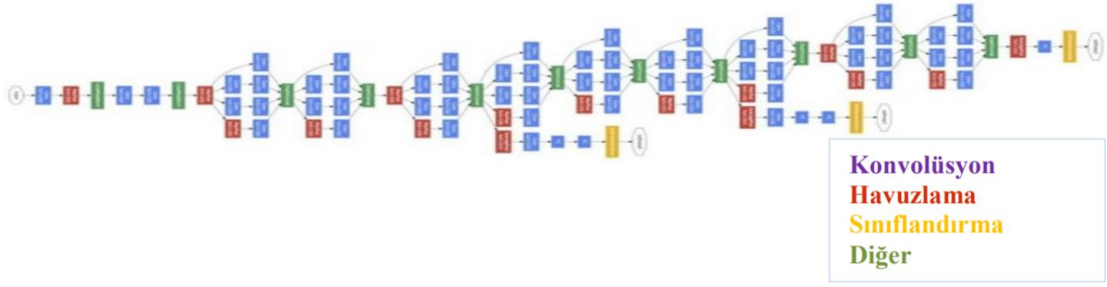
Ağ modelinin gerçek anlamda derinleştiği, kendinden önceki modellerden farklı özelliği barındıran ResNet (Şekil 3.21.); artık değerleri (*residual value*) sonraki katmanlara besleyen blokların (*residual block*) modele eklenmesiyle oluşturulmuştur (Kızrak, 2018). ResNet bu özelliği ile klasik öğrenme modeli olmaktan çıkmaktadır. ResNet-50, Elli katmandan oluşur. ImageNet veri tabanı ile eğitilmiştir. Görüntüleri klavye, fare, kurşun kalem, birçok hayvan türü ve diğerleriyle toplamda 1000 ayrı nesneyi kategorik sınıflandırabilmektedir (He ve ark., 2016). Şekil 3.21.'de ResNet modelinin yapısı verilmiştir.

Şekil 3.21. ResNet ağ yapısı (He ve ark., 2016)

3.4.5. GoogLeNet

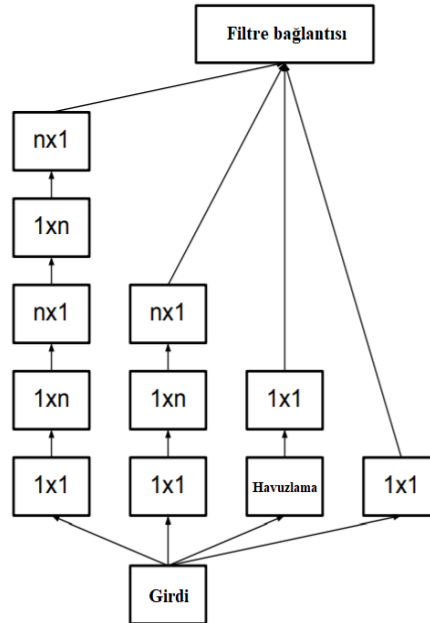
GoogLeNet, yirmi iki katmanlı konvolüsyonel sinir ağıdır (Szegedy ve ark., 2016). ImageNet veri tabanı ile eğitilmiştir. GoogLeNet ağı (Şekil 3.22.), görüntüleri klavye, fare, kurşun kalem, birçok hayvan türü ve diğerleriyle toplamda 1000 ayrı nesneyi kategorik sınıflandırabilmektedir. Places365 verileriyle eğitilen ağ, ImageNet'te eğitilen ağa benzer, ancak görüntüleri alan, park, pist ve lobi gibi 365 farklı yer kategorisine sınıflandırmaktadır. Her bloğa 'inception' adı verilmektedir. Toplam 9 inception bloğundan oluşan modele, LeNet modeline atıf yapılarak GoogLeNet adı verilmiştir (Szegedy ve ark., 2016). *The ImageNet Large Scale Visual Recognition Challenge 2014* sınıflandırma yarışmasında burada dış verilerle ilgili herhangi bir eğitim almadan % 6.67'lik ilk-5 hata oranı ile birinci gelmiştir. İlk-5 hata oranı hedef etiketin ilk 5 sınıflandırma içinde olma oranıdır.

Şekil 3.22. GoogleNet ağ yapısı (İnik ve Ülker, 2017)

3.4.6. InceptionV3

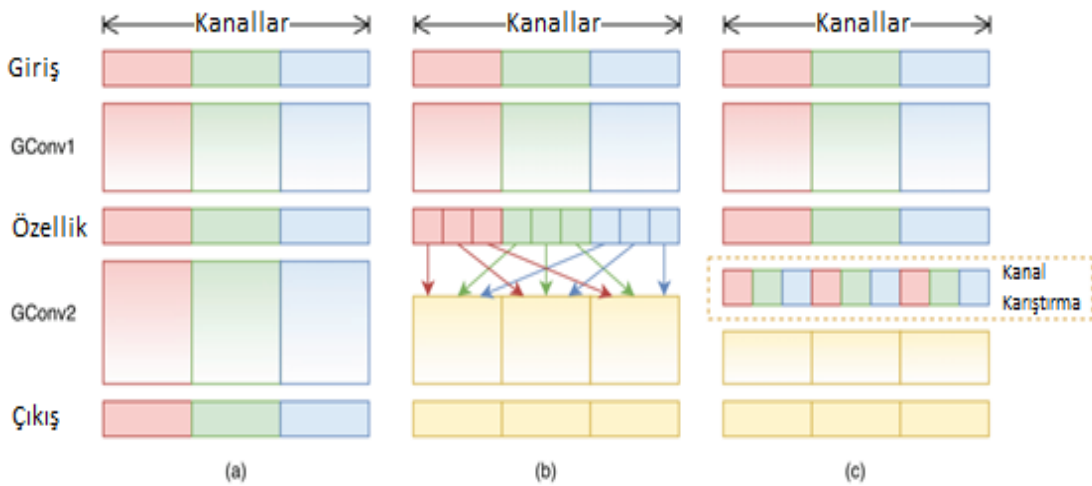
GoogLeNet'in açıklandığı makalede (Szegedy ve ark., 2016), Inception-v2 temel alınarak Inception-v3 ağını önermektedir. Inception-v3, herhangi bir $n \times n$ evrişimi $1 \times n$ evrişime ve ardından $n \times 1$ evrişime ayrıştırılmaktadır. Parametre sayısı azalmaktadır. Ağın giriş görüntü boyutları 299×299 pikseldir. 48 katmandan oluşmaktadır. ImageNet veri tabanı ile eğitilmiştir. GoogLeNet ağı gibi görüntüleri klavye, fare, kurşun kalem, birçok hayvan türü ve diğerleriyle toplamda 1000 ayrı nesneyi kategorik sınıflandırabilmektedir (Szegedy ve ark., 2016).

Şekil 3.23. Inception-V3 konvolüsyon ağ yapısı (Szegedy ve ark., 2016)

3.4.7. ShuffleNet

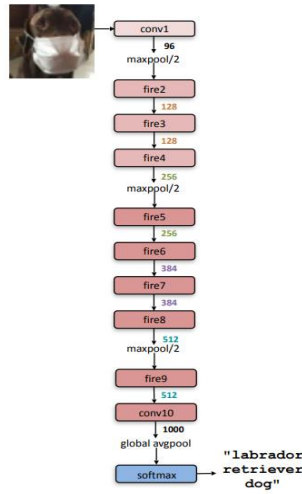
Hesaplama açısından son derece verimli bir ESA mimarisidir. Yeni mimari, doğruluğu korunurken hesaplama maliyetini büyük ölçüde azaltmak için noktasal grup evrişimi ve kanal karıştırma olmak üzere iki yeni işlem kullanmaktadır (Şekil 3.24). ImageNet sınıflandırması ve MS COCO nesne tespiti üzerindeki deneyler, ShuffleNet'in diğer yapılara göre üstün performansını gösterdiği bildirilmiştir. 40 MFLOPS'luk (*Mega Floating-point Operations Per Second*) hesaplama performansı ile ImageNet sınıflandırma görevinde hata oranı MobileNet'ten (Howard ve ark., 2017) daha düşüktür. Bir mobil cihazda ShuffleNet, karşılaştırılabilir doğruluğu korunurken AlexNet üzerinden ~13 kat gerçek hızlanma elde etmiştir (Zhang, Zhou, ve ark., 2018).

Şekil 3.24. Grup evrişimi. a) aynı sayıda gruba sahip iki küme evrişim katmanı. Her çıkış kanalı yalnızca grup içindeki giriş kanallarına bağlıdır. Çapraz bağ yok b) GConv2 ve GConv1'in farklı kümelerden çapraz bağlanması c) Kanalların çapraz bağlanarak elde edildiği Shuffle katmanı (Zhang, Zhou, ve ark., 2018).

3.4.8. SqueezeNet

Evrişimli sinir ağlarının daha disiplinli bir yaklaşıma yönelik bir çalışmadır. AlexNet'ten 50 kat daha az parametreye sahip olan ve ImageNet'te AlexNet düzeyinde doğruluğu sağlayan bir ESA mimarisidir (Şekil 3.25.). Ayrıca AlexNet'ten 510 kat daha küçük olacak şekilde sıkıştırılmıştır. Pek çok mimari aynı doğruluğa ulaşmaktadır. SqueezeNet daha az parametre ile başarıya ulaşmayı amaçlamıştır. Daha hızlı eğitilen küçük modellere olan gereksinim, kablosuz güncellemelerin artması ve veri boyutunun önemi yeni bir model üretilmesini gerektirmiştir. SqueezeNet'in bunu başardığı bildirilmiştir (Iandola ve ark., 2016).

Şekil 3.25. SqueezeNet ağ yapısı (Iandola ve ark., 2016)

3.4.9. Çapraz Doğrulama ve Performans Kriterleri

Bu tez çalışmasında, ISLES ve RSNA veri kümelerinden elde edilen veriler kullanılarak bölüm 3.4.3-3.4.8 arasında tanımlanan altı farklı derin öğrenme modeli ile üç sınıflı çıkışların (iskemi, kanama, normal) performansları değerlendirilmiştir. Literatür taramasında incelenen çalışmalarda kullanılan sınıflandırma performans kriterleri detaylı bir şekilde araştırılmış ve tez çalışmasında kullanılmıştır. Tüm işlemler Intel Core İ7-7700HQ Cpu 2.80 GHz, 16 GB Ram, NVIDIA GeForce GTX 1050 Ti 8 GB ekran kartlı x64 bit Windows işletim sisteminde çalışan Matlab R2021a programı ile yapılmıştır. PNG formatındaki görüntüler her model için varsayılan özelliklerde işleme alınmıştır. Modellerin bir biriyle karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Programların çalışmasında hafıza yetersizliği hataları alınması üzerine, tüm programların en iyi performansta çalıştığı parametreler belirlenmiştir. Bu parametreler kullanılarak işlemler gerçekleştirilmiştir.

Görüntülere yansıtma, 30 piksele kadar x yönünde ve y yönünde rastgele çevirme metotları ile veri çoğaltma yapılmıştır. Tek katman olan BT görüntüsü, ağların $N \times N \times 3$ yapısından dolayı diğer katmanlara da eklenmiştir.

Tez çalışmasında çıkış performanslarını değerlendirmek için veri kümelerinde 5 kat çapraz geçişleme kullanılmıştır. Kullanılan veriler %80 eğitim, %20 test verisi olarak beş parçaya bölünmüş, her döngüde bir alan test verisi diğer dördü eğitim verisi olarak kullanılmıştır. Böylece tüm veri içerisindeki görüntüler eğitim ve test işleminde

kullanılarak 5 kat çapraz geçeleme sonucu elde edilen performans değerlerinin ortalaması hesaplanmıştır. Çizelge 3.1.'de 5 kat çapraz geçeleme için kullanılan veri dağılımının tablo şeklinde gösterimi verilmiştir.

Çizelge 3.1. Beş kat çapraz geçeleme tablosu

	1. Veri kümesi	2. Veri kümesi	3. Veri kümesi	4. Veri kümesi	5. Veri kümesi
1. Döngü	Test	Eğitim	Eğitim	Eğitim	Eğitim
2. Döngü	Eğitim	Test	Eğitim	Eğitim	Eğitim
3. Döngü	Eğitim	Eğitim	Test	Eğitim	Eğitim
4. Döngü	Eğitim	Eğitim	Eğitim	Test	Eğitim
5. Döngü	Eğitim	Eğitim	Eğitim	Eğitim	Test

Çapraz geçeleme kullanılarak eğitim ve test olarak ayrılan veriler derin öğrenme modellerine girdi olarak verilmiştir. Eğitim işleminin bitmesi ile beraber test verileri performans ölçümü için model çıktısının karmaşıklık matrisi elde edilmiştir. Karmaşıklık matrisi üç sınıf olduğu için üç satır ve üç sütundan oluşmaktadır. Çizelge 3.2.'de her döngü sonucunda elde edilen karmaşıklık matrisi modeli verilmiştir.

Çizelge 3.2. Karmaşıklık matrisi

		Tahmin		
		İskemi	Kanama	Normal
Gerçek	İskemi	G_{ii}	G_{iK}	G_{iN}
	Kanama	G_{Ki}	G_{KK}	G_{KN}
	Normal	G_{Ni}	G_{NK}	G_{NN}

Çizelge 3.2'deki satır ve sütunlardaki kısaltmaların açıklaması şu şekildedir:

G_{ii} : Doğru sınıflandırılmış iskemi görüntü sayısı

G_{KK} : Doğru sınıflandırılmış kanama görüntü sayısı

G_{NN} : Doğru sınıflandırılmış normal beyin görüntü sayısı

G_{iK} : İskemi görüntüsü iken, kanama olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

G_{iN} : İskemi görüntüsü iken, normal beyin olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

G_{Ki} : Kanama görüntüsü iken, iskemi olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

G_{KN} : Kanama görüntüsü iken, normal beyin olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

G_{Ni} : İskemi görüntüsü iken, iskemi olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

G_{NK} : Normal beyin görüntüsü iken, kanama olarak yanlış sınıflandırılmış görüntü sayısı

Karmaşıklık matrisinde açıklanan ifadeler kullanılarak sistem performans hesaplanması için TP, FP, FN, TN değerleri elde edilmiştir. Bu ifadelerin üç sınıflı bir karmaşıklık matrisi için hesaplama metotları aşağıda sırasıyla belirtilmiştir. Doğru Pozitif (DP) - *True Positive* (TP): Gerçekte pozitif olan verilerin, pozitif olarak sınıflandırılanlarının sayısıdır. Doğru sınıflanmış görüntü sayısı toplamıdır (Denklem 3.7).

$$TP = G_{ii} + G_{KK} + G_{NN} \quad (3.7)$$

İskemi sınıfı hesaplamalarında; birinci grup iskemi görüntüleri ikinci grup iskemi olmayan görüntülerden oluşmaktadır. Kanama ve normal beyin görüntüleri iskemi olmadığı için tek sınıf sayılmaktadır.

Kanama sınıfı hesaplamalarında; birinci grup kanama görüntüleri ikinci grup kanama olmayan görüntülerden oluşmaktadır. İskemi ve normal beyin görüntüleri kanama olmadığı için tek sınıf sayılmaktadır.

Normal beyin görüntü sınıfı hesaplamalarında; birinci grup normal görüntüleri ikinci grup normal olmayan görüntülerden oluşmaktadır. Kanama ve iskemi beyin görüntüleri normal beyin görüntüsü olmadığı için tek sınıf sayılmaktadır.

Yanlış Pozitif (YP) – *False Positive* (FP): Gerçekte negatif olan verilerin pozitif olarak sınıflananlarının sayısıdır.

FP_i : Programın iskemi olarak sınıflandırdığı fakat gerçekte kanama ve normal beyin görüntülerinin toplamıdır (Denklem 3.8).

FP_K : Programın kanama olarak sınıflandırdığı fakat gerçekte iskemi ve normal beyin görüntülerinin toplamıdır (Denklem 3.9).

FP_N : Programın normal beyin görüntüsü olarak sınıflandırdığı fakat gerçekte iskemi ve kanama toplamıdır (Denklem 3.10).

$$FP_i = G_{Ki} + G_{Ni} \quad (3.8)$$

$$FP_K = G_{iK} + G_{NK} \quad (3.9)$$

$$FP_N = G_{iN} + G_{KN} \quad (3.10)$$

Yanlış Negatif (YN) - *False Negative* (FN): Gerçekte pozitif olan verilerin negatif olarak

sınıflandırılan sayıdır.

FN_i : Gerçekte iskemi sınıfında olan fakat programın kanama ve normal beyin olarak sınıflandırdığı görüntülerinin toplamıdır (Denklem 3.11).

FN_K : Gerçekte kanama olan fakat programın iskemi ve normal beyin olarak sınıflandırdığı görüntülerinin toplamıdır (Denklem 3.12).

FN_N : Gerçekte normal beyin görüntüsü olan fakat programın iskemi ve kanama olarak sınıflandırdığı görüntülerin toplamıdır (Denklem 3.13).

$$FN_i = G_{iK} + G_{iN} \quad (3.11)$$

$$FN_K = G_{Ki} + G_{KN} \quad (3.12)$$

$$FN_N = G_{Ni} + G_{NK} \quad (3.13)$$

Doğru Negatif (DN) – *True Negative* (TN): Gerçekte negatif olan verilerin negatif olarak sınıflananlarının sayısıdır. Üç grup veri iki gruba indirgenerek hesaplama yapılmaktadır. İskemik inme, kanama ve normal beyin görüntüleri doğru negatif hesaplamaları için denklemler sırasıyla Denklem 3.14, Denklem 3.15 ve Denklem 3.16’da verilmiştir.

$$TN_i = G_{KK} + G_{KN} + G_{NK} + G_{NN} \quad (3.14)$$

$$TN_K = G_{ii} + G_{iN} + G_{Ni} + G_{NN} \quad (3.15)$$

$$TN_N = G_{KK} + G_{Ki} + G_{iK} + G_{ii} \quad (3.16)$$

Üç sınıflı model için hesaplanan TP, FP, FN, TN değerleri kullanılarak hassasiyet (Precision), duyarlılık / geri çağırma (Recall), F1 puanı, doğruluk (Accuracy) değerleri hesaplanmıştır.

Doğruluk: Ağın doğru olarak sınıflandırdığı görüntü sayılarının toplam tahmin sayısına oranını göstermektedir (Denklem 3.18).

Tüm görüntülerin sayısı Denklem 3.17’de verilmiştir.

$$\text{Tüm Görüntülerin Sayısı: } G_{ii} + G_{iN} + G_{iK} + G_{Ki} + G_{KK} + G_{KN} + G_{Ni} + G_{NK} + G_{NN} \quad (3.17)$$

$$\text{Doğruluk: } \frac{TP}{\text{Tüm Görüntülerin Sayısı}} \quad (3.18)$$

Geri Çağırma (*Recall*) / Duyarlılık (*Sensitivity*) / TPR: Sınıflandırıcı tarafından doğruların, pozitif ve doğru olarak etiketlenmiş örneklere oranıdır (Denklem 3.22). Bu

oran başarılı derin öğrenme algoritmalarında yüksek olmaktadır. Geri çağırma aynı zamanda Doğru pozitif oranını (TPR) ve duyarlılığı ifade etmektedir. Duyarlılık -TPR oranları sırasıyla iskemi, kanama ve normal beyin görüntüleri için Denklem 3.19, Denklem 3.20 ve Denklem 3.21’de verilmiştir. FPR oranları sırasıyla iskemi, kanama ve normal beyin görüntüleri için Denklem 3.24, Denklem 3.25 ve Denklem 3.26’da verilmiştir. ROC-AUC grafiği çiziminde ve hesaplamalarında iskemi için Denklem 3.19 ve 3.24, kanama için Denklem 3.20 ve 3.25 normal beyin görüntüsü için Denklem 3.21 ve 3.26 kullanılmaktadır.

$$\text{Recall}_{\text{İskemi}} : \frac{G_{ij}}{G_{ij} + FN_i} \quad (3.19)$$

$$\text{Recall}_{\text{Kanama}} : \frac{G_{KK}}{G_{KK} + FN_K} \quad (3.20)$$

$$\text{Recall}_{\text{Normal}} : \frac{G_{NN}}{G_{NN} + FN_N} \quad (3.21)$$

$$\text{Duyarlılık / TPR} : \frac{\text{Recall}_{\text{İskemi}} + \text{Recall}_{\text{Kanama}} + \text{Recall}_{\text{Normal}}}{3} \quad (3.22)$$

FPR: Yanlış pozitif oranı.

$$\text{FPR} = 1 - \text{Özgüllük} \quad (3.23)$$

$$\text{FPR}_{\text{İskemi}} : \frac{FP_i}{FP_i + TN_i} \quad (3.24)$$

$$\text{FPR}_{\text{Kanama}} : \frac{FP_K}{FP_K + TN_K} \quad (3.25)$$

$$\text{FPR}_{\text{Normal}} : \frac{FP_N}{FP_N + TN_N} \quad (3.26)$$

Kesinlik (*Precision*) : Doğruların, doğru ve pozitif verilerin toplam sayısına oranıdır. İskemi, kanama ve normal beyin görüntüleri için kesinlik denklemleri sırasıyla Denklem 3.27, Denklem 3.28 ve Denklem 3.29’da verilmiştir. Ortalama kesinlik, Denklem 3.30 ile hesaplanmaktadır.

$$\text{Precision}_{\text{İskemi}} : \frac{G_{ij}}{G_{ij} + FP_i} \quad (3.27)$$

$$\text{Precision}_{\text{Kanama}} : \frac{G_{KK}}{G_{KK} + FP_K} \quad (3.28)$$

$$\text{Precision}_{\text{Normal}} : \frac{G_{NN}}{G_{NN} + FP_N} \quad (3.29)$$

$$\text{Kesinlik} : \frac{\text{Precision}_{\text{İskemi}} + \text{Precision}_{\text{Kanama}} + \text{Precision}_{\text{Normal}}}{3} \quad (3.30)$$

Özgüllük (*Specificity*) : Gerçek durumu negatif olan görüntülerin ne kadarının doğru şekilde tespit edildiğini göstermektedir. Ortalama özgüllük, Denklem 3.34 ile hesaplanmaktadır. İskemi, kanama ve normal beyin görüntüleri için özgüllük denklemleri sırasıyla Denklem 3.31, Denklem 3.32 ve Denklem 3.33'te verilmiştir

$$\text{Özgüllük}_{\text{İskemi}} : \frac{TN_I}{TN_I + FP_I} \quad (3.31)$$

$$\text{Özgüllük}_{\text{Kanama}} : \frac{TN_K}{TN_K + FP_K} \quad (3.32)$$

$$\text{Özgüllük}_{\text{Normal}} : \frac{TN_N}{TN_N + FP_N} \quad (3.33)$$

$$\text{Özgüllük} : \frac{\text{Özgüllük}_{\text{İskemi}} + \text{Özgüllük}_{\text{Kanama}} + \text{Özgüllük}_{\text{Normal}}}{3} \quad (3.34)$$

F1 puanı kesinlik ve duyarlılığın harmonik ortalamasıdır. Eşit dağılımın olmadığı veri kümelerinde doğrulukla birlikte değerlendirilerek aşırı uçların sonucu ne oranda etkilediği gösterilmektedir. F1 skoru Denklem 3.35 ile hesaplanmaktadır.

$$\text{F1 puanı} : \frac{2 * \text{Kesinlik} * \text{Duyarlılık}}{\text{Kesinlik} + \text{Duyarlılık}} \quad (3.35)$$

Çalışmada 5 çapraz geçirme kullanıldığı için, algoritmalar beş döngü olarak koşturulmuştur. Her döngüde Hassasiyet, duyarlılık / geri çağırma, F1 puanı, doğruluk değerleri hesaplanmıştır. Alınan değerler toplanıp beşe bölünmüş ve standart sapmaları elde edilmiştir. Her veri hem test hem de eğitimde kullanıldığı için sonucun ortalama hesabıyla, homojen ve daha hassas doğruluk değerine ulaşılmıştır.

Tez çalışmasında kullanılan diğer performans kriteri ROC eğrisi altında kalan alanı belirten ROC-AUC değeridir. ROC (*Receiver Operating Characteristics*) eğrisi performans incelemelerinde kullanılan grafiklerdendir. AUC (*Area Under the Curve* – Eğri altında kalan alan) değerinin 1 olması performansın %100 olduğunu, sınıflandırmanın tam yapıldığını göstermektedir. Grafik, her sınıfın TPR değerine karşılık

gelen FPR değeri ile çizilmektedir. ROC bir olasılık eğrisidir ve AUC, ayrıştırmanın ölçüsünü göstermektedir (Narkhed, 2018).

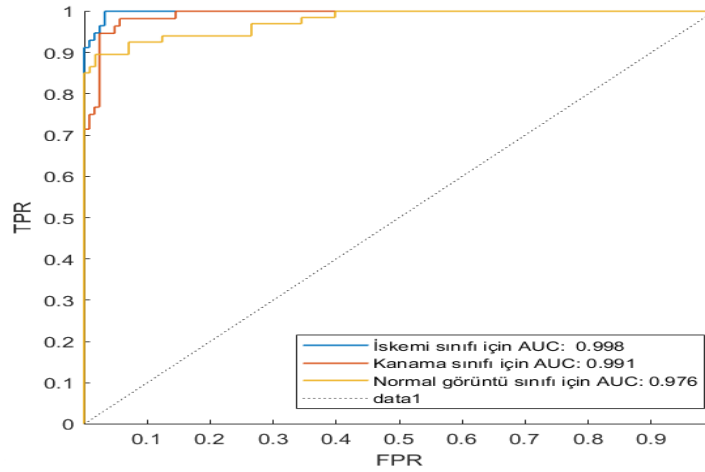
Landgrebe ve Duin (2008), çok sınıflı ROC yaklaşımını ele aldıkları çalışmalarında; 40 sınıfa kadar verinin sınıflandırma performansını değerlendirmektedir. İki ayrılmış grup arasında yalnızca küçük bir etkileşim derecesi varsa, performans üzerinde önemli bir etkisi olmadığı için etkileşimin göz ardı edilebileceği gösterilmektedir. İki sınıflı ROC analizinde kullanılan hesaplamaları çok sınıflı problemlere genelleştirerek, gelecekteki önemli çalışmaların temelini oluşturabileceği öne sürülmüştür (Landgrebe ve Duin, 2008). Bu çalışma perspektifinde üç sınıflı, iki sınıfa indirgeyerek ROC-AUC hesaplamaları yapılmıştır.

İskemi sınıfı ROC-AUC hesaplamalarında; İskemi (pozitif) durumuna karşı iskemi olmayan durum (negatif - kanama ve normal beyin görüntüsü) karşılaştırılmaktadır.

Kanama sınıfı ROC-AUC hesaplamalarında; Kanama (pozitif) durumuna karşı kanama olmayan durum (negatif - iskemi ve normal beyin görüntüsü) karşılaştırılmaktadır.

Normal beyin görüntü sınıfı ROC-AUC hesaplamalarında; Normal beyin görüntüsü (pozitif) durumuna karşı normal beyin görüntüsü olmayan durum (negatif - kanama ve iskemi) karşılaştırılmaktadır.

Örnek olarak Şekil 3.26.'da AlexNet 1. Döngü ROC grafiği verilmiştir. Her sınıf kendi içerisinde değerlendirilmektedir. Şekil 3.27. karmaşıklık matrisinde verildiği üzere; program 57 iskemi görüntüsünün 1 âdetini kanama sınıfında tahmin etmiştir. İskemi sınıflandırma oranının diğer sınıflandırmalardan daha yüksek olduğu verilmiştir. Bunu grafiksel olarak gösterecek olan Şekil 3.26.'daki ROC grafiği incelendiğinde, iskemi ROC-AUC değeri 0.998 ile diğer sınıflandırma ROC-AUC değerlerinden daha yüksektir. Bu karşılaştırma ile performans görsel ve matematiksel olarak ortaya çıkmaktadır.

Şekil 3.26. AlexNet 1. Döngü ROC grafiği

Görüntünün gerçek sınıfı	iskemi	56	1	
	kanama	1	53	2
	normal	3	5	59
		iskemi	kanama	normal
		Tahmin edilen sınıf		

Şekil 3.27. AlexNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi

Çizelge 3.3'te ağ yapılarının örnek özellik tablosu verilmiştir. Özelliklerin açıklamaları aşağıdadır.

Çizelge 3.3. Örnek ağ eğitim özellikleri tablosu

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	7
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

Momentum: Ağın doğruyu bulma amacıyla yaptığı hesaplamalarda bir parametre olarak verilmektedir. Salınımın azalmasıyla doğru sonucu bulma hızı artmaktadır.

InitialLearnRate: Öğrenme hızı.

MiniBatchSize: Büyük veri gruplarının işlenmesi bellek yetersizliklerinden sebep olabilmektedir. Veriler daha küçük parçalara ayrılarak işleme tabi tutulmaktadır. Bu değer, bir seferde kaç veriyi işleme alacağını göstermektedir.

Shuffle: Katmanları karışırma.

ExecutionEnvironment: İşlemin yapıldığı işlemci.

BatchNormalizationStatistics: Normalizasyonun yapıldığı metot.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

4.1. AlexNet Sınıflandırma Sonuçları

5 kat çapraz geçişleme kullanılarak AlexNet ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.1.'de ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.2.'de verilmiştir.

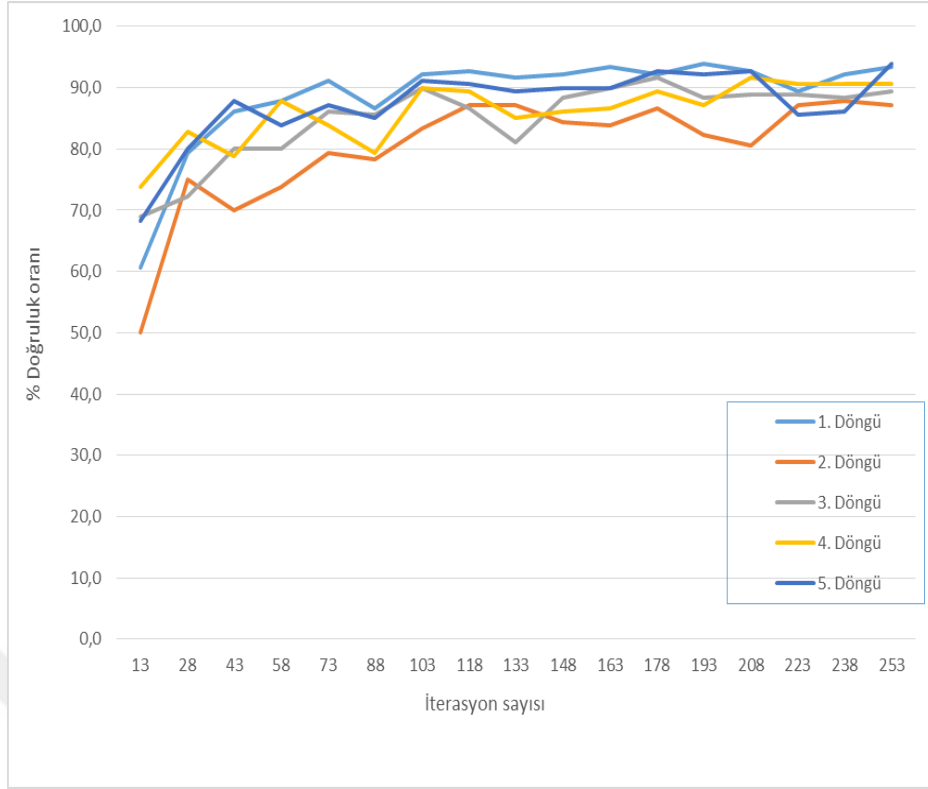
Çizelge 4.1. AlexNet ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	7
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

Çizelge 4.2. AlexNet performans değerleri

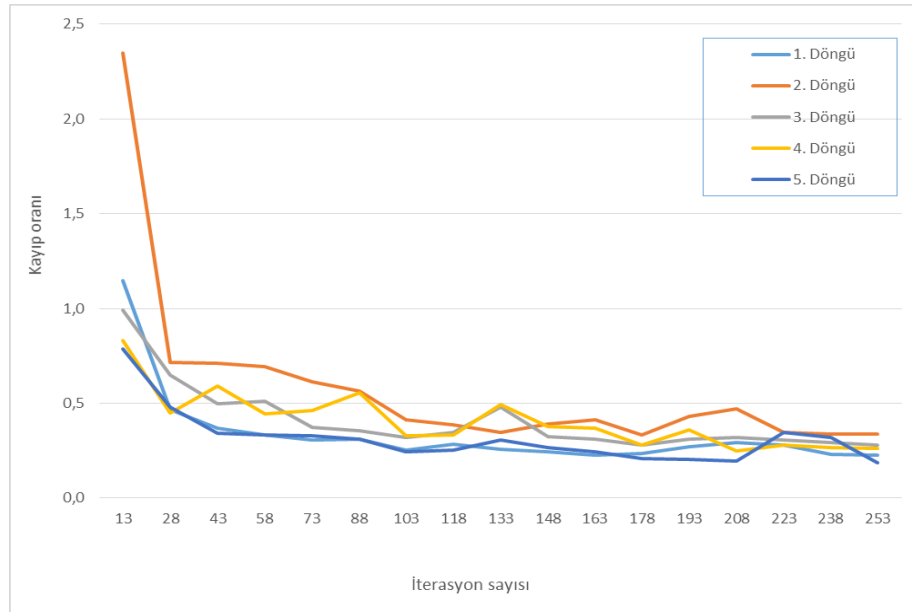
Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.9330	0.9365	0.9347	0.9333	00:04:19
2.Döngü	0.8700	0.8711	0.8706	0.8722	00:04:19
3.Döngü	0.8985	0.8912	0.8949	0.8944	00:04:22
4.Döngü	0.9042	0.9127	0.9084	0.9056	00:04:17
5.Döngü	0.9374	0.9369	0.9371	0.9389	00:04:20
Ortalama	0.9086±0.02	0.9097±0.02	0.9091±0.02	0.9089±0.02	00:04:19

Çizelge 4.2'de verilen AlexNetin performans değerlerindeki 0.90 üzeri değerler performansın yüksek olduğunu göstermektedir. Her döngünün süresi ~4 dakikadır. Toplam süre 21 dakika 37 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında tam sınırdadır.

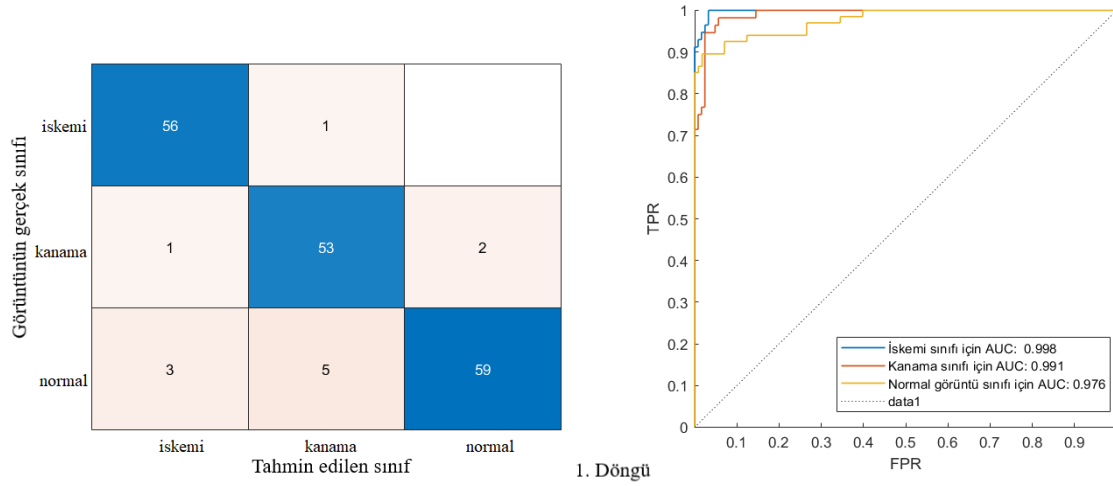
Şekil 4.1. AlexNet beş döngünün % doğruluk grafiği

Şekil 4.1.'de, tüm döngülerde kısa sürede doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına ulaşılmadan 2. Döngü hariç diğer döngülerde yaklaşık %90 doğruluk oranına yaklaşılmıştır. 220. İterasyondan sonra ağ kararlı duruma gelmiştir.

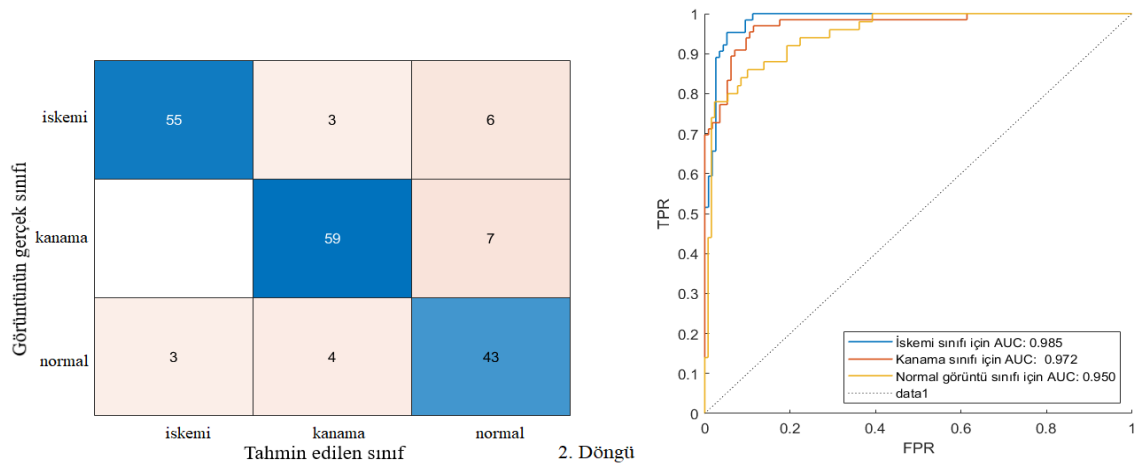
Şekil 4.2. AlexNet beş döngünün kayıp oranı grafiği

Şekil 4.2’de, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin kısa sürede azalması ile kayıp oranı hızla düşmüştür. İşlemin yarısına varmadan yaklaşık 0.4 kayıp oranına yaklaşılmıştır. 220. İterasyondan sonra ağ kararlı duruma gelmiştir.

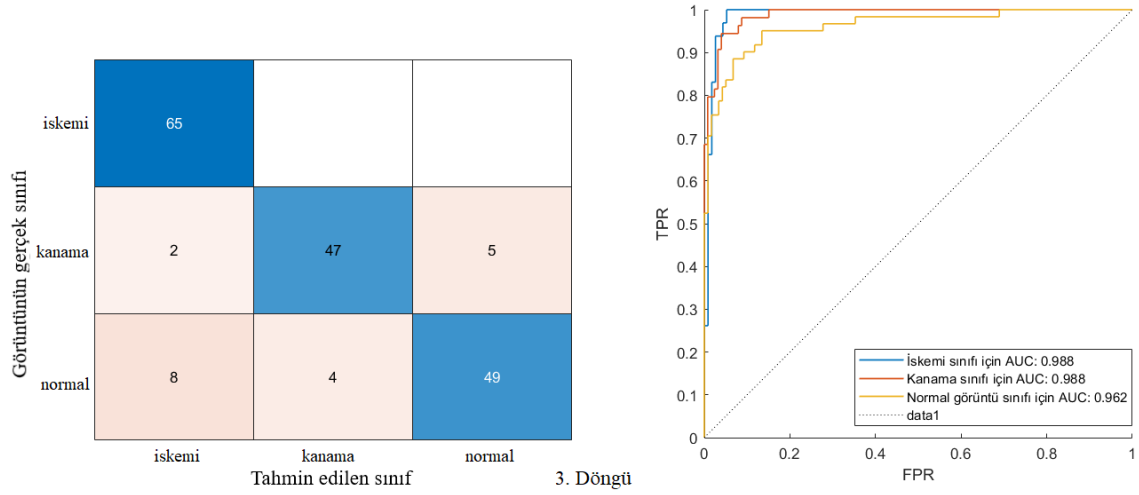
Şekil 4.3. AlexNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.3’te 56 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.998 ile en yüksek değerdedir. 53 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.991’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 59 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 5 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976 ile en düşük değerdedir.

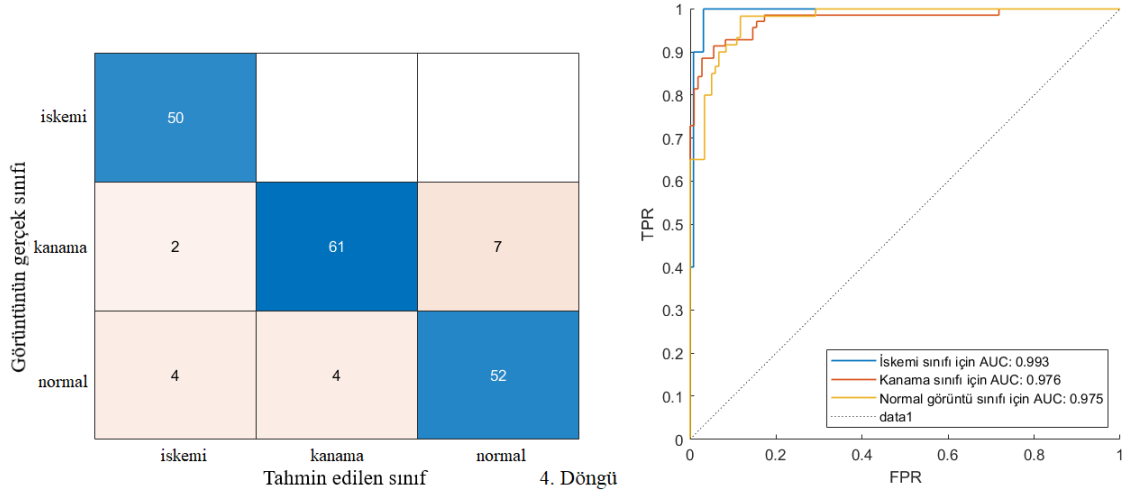
Şekil 4.4. AlexNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.4'te 55 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. 6 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.985 ile en yüksek değerdedir. 59 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 7 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.972'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 43 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 4 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.950 ile en düşük değerdedir.

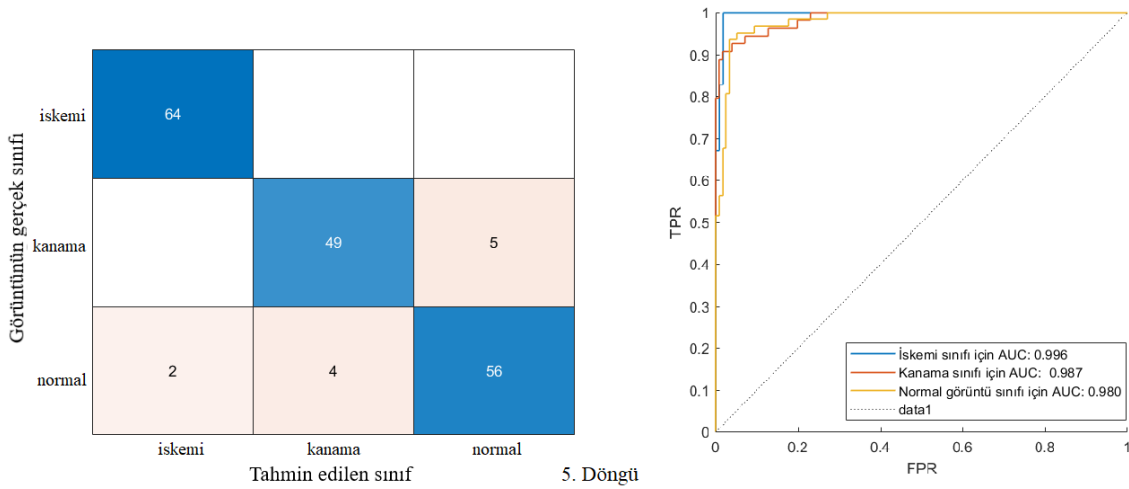
Şekil 4.5. AlexNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.5'te 65 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.988 ile en yüksek değerdedir. 47 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.988'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 49 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 8 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 4 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.962 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.6. AlexNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.6’da 50 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.993 ile en yüksek değerdedir. 61 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 7 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976’dır. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 52 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 4 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.975 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.7. AlexNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.7’de 64 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.996 ile en yüksek değerdedir. 49 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.987’dir. 2. En iyi sınıflandırma

değeridir. 56 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 4 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.980 ile en düşük değerdedir.

Çizelge 4.3. AlexNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
AlexNet ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.998	0.991	0.976
	2. Döngü	0.985	0.972	0.950
	3. Döngü	0.988	0.988	0.962
	4. Döngü	0.993	0.976	0.975
	5. Döngü	0.996	0.987	0.980
	Ortalama	0.992±0.005	0.9828±0.008	0.9686±0.012

4.2. ResNet-50 Sınıflandırma Sonuçları

Beş kat çapraz geçişleme kullanılarak ResNet-50 ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.4.'te ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.5.'te verilmiştir.

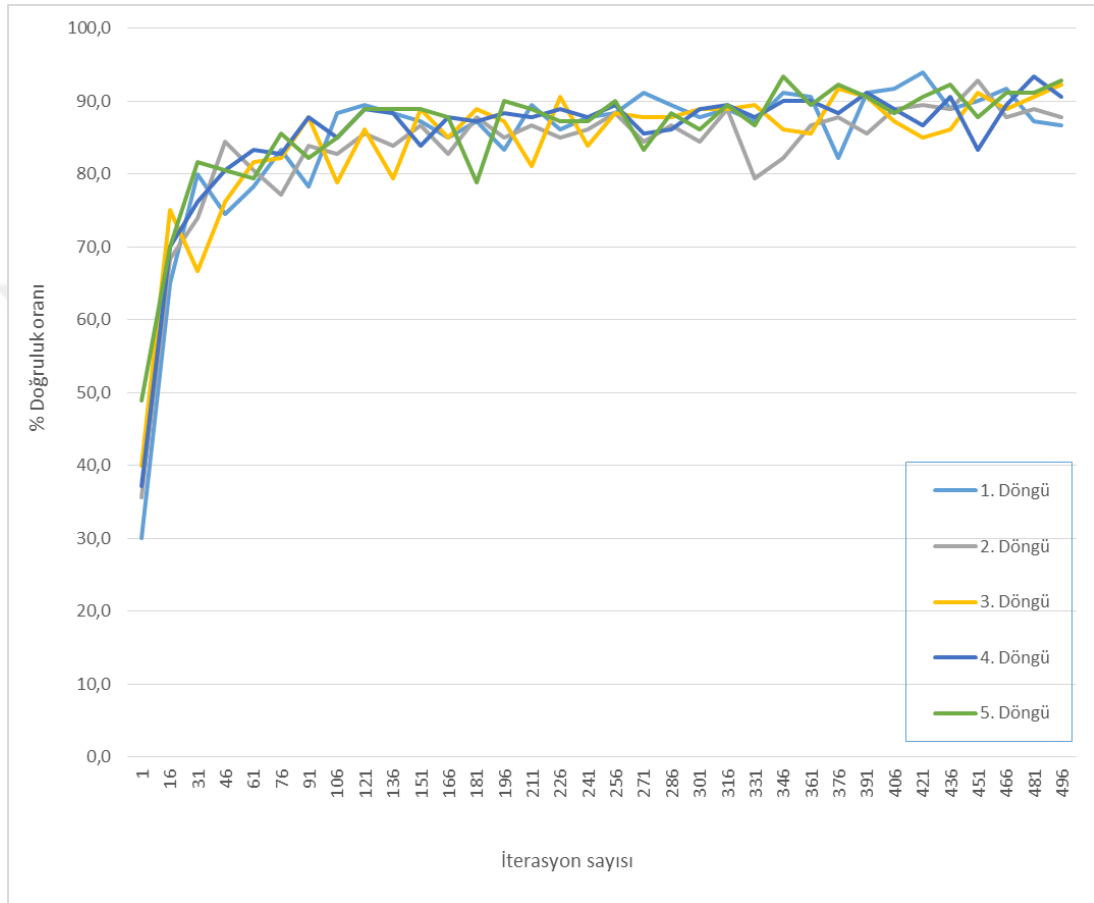
Çizelge 4.4. ResNet-50 ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	7
MiniBatchSize	10
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

Çizelge 4.5. ResNet-50 ağ performans değerleri

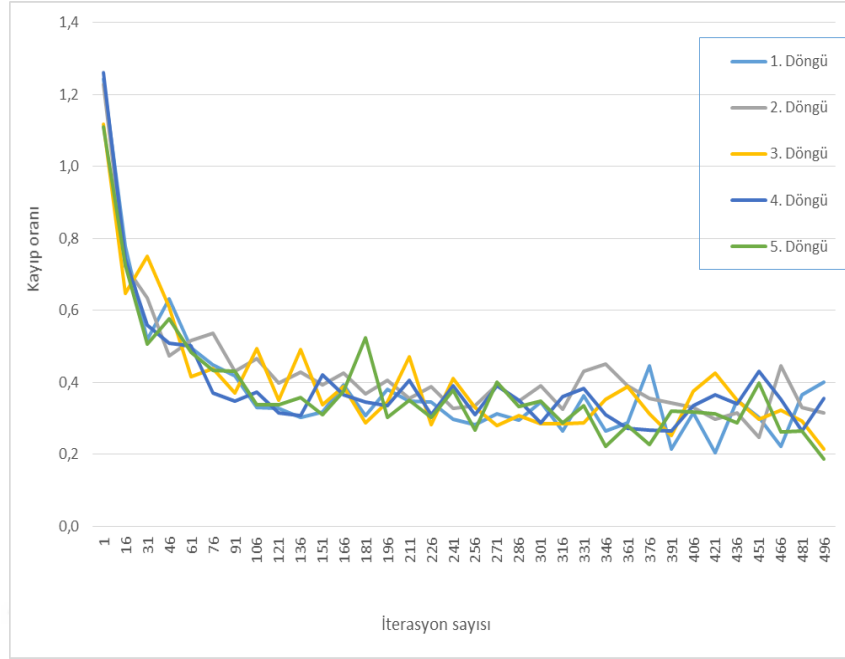
Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.9133	0.9039	0.9086	0.9056	00:12:36
2.Döngü	0.9034	0.9043	0.9039	0.9056	00:31:33
3.Döngü	0.9216	0.9207	0.9212	0.9222	00:34:39
4.Döngü	0.8925	0.8949	0.8937	0.8833	00:38:36
5.Döngü	0.9152	0.9167	0.9159	0.9167	00:35:59
Ortalama	0.9092±0.01	0.9081±0.01	0.9086±0.01	0.9067±0.01	00:30:41

Çizelge 4.5'te verilen ResNet-50 ağ performans değerlerinin 0.90 üzeri değerler olması performansın yüksek olduğunu göstermektedir. Döngü süreleri ~30 dakikadır. Toplam süre 2 saat 33 dakika 23 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında hasta hayatını tehlikeye atacaktır sürededir. Her ne kadar performans değerleri yüksek olsa da zaman faktöründen dolayı teşhiste kullanılması uygun değildir.

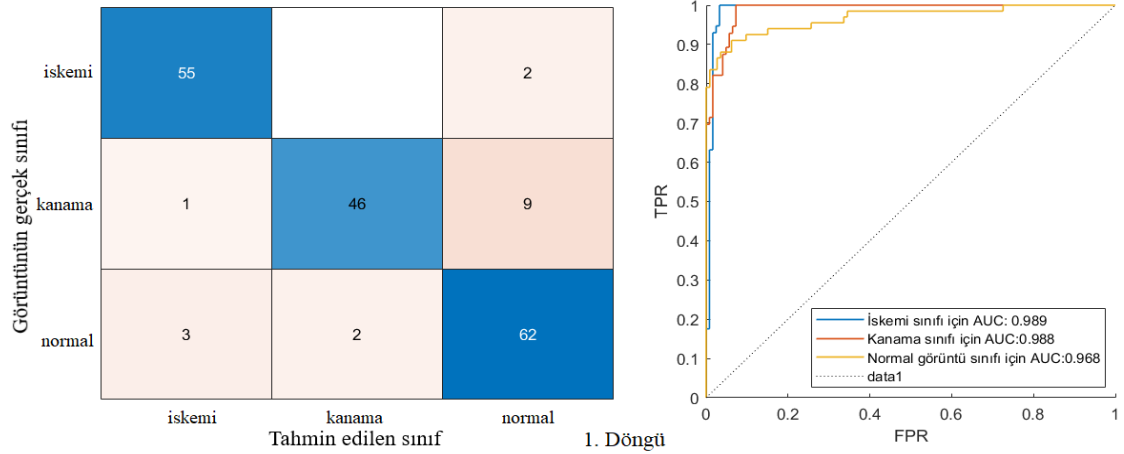
Şekil 4.8. ResNet-50 beş döngünün % doğruluk grafiği

Şekil 4.8'de, tüm döngülerde doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına varıldığında kararlı bir hale geçilse de başarı oranı %90'ın altındadır. 430. İterasyondan sonra %90 doğruluk oranına yaklaşılmıştır.

Şekil 4.9. ResNet-50 beş döngünün kayıp oranı grafiği

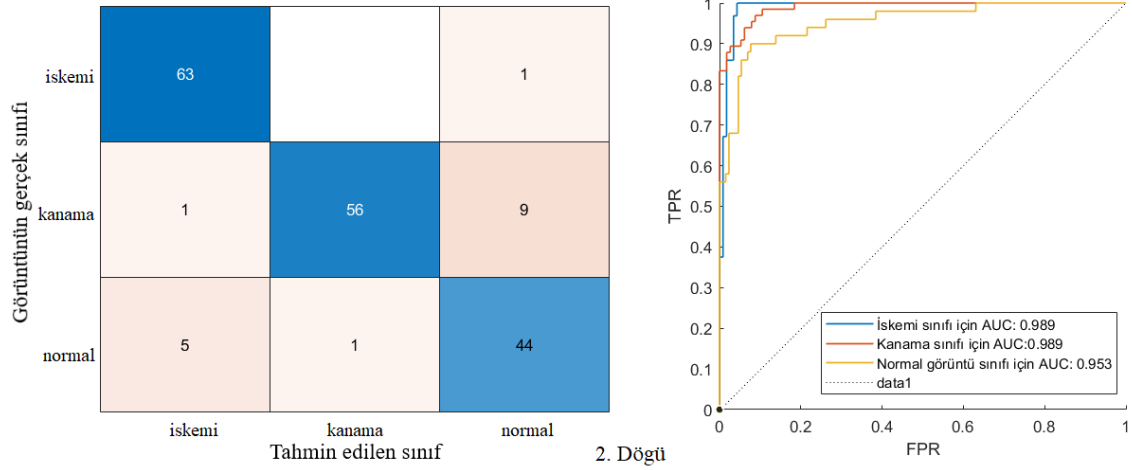
Şekil 4.9’da, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin kısa sürede azalması ile kayıp oranı hızla düşmüştür. İşlemin yarısına varmadan yaklaşık 0.35 kayıp oranına yaklaşılmıştır. 430. İterasyondan sonra ağ kararlı duruma gelmiştir.

Şekil 4.10. ResNet-50 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

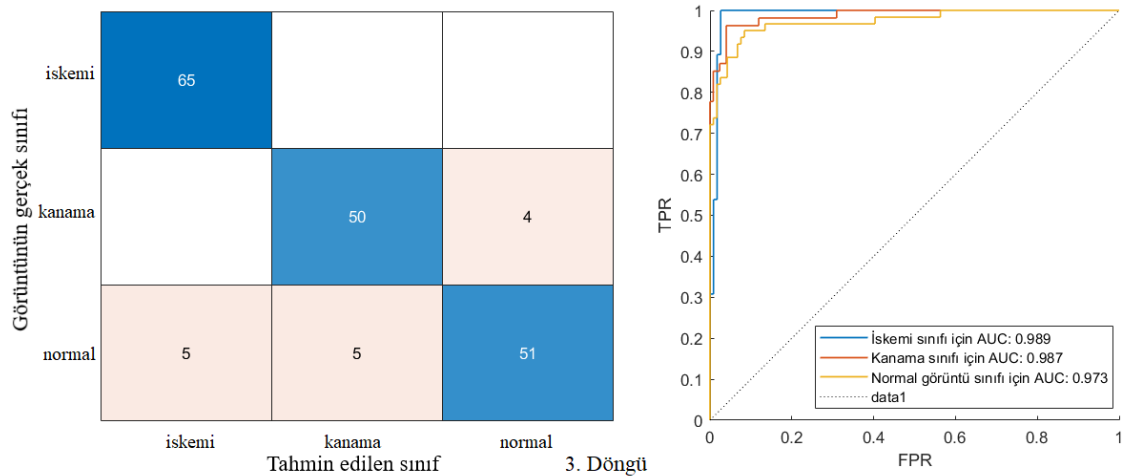
Şekil 4.10’da 55 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.989 ile en yüksek değerdedir. 46 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır.

9 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.988'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 62 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 2 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.968 ile en düşük değerdedir.

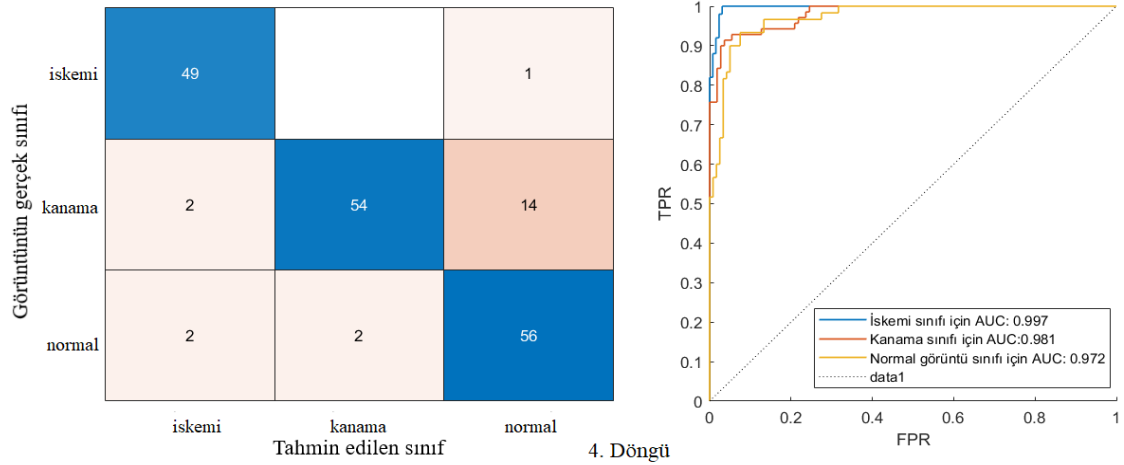
Şekil 4.11. ResNet-50 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.11'de 63 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.989'dur. 56 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 9 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.989'dur. 44 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 1 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.953 ile en düşük değerdedir.

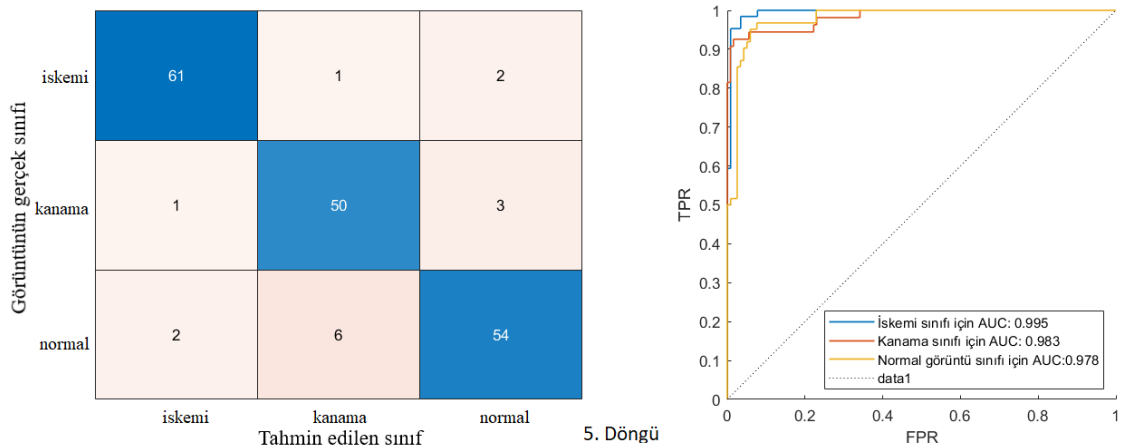
Şekil 4.12. ResNet-50 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.12’de 65 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.989 ile en yüksek değerdedir. 50 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.987’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 51 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 5 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.973 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.13. ResNet-50 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.13’te 49 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.997 ile en yüksek değerdedir. 54 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 14 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.981’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 56 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 2 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.972 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.14. ResNet-50 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.14'te 61 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. 2 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.995 ile en yüksek değerdedir. 50 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.983'tür. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 54 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 6 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.978 ile en düşük değerdedir.

Çizelge 4.6. ResNet-50 ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
ResNet-50 ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.989	0.988	0.968
	2. Döngü	0.989	0.989	0.953
	3. Döngü	0.989	0.987	0.973
	4. Döngü	0.997	0.981	0.972
	5. Döngü	0.995	0.983	0.978
	Ortalama	0.9918±±0.003	0.9856±0.003	0.9688±0.009

4.3. GoogleNet Sınıflandırma Sonuçları

5 kat çapraz geçişleme kullanılarak GoogleNet ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.7.'de ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.8.'de verilmiştir.

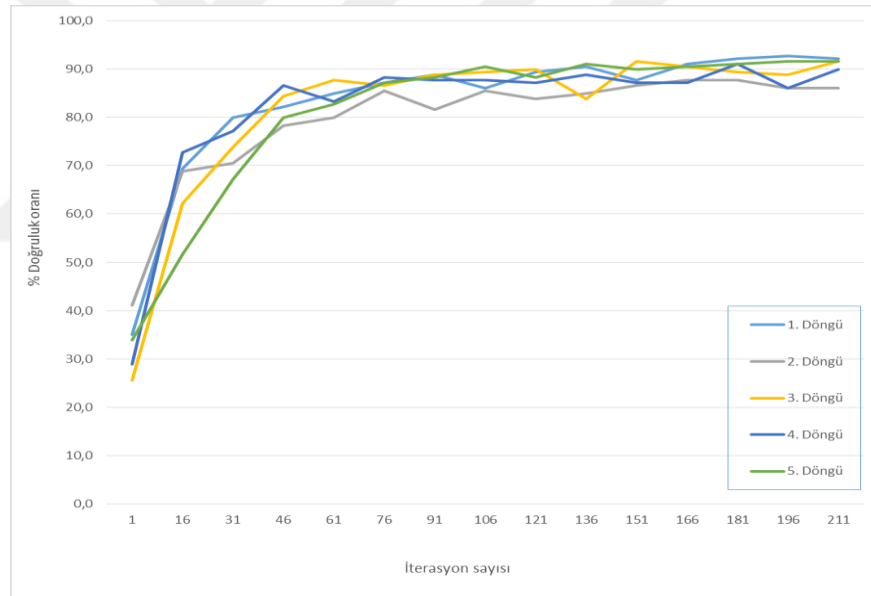
Çizelge 4.7. GoogLeNet ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	6
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

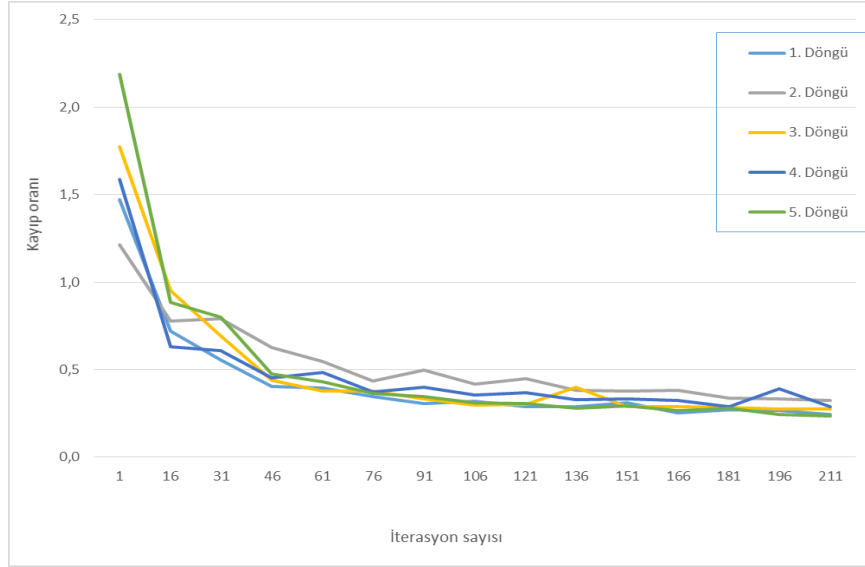
Çizelge 4.8. GoogLeNet ağ performans değerleri

Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.9355	0.9344	0.9350	0.9333	00:07:14
2.Döngü	0.8893	0.8663	0.8777	0.8833	00:07:11
3.Döngü	0.9038	0.8970	0.9004	0.9000	00:07:11
4.Döngü	0.8870	0.8960	0.8915	0.8889	00:07:18
5.Döngü	0.9135	0.9068	0.9102	0.9111	00:07:16
Ortalama	0.9058±0.019	0.9001±0.024	0.9029±0.021	0.9033±0.019	00:07:14

Çizelge 4.8’de GoogLeNet ağ performans ortalama değeri verilmiştir. 0.90 üzeri değerler performansın yüksek olduğunu göstermektedir. Her döngünün süreleri 7 dakika civarındadır. Toplam süre 36 dakika 10 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında sınırın üstündedir.

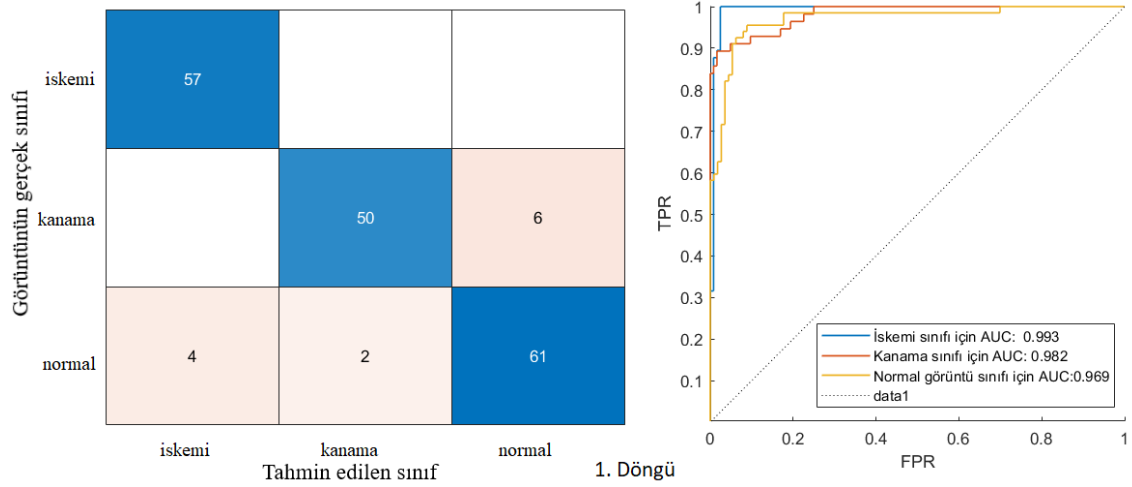
Şekil 4.15. GoogLeNet beş döngünün % doğruluk grafiği

Şekil 4.15’te, tüm döngülerde kısa sürede doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına varmadan 100. İterasyondan sonra döngülerde yaklaşık %85 doğruluk oranına yaklaşmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir. %90 doğruluk oranına ulaşılmıştır.

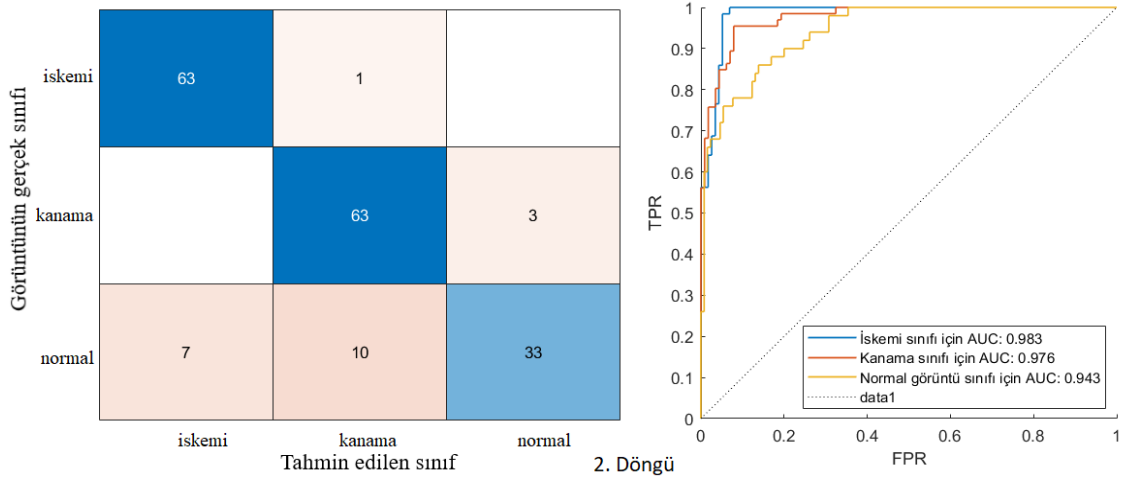
Şekil 4.16. GoogLeNet beş döngünün kayıp oranı grafiği

Şekil 4.16’da, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin kısa sürede azalması ile kayıp oranı hızla düşmüştür. İşlemin yarısına varmadan yaklaşık 0.4 kayıp oranına yaklaşılmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir.

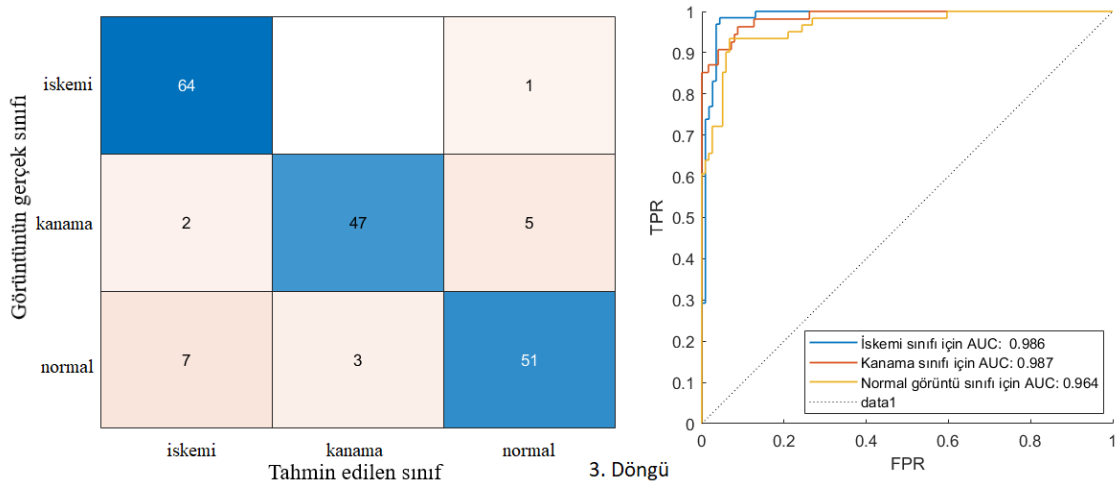
Şekil 4.17. GoogLeNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.17’de 57 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.993 ile en yüksek değerdedir. 50 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.982’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 61 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 2 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.969 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.18. GoogLeNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

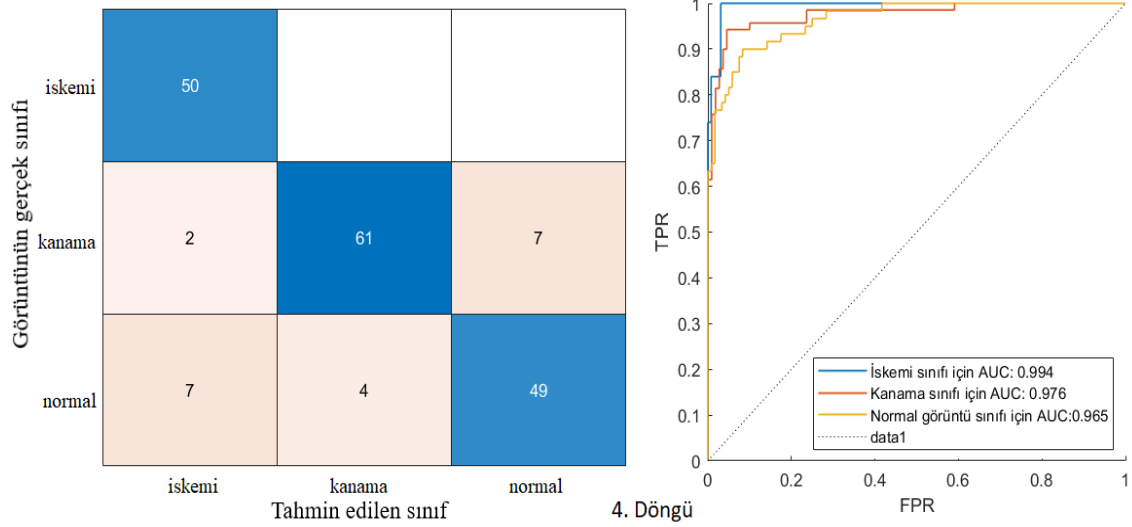
Şekil 4.18'de 63 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.983 ile en yüksek değerdedir. 63 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976'dır. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 33 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 7 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 10 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.943 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.19. GoogLeNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

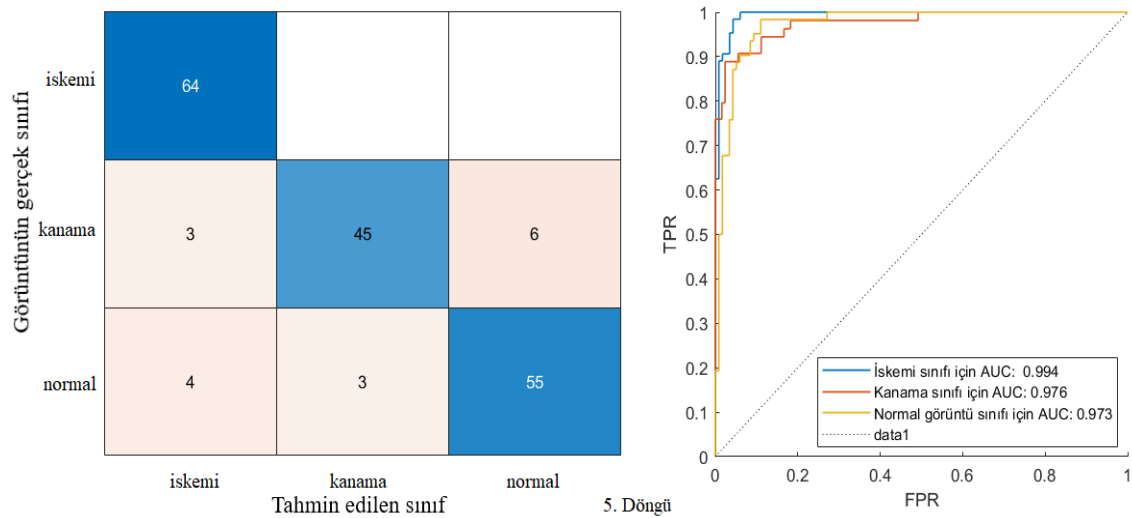
Şekil 4.19'da 64 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.986 ile en yüksek 2. değerdedir. 47 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.987'dir. 1. En iyi

sınıflandırma değeridir. 51 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 7 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.964 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.20. GoogLeNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.20’de 50 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.994 ile en yüksek değerdedir. 61 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 7 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 49 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 7 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 4 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.965 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.21. GoogLeNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.21’de 64 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.994 ile en yüksek değerdedir. 45 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 6 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976’dır. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 55 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.973 ile en düşük değerdedir.

Çizelge 4.9. GoogleNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
GoogleNet ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.993	0.982	0.969
	2. Döngü	0.983	0.976	0.943
	3. Döngü	0.986	0.987	0.964
	4. Döngü	0.994	0.976	0.965
	5. Döngü	0.994	0.976	0.973
	Ortalama	0.99±0.005	0.9794±0.004	0.9628±0.011

4.4.InceptionV3 sınıflandırma sonuçları

5 kat çapraz geçişleme kullanılarak InceptionV3 ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.10.’da ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.11.’de verilmiştir.

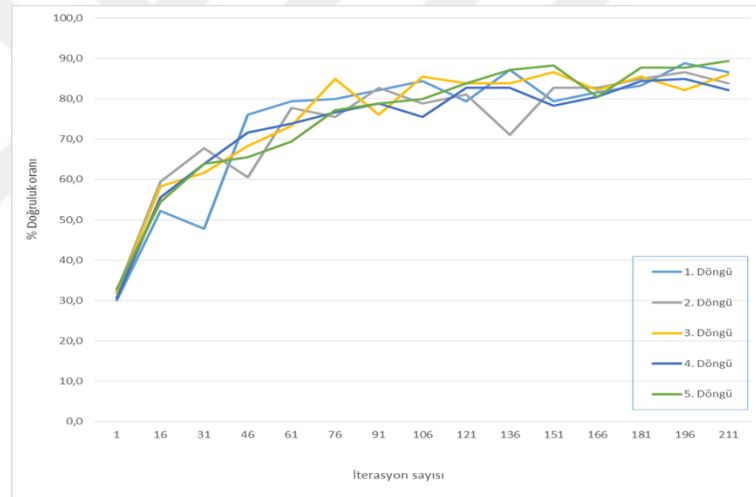
Çizelge 4.10. InceptionV3 ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	6
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

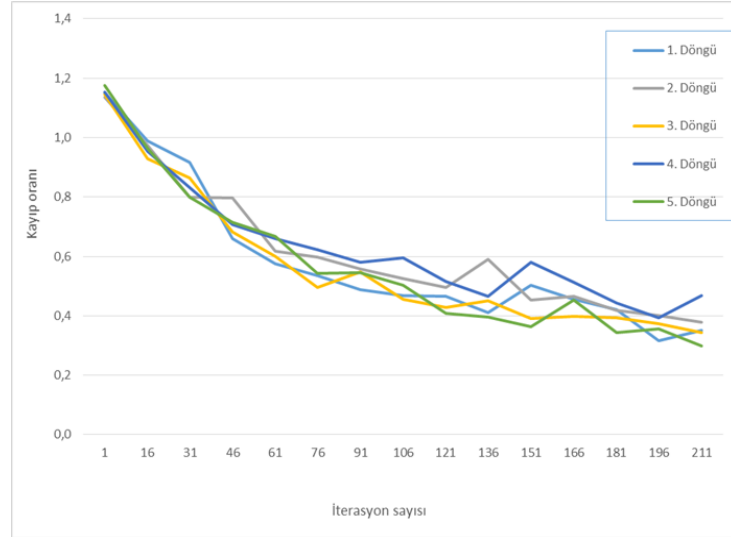
Çizelge 4.11. InceptionV3 ağ performans değerleri

Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.8895	0.8918	0.8906	0.8889	00:09:56
2.Döngü	0.8789	0.8744	0.8766	0.8833	00:11:09
3.Döngü	0.8809	0.8733	0.8771	0.8778	00:11:28
4.Döngü	0.8338	0.8468	0.8402	0.8333	00:11:59
5.Döngü	0.9031	0.9042	0.9036	0.9056	00:12:06
Ortalama	0.8772±0.026	0.8781±0.021	0.8777±0.023	0.8778±0.026	00:11:20

Çizelge 4.11’de InceptionV3 ağ performans ortalama değerleri verilmiştir. 0.90 altı değerler performansın düşük olduğunu göstermektedir. Döngü süreleri 11 dakika civarındadır. Toplam süre 56 dakika 38 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında hasta hayatını tehlikeye atacak sürededir. Performans değerlerinin düşük olması ve işlem süresinin uzun olmasından dolayı teşhiste kullanılması uygun değildir.

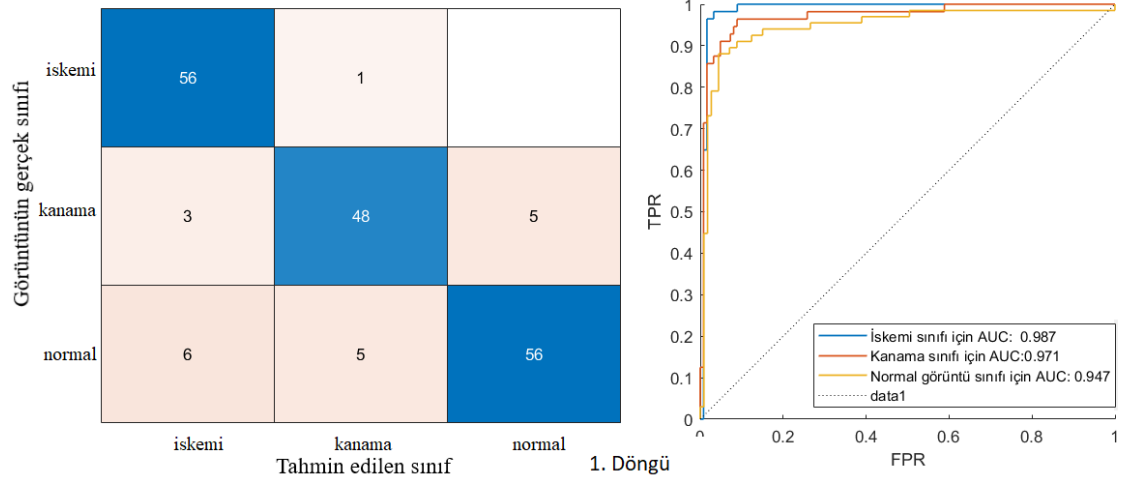
Şekil 4.22. InceptionV3 beş döngünün % doğruluk grafiği

Şekil 4.22’de, tüm döngülerde kısa sürede doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına varmadan 200. İterasyondan sonra döngülerde yaklaşık %85 doğruluk oranına yaklaşılmıştır. 200. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir. %87 doğruluk oranına ulaşılmıştır.

Şekil 4.23. InceptionV3 beş döngünün kayıp oranı grafiği

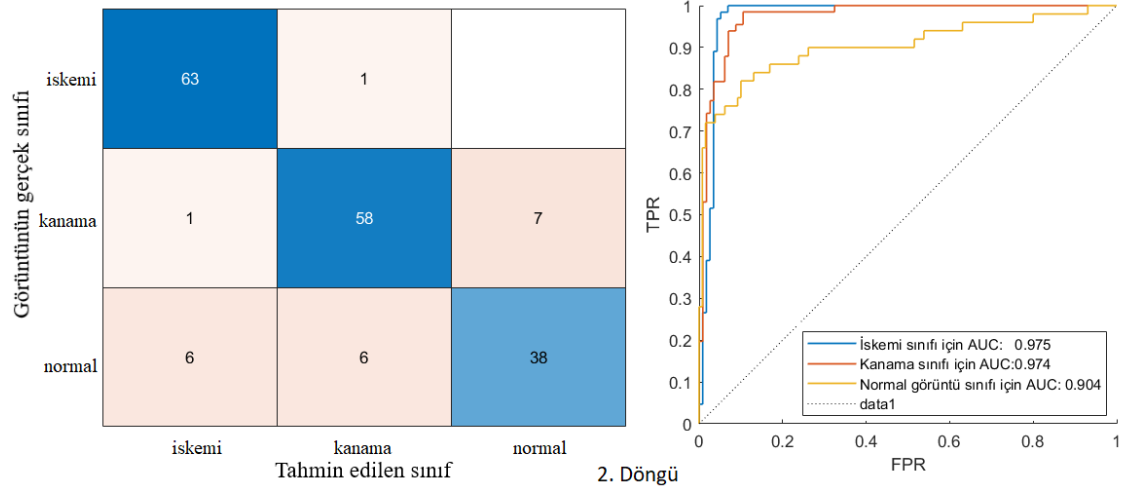
Şekil 4.23'te, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin azalması diğer döngülere göre daha uzun sürmüştür. Kayıp oranı yavaş düşmüştür. İşlem 180. İterasyonda yaklaşık 0.4 kayıp oranına yaklaşmıştır. 200. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir.

Şekil 4.24. InceptionV3 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

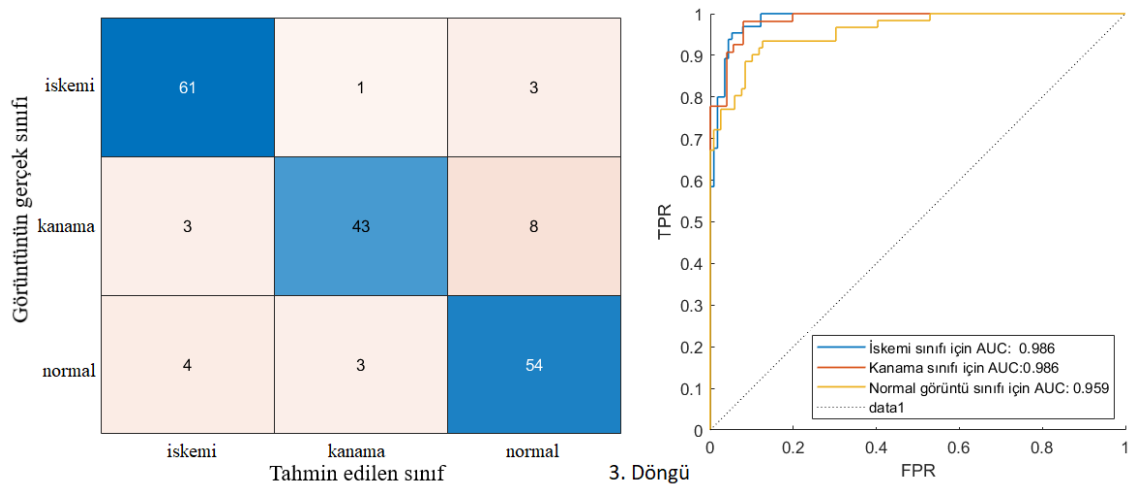
Şekil 4.24'te 56 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.9875 ile en yüksek değerdedir. 48 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.971'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 56 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 normal

görüntü is kemi görüntüsü olarak, 5 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.947 ile en düşük değerdedir.

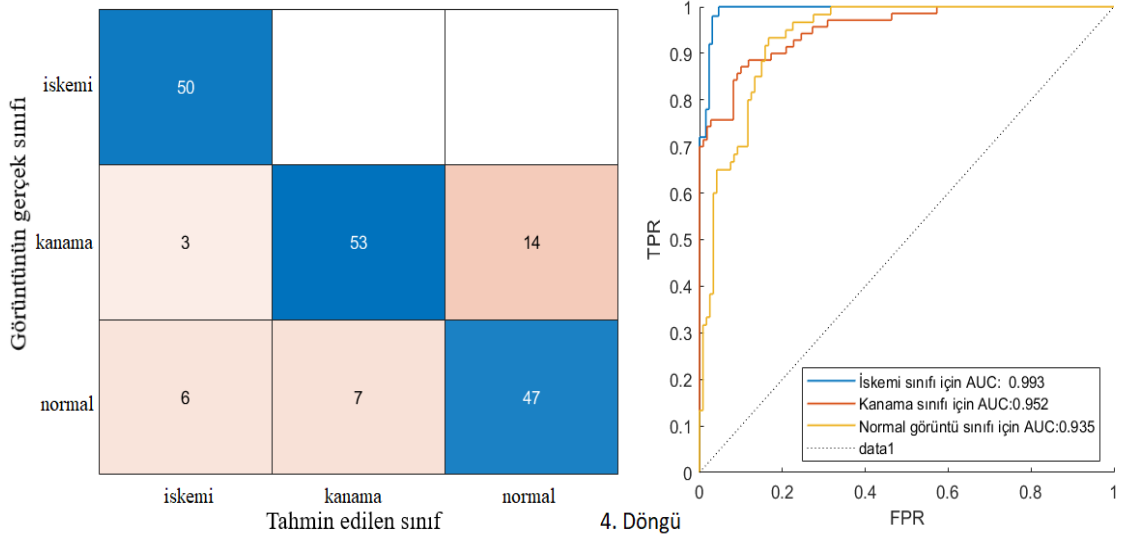
Şekil 4.25. InceptionV3 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.25'te 63 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.975 ile en yüksek değerdedir. 58 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 7 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.974'dür. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 38 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 6 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.904 ile en düşük değerdedir.

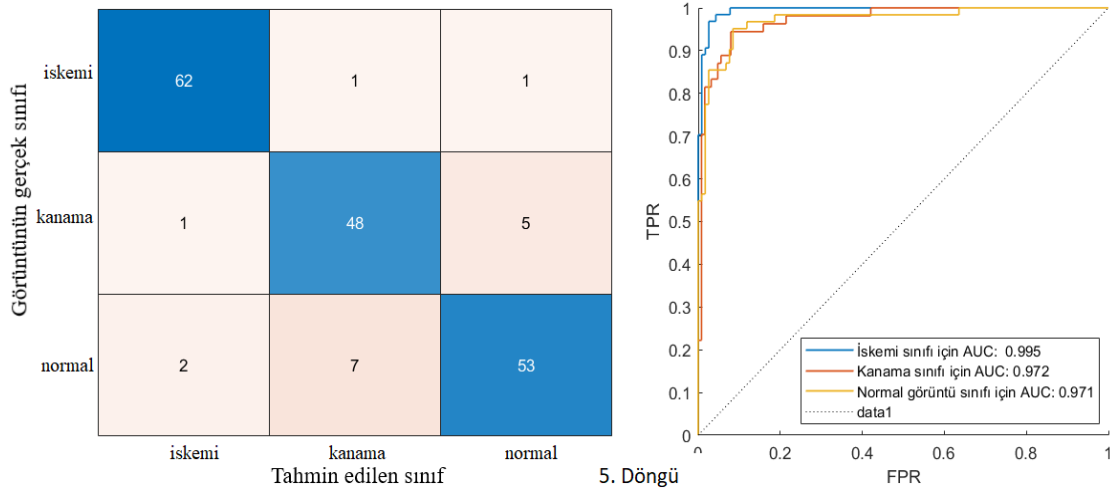
Şekil 4.26. InceptionV3 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.26'da 61 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. 3 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.986'dır. 43 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 8 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.986'dır. 54 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.959 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.27. InceptionV3 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.27'de 50 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.993 ile en yüksek değerdedir. 53 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 14 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.952'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 47 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 7 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.935 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.28. InceptionV3 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.28’de 62 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.995 ile en yüksek değerdedir. 48 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.971’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 53 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 7 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.971 ile en düşük değerdedir.

Çizelge 4.12. Inception V3 ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
Inception V3 ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.987	0.971	0.947
	2. Döngü	0.975	0.974	0.904
	3. Döngü	0.986	0.986	0.959
	4. Döngü	0.993	0.952	0.935
	5. Döngü	0.995	0.972	0.971
	Ortalama	0.9872±0.007	0.971±0.012	0.9432±0.025

4.5.ShuffleNet sınıflandırma sonuçları

Beş kat çapraz geçişleme kullanılarak ShuffleNet ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.13.’te ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.14.’te verilmiştir.

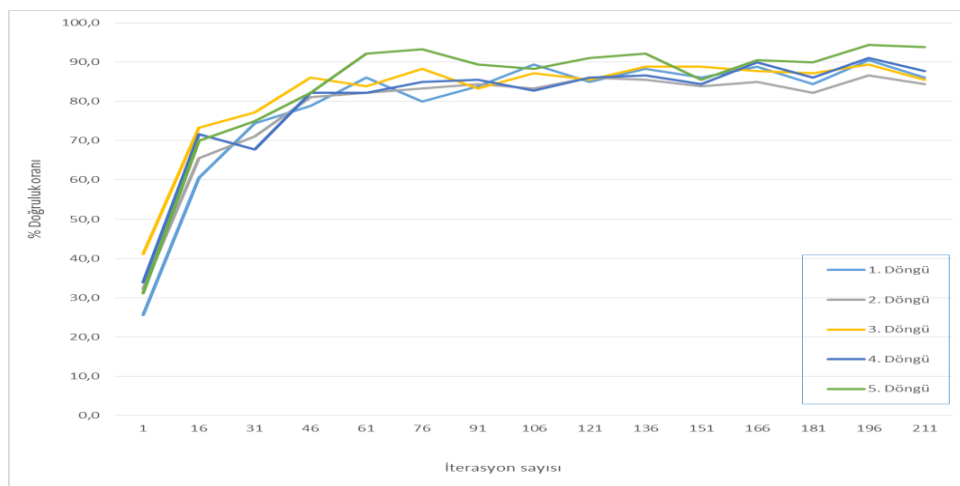
Çizelge 4.13. ShuffleNet ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	6
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

Çizelge 4.14. ShuffleNet ağ performans değerleri

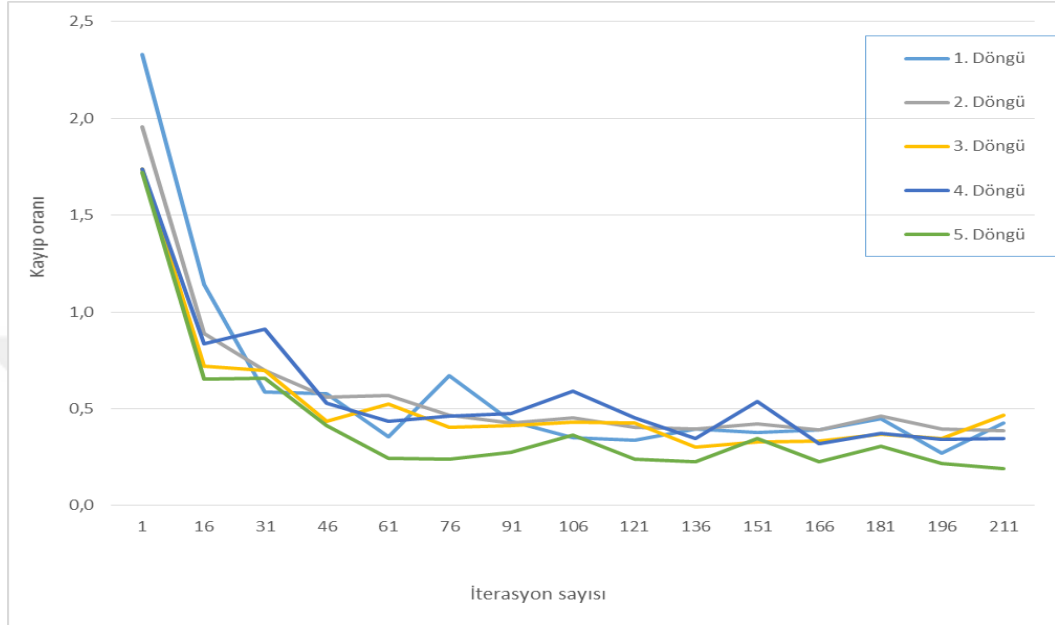
Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.8963	0.8800	0.8881	0.8833	00:07:14
2.Döngü	0.8832	0.8778	0.8805	0.8889	00:07:16
3.Döngü	0.9044	0.9039	0.9041	0.9056	00:07:17
4.Döngü	0.9013	0.9092	0.9052	0.9000	00:07:19
5.Döngü	0.9233	0.9203	0.9218	0.9222	00:07:21
Ortalama	0.9017±0.014	0.8982±0.018	0.9000±0.016	0.9000±0.015	00:07:17

Çizelge 4.14'te ShuffleNet ağ performans ortalama değerleri verilmiştir. 0.90 civarı değerler performansın yüksek olduğunu göstermektedir. Her döngünün süreleri 7 dakika civarındadır. Toplam süre 36 dakika 27 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında sınırın üstündedir.

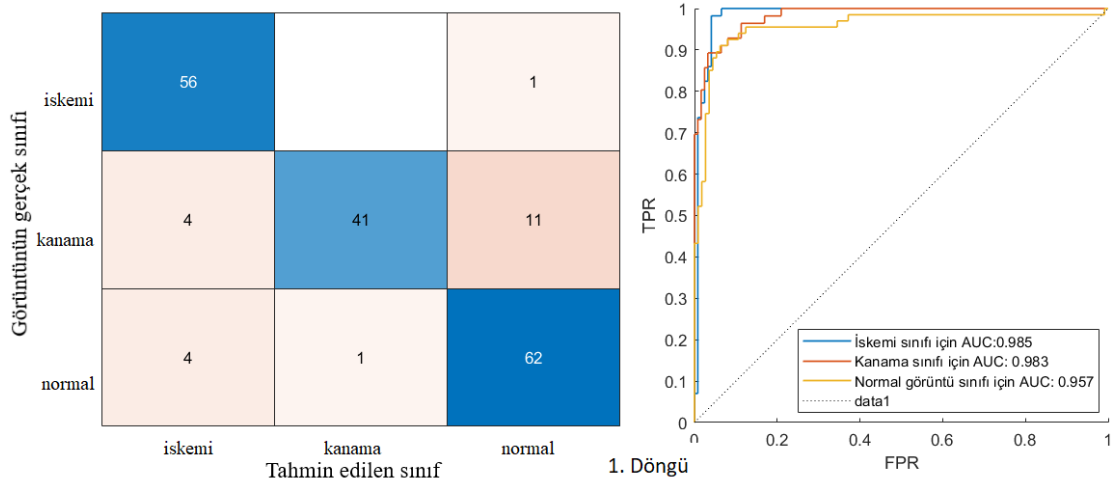
Şekil 4.29. ShuffleNet beş döngünün % doğruluk grafiği

Şekil 4.29’da, tüm döngülerde kısa sürede doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına varmadan 100. İterasyondan sonra döngülerde yaklaşık %85 doğruluk oranına yaklaşılmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir. %90 doğruluk oranına ulaşılmıştır.

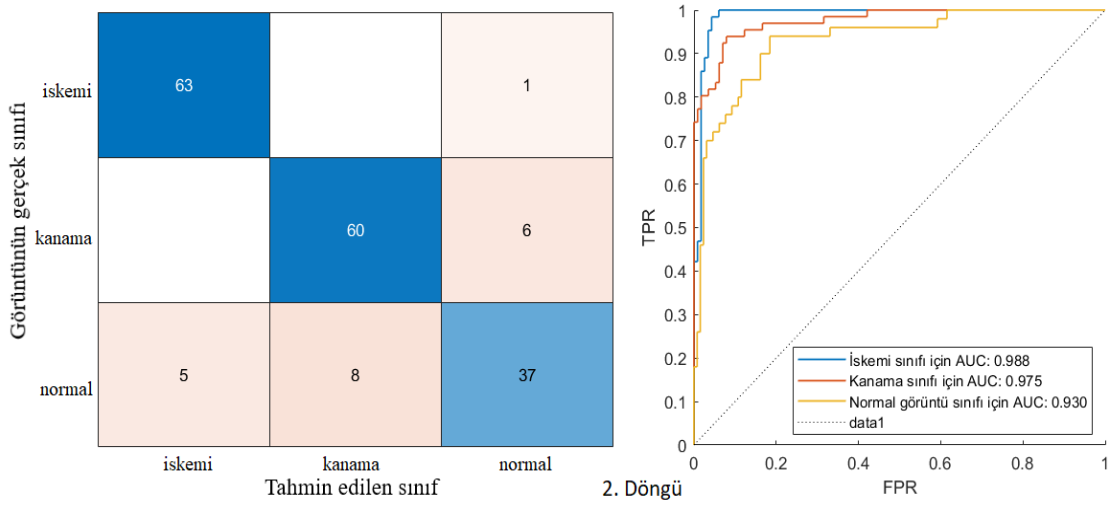
Şekil 4.30. ShuffleNet beş döngünün kayıp oranı grafiği

Şekil 4.30’da, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin kısa sürede azalması ile kayıp oranı hızla düşmüştür. İşlemin yarısına varmadan yaklaşık 0.5 kayıp oranına yaklaşılmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir.

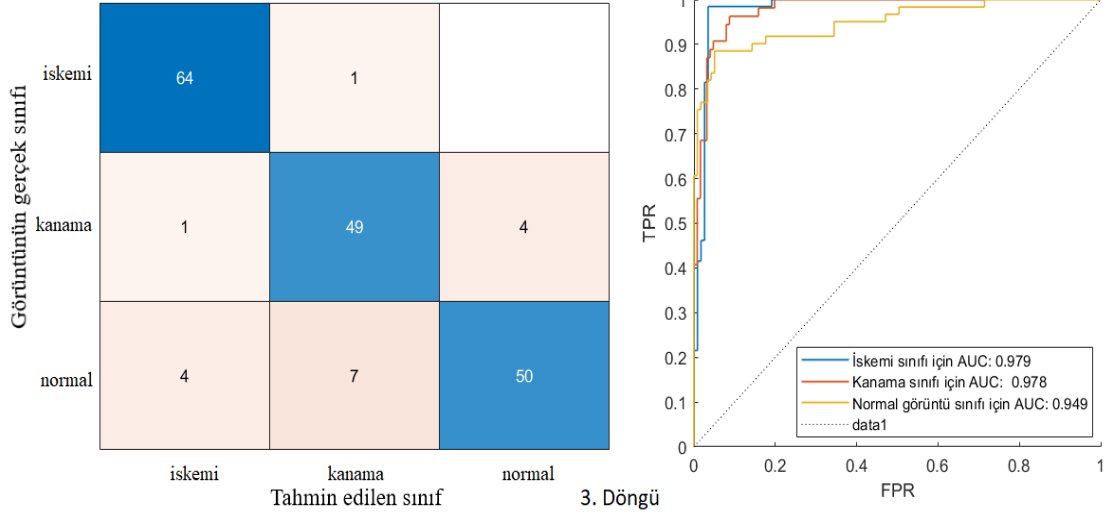
Şekil 4.31. ShuffleNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.31’de 56 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.985 ile en yüksek değerdedir. 41 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 11 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.983’tür. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 62 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 1 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.957 ile en düşük değerdedir.

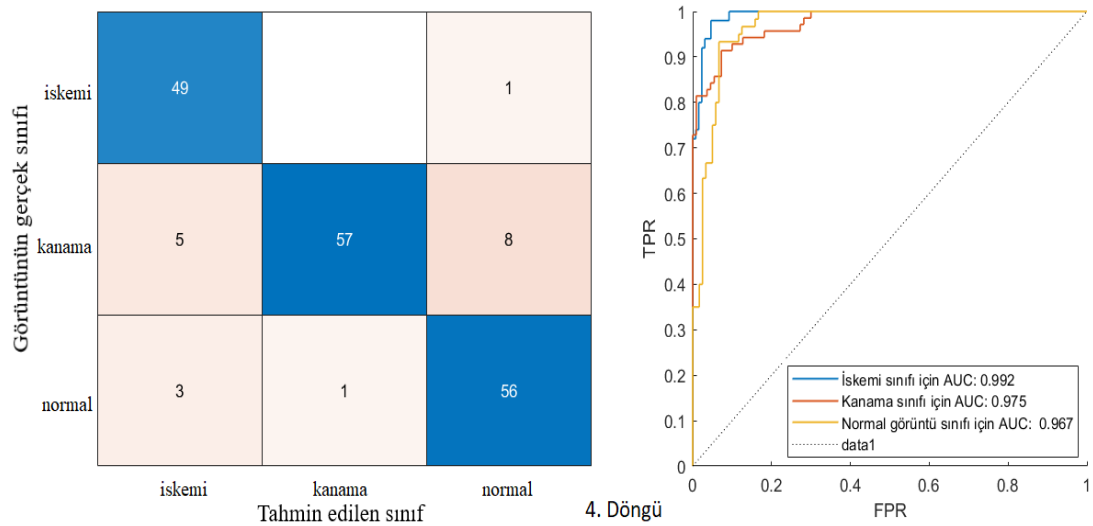
Şekil 4.32. ShuffleNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.32’de 63 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.988 ile en yüksek değerdedir. 60 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.975’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 37 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 8 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.930 ile en düşük değerdedir.

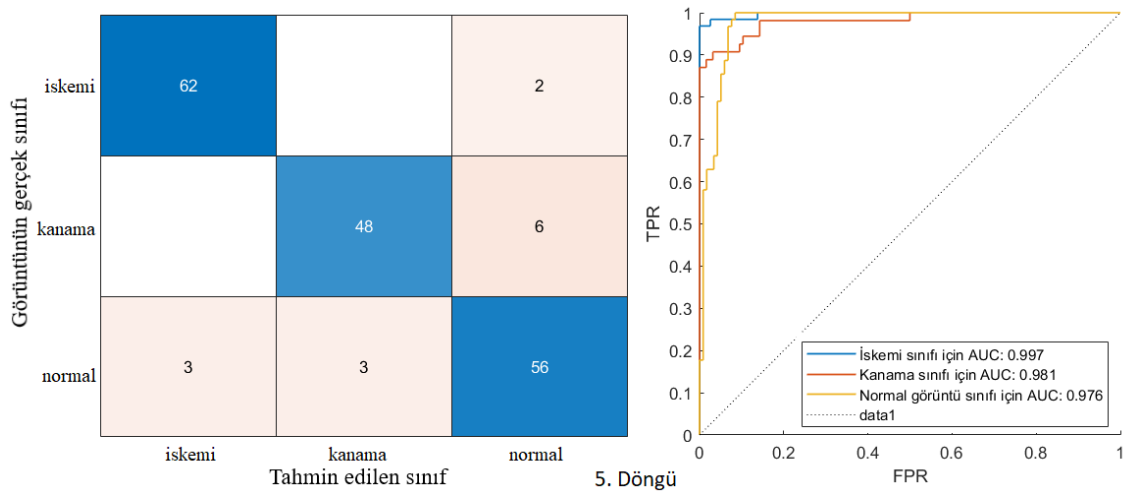
Şekil 4.33. ShuffleNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.33'te 64 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.979 ile en yüksek değerdedir. 49 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 4 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.978'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 50 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 7 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.949 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.34. ShuffleNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.34'te 49 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.992 ile en yüksek değerdedir. 57 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 8 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.975'tir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 56 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 1 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.967 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.35. ShuffleNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.35'te 62 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.997 ile en yüksek değerdedir. 48 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 6 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.981'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 56 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.976 ile en düşük değerdedir.

Çizelge 4.15. ShuffleNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
ShuffleNet ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.985	0.983	0.957
	2. Döngü	0.988	0.975	0.93
	3. Döngü	0.979	0.978	0.949
	4. Döngü	0.992	0.975	0.967
	5. Döngü	0.997	0.981	0.976
	Ortalama	0.9882±0.006	0.9784±0.003	0.9558±0.017

4.6.SqueezeNet sınıflandırma sonuçları

Beş kat çapraz geçerleme kullanılarak SqueezeNet ile yapılan denemelerde ağ parametreleri Çizelge 4.16.'da ve her döngü için elde edilen sınıflandırma sonuçları Çizelge 4.17.'de verilmiştir.

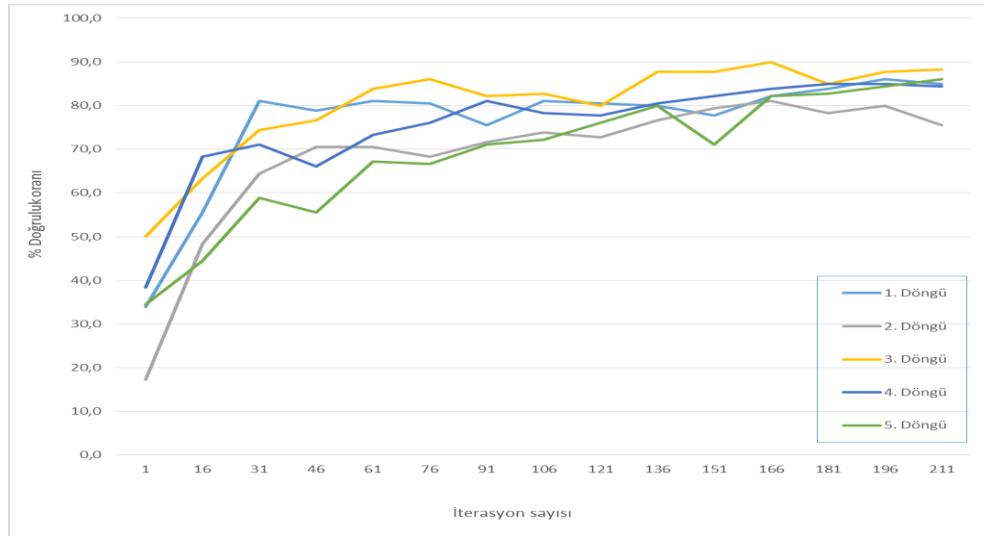
Çizelge 4.16. SqueezeNet ağ eğitim özellikleri

İşlem	Özellik / Değeri
Momentum	0.9
InitialLearnRate	1.00E-04
LearnRateDropFactor	0.2
LearnRateDropPeriod	5
L2Regularization	1.00E-04
GradientThresholdMethod	l2norm
MaxEpochs	6
MiniBatchSize	20
Shuffle	every-epoch
ExecutionEnvironment	gpu
BatchNormalizationStatistics	population

Çizelge 4.17. SqueezeNet ağ performans değerleri

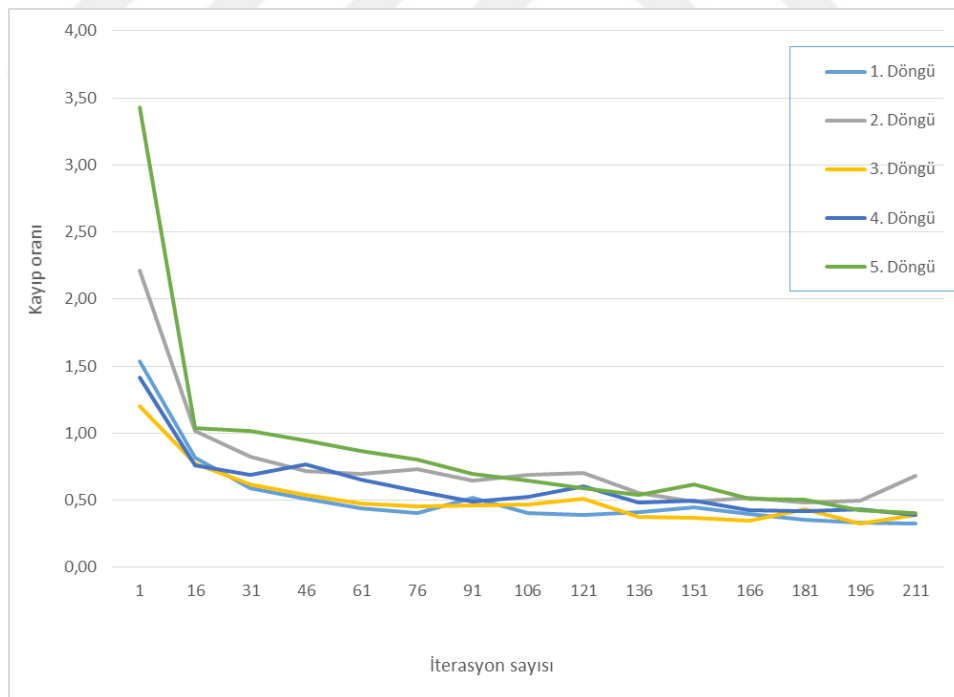
Döngü	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Süre (sa:d:s)
1.Döngü	0.8462	0.8449	0.8455	0.8333	00:03:21
2.Döngü	0.7905	0.7534	0.7715	0.7778	00:03:19
3.Döngü	0.9026	0.8970	0.8998	0.9000	00:03:20
4.Döngü	0.8353	0.8394	0.8373	0.8333	00:03:21
5.Döngü	0.8721	0.8526	0.8622	0.8611	00:03:23
Ortalama	0.8493±0.041	0.8374±0.052	0.8433±0.046	0.8411±0.044	00:03:21

Çizelge 4.17'de SqueezeNet ağ performansortalama değerleri verilmiştir. 0.90 altı değerler performansın düşük olduğunu göstermektedir. Her döngünün süreleri 3.5 dakika civarındadır. Toplam süre 16 dakika 44 saniyedir. Bu süre zaman kaybı noktasında diğer ağlara göre en düşük süredir. Fakat performans değerlerinin 0.90 altı olması ağın teşhiste doktora yardımcı olamayacağını göstermektedir.

Şekil 4.36. SqueezeNet beş döngünün % doğruluk grafiği

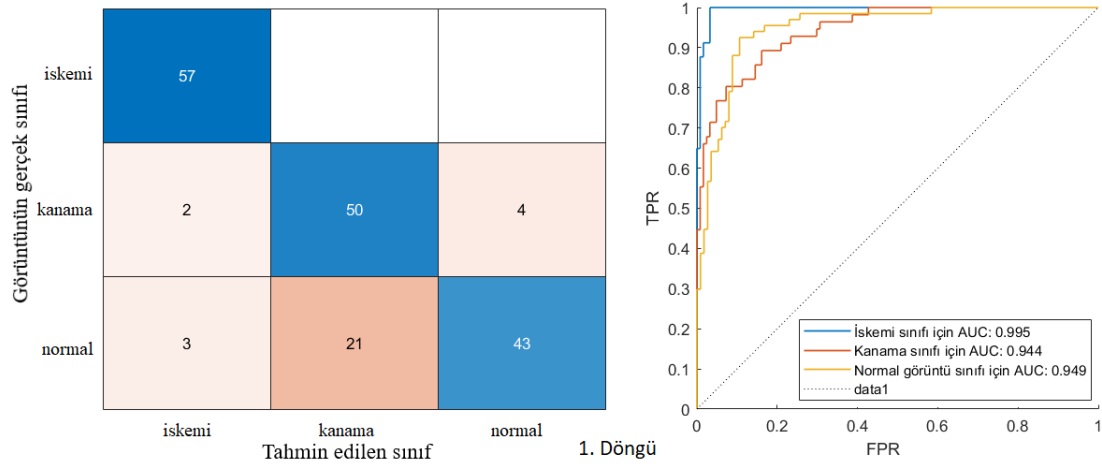
Şekil 4.36’da, tüm döngülerde kısa sürede doğruluk oranı hızla yükselmiştir. İşlemin yarısına varmadan 100. İterasyondan sonra döngülerde yaklaşık %75 doğruluk oranına yaklaşılmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir. %84 doğruluk oranına ulaşılmıştır.

Şekil 4.37. SqueezeNet beş döngünün kayıp oranı grafiği

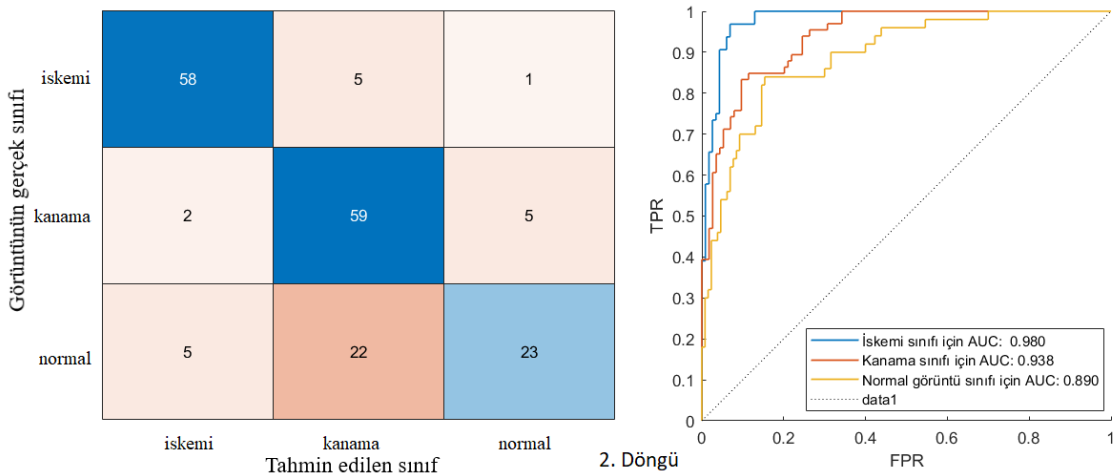
Şekil 4.37’de, tüm döngülerde tahmin edilen değer ile gerçek değer arasındaki hata değerinin kısa sürede azalması ile kayıp oranı hızla düşmüştür. İşlemin yarısına

varmadan yaklaşık 0.6 kayıp oranına yaklaşılmıştır. 150. İterasyondan sonra ağ, karlı hale gelmiştir.

Şekil 4.38. SqueezeNet 1. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

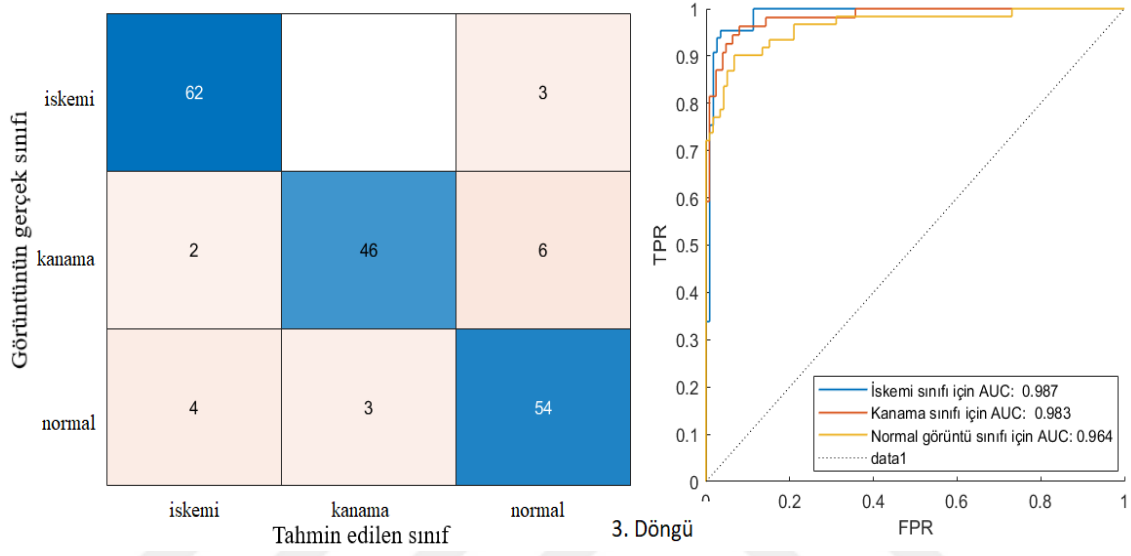
Şekil 4.38'de 57 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.995 ile en yüksek değerdedir. 50 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 4 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.944'tür. 43 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 21 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.949'dur.

Şekil 4.39. SqueezeNet 2. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

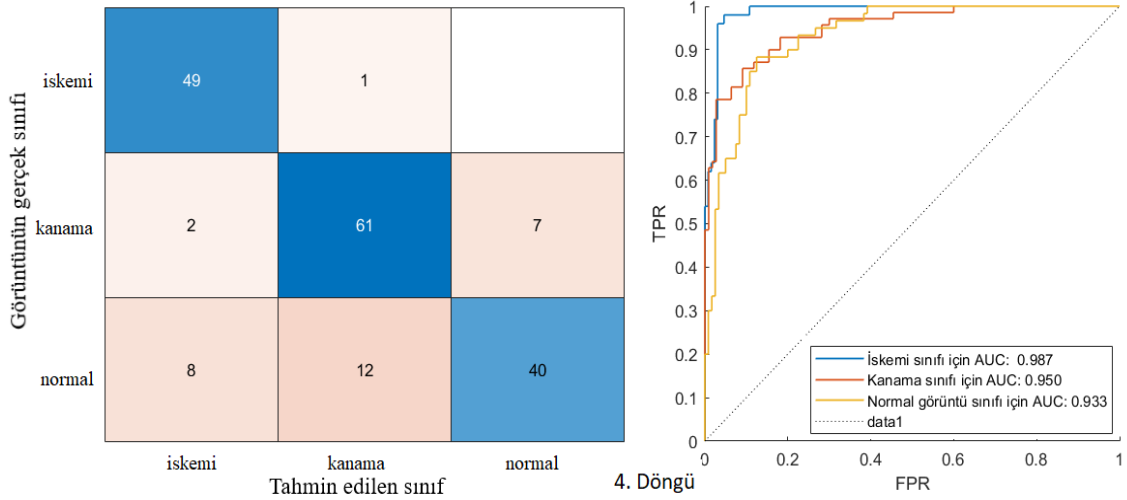
Şekil 4.39'da 58 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-

AUC değeri 0.980 ile en yüksek değerdedir. 59 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 5 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.938'dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 23 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 5 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 22 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.890 ile en düşük değerdedir.

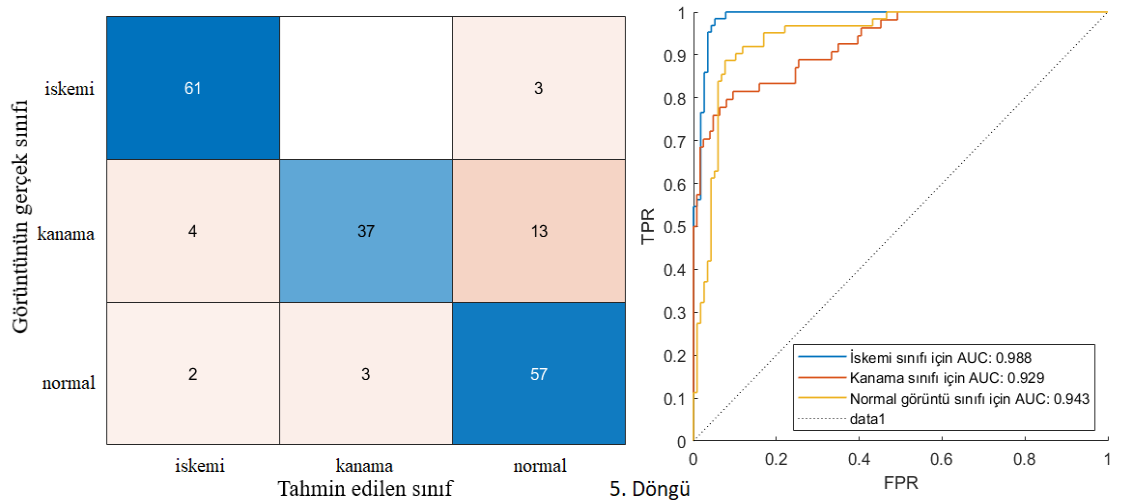
Şekil 4.40. SqueezeNet 3. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.40'ta 62 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.987 ile en yüksek değerdedir. 46 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 6 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.983'tür. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 54 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.64 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.41. SqueezeNet 4. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.41’de 49 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 1 iskemi görüntüsü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.987 ile en yüksek değerdedir. 61 kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 7 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.950’dir. 2. En iyi sınıflandırma değeridir. 40 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 8 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 12 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.933 ile en düşük değerdedir.

Şekil 4.42. SqueezeNet 5. Döngü karmaşıklık matrisi ve ROC grafiği

Şekil 4.42’de 61 iskemi görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 3 iskemi görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.988 ile en yüksek değerdedir. 37

kanama görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 4 kanama görüntüsü iskemi olarak sınıflanmıştır. 13 kanama görüntüsü normal olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.929 ile en düşük değerdedir. 57 normal beyin görüntüsü doğru sınıflanmıştır. 2 normal görüntü iskemi görüntüsü olarak, 3 normal görüntü kanama olarak sınıflanmıştır. ROC-AUC değeri 0.943 ile 2. En iyi sınıflandırma değerindedir.

Çizelge 4.18. SqueezeNet ROC-AUC değerleri ve beş döngü ortalaması

	Döngü	İskemi	Kanama	Normal
SqueezeNet ROC-AUC değerleri	1. Döngü	0.995	0.944	0.949
	2. Döngü	0.98	0.938	0.89
	3. Döngü	0.987	0.983	0.964
	4. Döngü	0.987	0.95	0.933
	5. Döngü	0.988	0.929	0.943
	Ortalama	0.9874±0.005	0.9488±0.020	0.9358±0.027

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

Bu tez çalışmasında, BT görüntülerinde inmenin farklı derin öğrenme modelleri ile sınıflandırılması gerçekleştirilmiştir. Altı farklı derin öğrenme modelinin 5-kat çapraz geçişleme kullanılarak sınıflandırma performanslarının özeti ortalama ve standart sapma olarak Çizelge 5.1.'de verilmiştir.

Çizelge 5.1. Tüm ağların performans değerleri

Ağ	Hassasiyet	Duyarlılık	F1 Puanı	Doğruluk	Toplam Süre (sa:d:s)
AlexNet	0.9086±0.02	0.9097±0.02	0.9091±0.02	0.9089±0.02	00:21:37
ResNet-50	0.9092±0.01	0.9081±0.01	0.9086±0.01	0.9067±0.01	02:33:23
GoogLeNet	0.9058±0.019	0.9001±0.024	0.9029±0.021	0.9033±0.019	00:36:10
InceptionV3	0.8772±0.026	0.8781±0.021	0.8777±0.023	0.8778±0.026	00:56:38
ShuffleNet	0.9017±0.014	0.8982±0.018	0.9000±0.016	0.9000±0.015	00:36:27
SqueezeNet	0.8493±0.041	0.8374±0.052	0.8433±0.046	0.8411±0.044	00:16:44

Çizelge 5.1.'de verildiği gibi AlexNet hem süre hem de doğruluk açısından en yüksek sonuçları vermiştir. Üç sınıflı çıkışların olduğu ağlarda ROC eğrisi ve AUC grafiklerinin yorumlanması için bir sınıfa karşılık diğer sınıflar değerlendirilmektedir. Bir sınıfa karşılık diğer sınıfların değerlendirilmesinde AUC performans kriterleri oldukça yüksek sonuçlar vermektedir. Çizelge 5.2.'de tüm ağların 5-kat çapraz geçişleme sonucu elde edilen AUC değerlerinin ortalaması ve standart sapması verilmiştir.

Çizelge 5.2. Tüm ağların ROC – AUC performans değerleri

Ağ	İskemi	Kanama	Normal
AlexNet	0.9920±0.005	0.9828±0.008	0.9686±0.012
ResNet-50	0.9918±0.003	0.9856±0.003	0.9688±0.009
GoogLeNet	0.9900±0.005	0.9794±0.004	0.9628±0.011
InceptionV3	0.9872±0.007	0.971±0.012	0.9432±0.025
ShuffleNet	0.9882±0.006	0.9784±0.003	0.9558±0.017
SqueezeNet	0.9874±0.005	0.9488±0.020	0.9358±0.027

Birden fazla performans özelliği birlikte değerlendirildiğinde daha nesnel bir sonuç elde edilmektedir. ROC grafiği duyarlılığın ve özgüllüğün etkili olduğu bir grafikdir. Doğruluk, F1 puanı ve ROC-AUC değerleri birlikte değerlendirildiğinde aşırı uç değerlerin daha az etkili olduğu performans değerleri elde edilmiş olur.

Çizelge 5.3'te tez çalışmasında gerçekleştirilen uygulamalar ve kaynak araştırması özeti karşılaştırmalı tablo olarak verilmiştir.

Çizelge 5.3. Makalelerin ve tez çalışmasının karşılaştırma çizelgesi

Sıra No	Referans	İnme Türü	Görüntü	Görüntü Sayısı	Kullanılan Ağ	Doğrulama	Süre	Performans
1	Phong ve ark., 2017	Hemoraji	BT	1700	LeNet GoogLeNet Inception-ResNet	%80 eğitim, %20 test	7.940 s, 879 s, 867 s	Doğruluk: 0.997 0.982 0.992
2	Dourado Jr ve ark., 2019	İskemi, Hemoraji	BT - DICOM	140 normal, 140 iskemi, 140 hemoraji	MobilNet (Tüm sınıflandırmal arda en yüksek model)	%80 eğitim, %20 test		Doğruluk: En düşük- Bayes sınıflandırıcı 0.915 En yüksek- kNN, MLP, Random Forest, SVM 1.000
			BT – Gri skala	140 normal, 140 iskemi, 140 hemoraji	NASNetLarge (Tüm sınıflandırmal arda en yüksek model)	%80 eğitim, %20 test		Doğruluk: En düşük- Bayes sınıflandırıcı 0.7786 En yüksek- kNN, MLP, Random Forest, SVM 1.000
3	Chin ve ark., 2017	İskemi	BT	256	Çalışmaya özgü ESA	%50 eğitim, %50 test		Doğruluk: 0.929
4	Liu ve ark., 2018	İskemi	MR	212	ResNet50	2-kat çapraz geçerleme	~18 dk.	Dice: 0.654
5	Chen ve ark., 2017	İskemi	MR	741	EDDNet	MUSCLE Net 274 eğitim, 106 doğrulama, 361 test	Eğitim: 26.72 sa, Test: 0.9 s	Dice: 0.67
6	Rajini ve Bhavani, 2013	İskemi	BT	15 iskemi vaka dosyası	k-ortalama kümeleme algoritması	SVM k-NN, ANN ve karar ağacı		Doğruluk: 0.98 0.97 0.96 0.92
7	Pereira ve ark., 2018	İskemi, Hemoraji	BT	100 normal, 100 iskemi,	Çalışmaya özgü ESA	%75 eğitim, %25 test		Doğruluk: Hemoraji 0.975 iskemi 1.00

				100 hemoraji			normal beyin 0.991
8	Clérigues ve ark., 2020	İskemi	MR	SISS: 64 vaka dosyası SPES: 50 vaka dosyası	U-Net	SISS: 28 Eğitim dosyası, 36 test dosyası SPES: 30 Eğitim dosyası, 20 test dosyası	SISS Dice 0.59 SPES Dice 0.84
9	Majumdar ve ark., 2018	Hemoraji	BT	4.300	Çalışmaya özgü U-Net	60 eğitim 5 doğrulama 69 test vakası	%81 duyarlılık %98 özgüllük
10	Gautam ve Raman, 2021	İskemi, Hemoraji	BT	31 normal, 25 iskemi, 18 hemoraji vakası	Çalışmaya özgü ESA	%80 eğitim, %20 test	Doğruluk: ~0.922 – 0.987 arası
11	Pan ve ark., 2021	İskemi	BT	116 iskemi 26 normal	ResNet	58 iskemik vaka eğitim, 58 iskemik vaka test, 26 normal vaka test,	Doğruluk 0.759
12	Lo ve ark., 2021	İskemi	BT	1254	AlexNet Inception-v3 ResNet-101		Doğruluk: %90.49 - %95.49
13	Watanabe ve ark., 2021	Hemoraji	BT	7914	U-Net	%90 eğitim, %10 test	Doğruluk: Ortalama 0.897
14	Gia ve ark., 2020	Hemoraji	BT	753107	MobileNetV2	603032 eğitim 149771 doğrulama 304 test	0.991 ROC-AUC
15	Hong ve ark., 2019	Hemoraji	MR	8574 örnek	ResNet-50	10-kat çapraz geçerleme	Doğruluk: Ortalama 0.9746
16	Dawud ve ark., 2019	Hemoraji	BT	12635	AlexNet-SVM	%70 eğitim, %30 test	Doğruluk- test: 93.48
17	Jung ve Whangbo, 2020	İskemi	BT	356 vaka (16376 görüntü)	Çalışmaya özgü ESA	13064 eğitim 3312 test	Doğruluk: ~ 0.6948
18	Yu ve ark., 2020	İskemi	MR	182 vaka	U-Net		0.92 ROC-AUC
19	Zhang ve ark., 2020	İskemi	MR	4284	Spesifik Algılama ve segmentasyon ağı (DSN) ve çok düzlemlili füzyon ağı (MPFN)	ISLES2015 SSIS DWI eğitim ve test veri seti	Dice: 0.622
20	Zhang, Zhao, ve ark., 2018	İskemi	MR	242	FCDenseNet	Eğitim 90, Doğrulama 62 Test 90	Dice: 0.7913

21	Perez Malla ve ark., 2019	İskemi	MR	75 vaka	DeepMedic v0.6.1	Eğitim 43 vaka, Test 32	Dice yaklaşık: 0.30
22	Öman ve ark., 2019	İskemi	BT	60 vaka	DeepMedic	Eğitim 30 vaka, Test 30	Dice: 0.61
23	Shinohara ve ark., 2020	İskemi	BT	74 vaka	Xception	35 iskemili 39 normal	Doğruluk: 0.865
24	Soltanpour ve ark., 2019	İskemi	BT	156 vaka	U-Net (lojistik regresyon tabanlı)	94 eğitim 62 test verisi	Dice en iyi modelde: 0.71
25	Tez çalışması	İskemi, Hemoraji Normal	BT	300 iskemili 300 Hemoraji 300 Normal	Alexnet ResNet-50 GoogLeNet InceptionV3 ShuffleNet SqueezeNet	5 kat çapraz geçerleme	Doğruluk 0.9089 0.9067 0.9033 0.8778 0.9000 0.8411

Bu tez çalışması ve üç grubun aynı anda sınıflandırıldığı çalışmalar karşılaştırıldığında, bu tez çalışmasına en yakın olan çalışma Dourado Jr ve ark. (2019)'nın yapmış olduğu çalışmadır. Çalışmada DICOM formatındaki görüntülerde MobilNet daha başarılı olurken, gri skala görüntülerde NASNetLarge modeli daha başarılıdır. Ağların görüntü formatına göre başarısının değiştiği görülmektedir. Ön işleme yapılarak yüksek başarı elde edilmiştir. Bu sonuç farklı çalışmaların karşılaştırılmasında aynı görüntülerin ve aynı özellikte ön işlemlerin yapılarak karşılaştırılması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Pereira ve ark. (2018) kendi tasarladıkları az katman sayılı ağ ile başarı elde etmişlerdir. Görüntü sayısının daha fazla olduğu bir çalışmanın da yapılması gerektiğini önermişlerdir. Düşük görüntü sayısı ve başarıyı düşürecek görüntülerin çalışmalardan çıkarılması karşılaştırmanın nesnelliğini etkilemektedir.

Gautam ve Raman (2021) AlexNet ve ResNet'e karşı kendi tasarladıkları ESA'yı karşılaştırmışlardır. Verilerin %80 eğitim, % 20 test verisi olarak ayrıldığı uygulamada elde edilen sonuçlar iskemi ve kanama sınıfı olarak ele alınmış ve buna göre doğruluk hesaplamaları yapılmıştır. Bu hesaplama metodu daha yüksek değer vermektedir. Gerçek bir karşılaştırma yapılabilmesi için hesaplamaların 3 sınıf için yapılması gerekmektedir.

ROC-AUC değerlerinde %99,2'lik sonuçlara ulaşılması çalışmamızın diğer çalışmalardaki başarıları yakaladığı, temel algoritmalar ön işleme ve en temel performans değerleri ile yüksek sonuçlar alınabileceği gösterilmiştir. BT görüntüleri kullanılarak inmenin sınıflandırılması ve teşhisinde derin öğrenme modellerinin kullanımının bilgisayar destekli teşhise yardımcı olabileceği bu tezin önemli sonuçlarındandır.

5.2. Öneriler

Derin öğrenme modelleri son dönemlerde görüntü sınıflandırma, obje tanıma ve segmentasyon için kullanılan popüler bir yapay zekâ yöntemidir. Özellikle tıp alanında sinyal ve medikal görüntü kullanılarak gerçekleştirilen çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Yeni teknolojilerin gelişmesi ile beraber tıpta hastalık teşhisi ve tahmini bilgisayar destekli yöntemlere kaymaktadır. Bundan dolayı kullanılan algoritmalar ve geliştirilen yöntemler ileri teknolojilerin gelişmesi için katkı sunacaktır.

Bu tez çalışmasında, BT görüntüleri kullanılarak 6 farklı derin öğrenme modeli üzerinde çalışma yapılmıştır. Farklı modellerle birlikte ağ yapısında, katmanlarda ve yöntemlerde yapılacak değişikliklerle başarı oranının yükselebileceği öngörülmektedir. Sınıflandırma konusunda başarılı sonuçlar alınsa da doğruluk oranlarının daha yüksek olması, hasta hayatını riske atmamak için gerekli olduğu düşünülmektedir. Kanama alanının segmentasyonunda sınır çizgilerinin belirlenmesi ve yoğunluk bilgilerinin kullanımı ile segmentasyon işlemi gerçekleştirilir. İskemik alan segmentasyonunda beyin diğer yarım küresine göre simetri, gri-beyaz madde çizgisinin kaybolması gibi konular incelendiğinden kanama segmentasyonunda kullanılan normal segmentasyon kurallarından daha karmaşık algoritmalar gerekmektedir. Segmentasyon konusunda yeni teknolojilerin ve yeni yöntemlerin gelişmesi ile sadece sınıflandırma konusunda değil, yeri ve boyutu konusunda da faydalı bilgiler sağlanacaktır. Ayrıca program boyutu ve mobil cihazlarda kullanılabilirlikleri gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu sebeple mobil cihazlarda çalışacak ağların gelişmesi de inmenin tespitinde faydalı olacaktır. Sadece BT görüntüleri değil çalışmalarda farklı sekanslarda çekilen MR görüntüleri ve kontrastlı BT görüntüleri kullanılarak yapılacak araştırmalar çalışmaların gelişmesine katkı sağlayacaktır. Yarışmalarda kullanılan kaynak görüntülerde hasta isimleri ve diğer bilgiler ön işlemeden geçirilip çıkarılmaktadır. Hastanelerde doktorların kullanımına sunulan görüntülerde ise hastane adı, hasta adı soyadı, protokol numarası ve görüntünün teknik bilgileri mevcuttur. Bu alanlar programın doğruluğunu etkileyecektir. Sahada kullanıma sunulacak programlarda gerekli olmayan alanların ön işleme ile çıkartılması gerekmektedir. Yazılıma eklenilecek bir algoritma ile sadece kafatası içerisindeki bölgenin işleme alınması, performansı artıracaktır. Çalışmalarda veri toplama ve donanımsal konularda zorluklarla karşılaşılmaktadır. Kullanıcıların kullanımına açık medikal görüntü kaynakları çok kısıtlıdır. Özellikle iskemi ve kanama beyin görüntülerini bir arada bulmak mümkün değildir. Hastanelerden alınacak görüntüler için etik

kurullarının onayı gerekmektedir. Verilerin anonimleştirilerek araştırmacılara kolaylık sağlanması, araştırma sayısını daha da artıracaktır. Görüntü işleme için yüksek donanımsal özelliklere sahip bilgisayarlar veya iş istasyonları gerekmektedir. Çıkan her yeni program daha yüksek performans özelliği gerektirmektedir. Düşük performanslarda çalışabilecek programların geliştirilmesi yeni donanım gereksinimini azaltacaktır. Çalışmalarda Python dilinde açık kaynak kodlu Keras, TensorFlow kütüphaneleri ile hazırlanmış programlar da kullanılabilir. Açık kaynak kodlu programlar telif hakları açısından ve daha çok kişinin geliştirmeye katkı sağlaması sebebiyle tercih edilmektedir. Python dilinin esnek yapısı diğer platformlarla birlikte kullanımda kolaylık sağlayacaktır. Böylece üretilen sonuçlar doktorların kullanımında sabit bilgisayarlar yerine mobil cihazlar ile hareket anında ön teşhise yardımcı olacaktır.

6. KAYNAKLAR

- Acharya, U. R., Meiburger, K. M., Faust, O., Koh, J. E. W., Oh, S. L., Ciaccio, E. J., Subudhi, A., Jahmunah, V. ve Sabut, S. J. C. s. r., 2019, Automatic detection of ischemic stroke using higher order spectra features in brain MRI images, *Cognitive Systems Research* 58, 134-142.
- Anonim, 2020, *Derin Öğrenme*, [Online], https://tr.wikipedia.org/wiki/Derin_öğrenme, [Ziyaret Tarihi: 14 Haziran 2020]
- Chen, L., Bentley, P. ve Rueckert, D., 2017, Fully automatic acute ischemic lesion segmentation in DWI using convolutional neural networks, *NeuroImage: Clinical* 15, 633-643.
- Chin, C.-L., Lin, B.-J., Wu, G.-R., Weng, T.-C., Yang, C.-S., Su, R.-C. ve Pan, Y.-J., 2017, An automated early ischemic stroke detection system using CNN deep learning algorithm, *2017 IEEE 8th International Conference on Awareness Science and Technology (iCAST)*, Taiwan, 368-372
- Clèrigues, A., Valverde, S., Bernal, J., Freixenet, J., Oliver, A., Lladó, X. J. C. m. ve biomedicine, p. i., 2020, Acute and sub-acute stroke lesion segmentation from multimodal MRI, *Computer Methods and Programs in Biomedicine* 194, 105521.
- Çolak, T., Yencilek, H. İ., Kalaycıoğlu, O., Çelik, K. ve Tekten, B. Ö., 2020, Acil Serviste Akut İnme Tanısı Alan Hastaların Değerlendirilmesi: İki Yıllık Analiz, *Turk J Neurol* 26, 142-148.
- Dawud, A. M., Yurtkan, K. ve Oztoprak, H., 2019, Application of deep learning in neuroradiology: Brain haemorrhage classification using transfer learning, *Computational intelligence neuroscience* 2019.
- Dora, B., Önal, M., Arsava, E., Yılmaz, Ö., Kutluk, K. ve Uzuner, N., 2015, Tanı Yöntemleri: Türk Beyin Damar Hastalıkları Derneği İnme Tanı Ve Tedavi Kılavuzu-2015.
- Dourado Jr, C. M., da Silva, S. P. P., da Nobrega, R. V. M., Barros, A. C. d. S., Reboucas Filho, P. P. ve de Albuquerque, V. H. C. J. C. N., 2019, Deep learning IoT system for online stroke detection in skull computed tomography images, 152, 25-39.
- Emre, M. (2013), Nöroloji Temel Kitabı, *Güneş Tıp Kitapevleri*, Ankara, 669-792
- Gautam, A. ve Raman, B., 2021, Towards effective classification of brain hemorrhagic and ischemic stroke using CNN, *Biomedical Signal Processing Control* 63, 102178.
- Gia, K. L., Duong, H. N., Van, C. M., Thi, T. H. H., Nguyen, T. T., Thoai, N. ve Thi, T. T. T., 2020, A Computer-Aided Detection to Intracranial Hemorrhage by Using

Deep Learning: A Case Study, *Green Technology and Sustainable Development 2020*, Da Nang Eyaleti, Vietnam,

- Hakim, A., Reyes, M., Wiest, R., Lansberg, M. G., Christensen, S., Zaharchuk, G., Winzeck, S. ve Robben, D., 2018, *Ischemic Stroke Lesion Segmentation*, [Online], <http://www.isles-challenge.org/>, [Ziyaret Tarihi: 07.05.2020]
- He, K., Zhang, X., Ren, S. ve Sun, J., 2016, Deep residual learning for image recognition, *Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition*, 770-778
- Hong, J., Cheng, H., Zhang, Y.-D. ve Liu, J., 2019, Detecting cerebral microbleeds with transfer learning, *Machine Vision Applications* 30, 1123-1133.
- Howard, A. G., Zhu, M., Chen, B., Kalenichenko, D., Wang, W., Weyand, T., Andreetto, M. ve Adam, H., 2017, Mobilenets: Efficient convolutional neural networks for mobile vision applications, *arXiv preprint arXiv:04861*.
- Iandola, F. N., Han, S., Moskewicz, M. W., Ashraf, K., Dally, W. J. ve Keutzer, K., 2016, SqueezeNet: AlexNet-level accuracy with 50x fewer parameters and < 0.5 MB model size, *arXiv preprint arXiv:07360*.
- İncir, R., 2020, Derin Öğrenme Yöntemi Kullanarak Web Tabanlı Kimlik Avı Saldırılarının Sınıflandırılması ,Yüksek Lisans Tezi, *Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Elazığ, 58
- İnik, Ö. ve Ülker, E., 2017, Derin öğrenme ve görüntü analizinde kullanılan derin öğrenme modelleri, *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi* 6, 85-104.
- Jung, S.-M. ve Whangbo, T.-K., 2020, A Deep Learning System for Diagnosing Ischemic Stroke by Applying Adaptive Transfer Learning, *Journal of Internet Technology* 21, 1957-1968.
- Karaali, F. Ç. ve Ülengin, F., 2008, Yapay Sinir Ağları ve bilişsel haritalar kullanılarak işsizlik oranı öngörü çalışması, *İtüdergisi/d* 7, 15-26.
- Karthik, R., Menaka, R., Johnson, A. ve Anand, S., 2020, Neuroimaging and deep learning for brain stroke detection-A review of recent advancements and future prospects, *Computer Methods and Programs in Biomedicine*, 105728.
- Kızrak, M. A., 2018, *Derine Daha Derine: Evrişimli Sinir Ağları*, [Online], Yıldız Technical University <https://medium.com/@ayyucekizrak/derine-daha-derine-evrişimli-sinir-ağları-2813a2c8b2a9>, [Ziyaret Tarihi: 15 Haziran 2020]
- Krizhevsky, A., Sutskever, I. ve Hinton, G. E., 2012, Imagenet classification with deep convolutional neural networks, *Advances in neural information processing systems*, Montréal, 1097-1105

- Landgrebe, T. C. ve Duin, R. P., 2008, Efficient multiclass ROC approximation by decomposition via confusion matrix perturbation analysis, *IEEE transactions on pattern analysis machine intelligence* 30, 810-822.
- LeCun, Y., Bottou, L., Bengio, Y. ve Haffner, P., 1998, Gradient-based learning applied to document recognition, *Proceedings of the IEEE* 86, 2278-2324.
- Liu, Z., Cao, C., Ding, S., Liu, Z., Han, T. ve Liu, S. J. I. A., 2018, Towards clinical diagnosis: Automated stroke lesion segmentation on multi-spectral MR image using convolutional neural network, 6, 57006-57016.
- Lo, C.-M., Hung, P.-H. ve Lin, D.-T., 2021, Rapid Assessment of Acute Ischemic Stroke by Computed Tomography Using Deep Convolutional Neural Networks, *Journal of Digital Imaging*, 1-10.
- Majumdar, A., Brattain, L., Telfer, B., Farris, C. ve Scalera, J., 2018, Detecting intracranial hemorrhage with deep learning, *2018 40th annual international conference of the IEEE engineering in medicine and biology society (EMBC)*, 583-587
- McCulloch, W. S. ve Pitts, W., 1943, A logical calculus of the ideas immanent in nervous activity, *The bulletin of mathematical biophysics* 5, 115-133.
- MEB, 2011, *Radyoloji-Bilgisayarlı Tomografi Cihazları*, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara
- Narkhed, S., 2018, *Understanding AUC - ROC Curve*, [Online], <https://towardsdatascience.com/understanding-auc-roc-curve-68b2303cc9c5>, [Ziyaret Tarihi: 24.06.2021]
- Neuroimaging Informatics Tools and Resources Clearinghouse, N., 2020, *MRICro*, [Online], University of South Carolina <https://www.nitrc.org/projects/micro/>, [Ziyaret Tarihi: 20.10.2020]
- Öman, O., Mäkelä, T., Salli, E., Savolainen, S. ve Kangasniemi, M., 2019, 3D convolutional neural networks applied to CT angiography in the detection of acute ischemic stroke, *European radiology experimental* 3, 1-11.
- Pan, J., Wu, G., Yu, J., Geng, D., Zhang, J. ve Wang, Y., 2021, Detecting the Early Infarct Core on Non-Contrast CT Images with a Deep Learning Residual Network, *Journal of Stroke Cerebrovascular Diseases* 30, 105752.
- Pereira, D. R., Reboucas Filho, P. P., de Rosa, G. H., Papa, J. P. ve de Albuquerque, V. H. C., 2018, Stroke lesion detection using convolutional neural networks, *2018 International joint conference on neural networks (IJCNN)*, 1-6
- Perez Malla, C. U., Valdes Hernandez, M. d. C., Rachmadi, M. F. ve Komura, T., 2019, Evaluation of enhanced learning techniques for segmenting ischaemic stroke lesions in brain magnetic resonance perfusion images using a convolutional neural network scheme, *Frontiers in neuroinformatics* 13, 33.

- Phong, T. D., Duong, H. N., Nguyen, H. T., Trong, N. T., Nguyen, V. H., Van Hoa, T. ve Snasel, V., 2017, Brain hemorrhage diagnosis by using deep learning, *Proceedings of the 2017 International Conference on Machine Learning and Soft Computing*, 34-39
- Rajini, N. H. ve Bhavani, R. J. M., 2013, Computer aided detection of ischemic stroke using segmentation and texture features, *Measurement*, 46, 1865-1874.
- Röttger, D., 2014, Reconstruction and Visualization of Neuronal Pathways with Applications in Neuroscience, *Veröffentlicht als Dissertation der Universität Koblenz-Landau Naturwissenschaften*, Koblenz, 232
- RSNA, 2019, *Intracranial Hemorrhage Detection*, [Online], <https://www.kaggle.com/c/rsna-intracranial-hemorrhage-detection/rules>, [Ziyaret Tarihi: 30.10.2020]
- Sertkaya, M. E., 2018, Derin öğrenme tekniklerinin biyomedikal imgeler üzerine uygulamaları/Applications of deep learning techniques on biomedical images, , Yüksek Lisans Tezi, *Firat Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Elazığ, 70
- Shinohara, Y., Takahashi, N., Lee, Y., Ohmura, T. ve Kinoshita, T., 2020, Development of a deep learning model to identify hyperdense MCA sign in patients with acute ischemic stroke, *Japanese journal of radiology* 38, 112-117.
- Soltanpour, M., Greiner, R., Boulanger, P. ve Buck, B., 2019, Ischemic Stroke Lesion Prediction in CT Perfusion Scans Using Multiple Parallel U-Nets Following by a Pixel-Level Classifier, *2019 IEEE 19th International Conference on Bioinformatics and Bioengineering (BIBE)*, 957-963
- Srivastava, N., Hinton, G., Krizhevsky, A., Sutskever, I. ve Salakhutdinov, R. J. T. j. o. m. l. r., 2014, Dropout: a simple way to prevent neural networks from overfitting, *The journal of machine learning research* 15, 1929-1958.
- Szegedy, C., Vanhoucke, V., Ioffe, S., Shlens, J. ve Wojna, Z., 2016, Rethinking the inception architecture for computer vision, *Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition*, 2818-2826
- Şahan, M., Satar, S., Koç, A. F. ve Sebe, A., 2010, İskemik İnme ve Akut Faz Reaktanları, *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 19, 85-140.
- Watanabe, Y., Tanaka, T., Nishida, A., Takahashi, H., Fujiwara, M., Fujiwara, T., Arisawa, A., Yano, H., Tomiyama, N. ve Nakamura, H., 2021, Improvement of the diagnostic accuracy for intracranial haemorrhage using deep learning-based computer-assisted detection, *Neuroradiology* 63, 713-720.
- Yu, Y., Xie, Y., Thamm, T., Gong, E., Ouyang, J., Huang, C., Christensen, S., Marks, M. P., Lansberg, M. G. ve Albers, G. W., 2020, Use of deep learning to predict final ischemic stroke lesions from initial magnetic resonance imaging, *JAMA network open* 3, e200772-e200772.

- Zhang, L., Song, R., Wang, Y., Zhu, C., Liu, J., Yang, J. ve Liu, L., 2020, Ischemic Stroke Lesion Segmentation Using Multi-Plane Information Fusion, *IEEE Access* 8, 45715-45725.
- Zhang, R., Zhao, L., Lou, W., Abrigo, J. M., Mok, V. C., Chu, W. C., Wang, D. ve Shi, L., 2018, Automatic segmentation of acute ischemic stroke from DWI using 3-D fully convolutional DenseNets, *IEEE transactions on medical imaging* 37, 2149-2160.
- Zhang, X., Zhou, X., Lin, M. ve Sun, J., 2018, Shufflenet: An extremely efficient convolutional neural network for mobile devices, *Proceedings of the IEEE conference on computer vision and pattern recognition*, 6848-6856

EKLER**EK-1** Kullanılan görüntülerin isimleri ve ayrıntıları.

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
1	SMIR.Brain.XX.O.CT.345562	3-8	6	İskemi
2	SMIR.Brain.XX.O.CT.345569	1, 4-7	5	İskemi
3	SMIR.Brain.XX.O.CT.345576	4-8	5	İskemi
4	SMIR.Brain.XX.O.CT.345583	1-8	8	İskemi
5	SMIR.Brain.XX.O.CT.345590	2-8	7	İskemi
6	SMIR.Brain.XX.O.CT.345597	1-7	7	İskemi
7	SMIR.Brain.XX.O.CT.345604	5-8	4	İskemi
8	SMIR.Brain.XX.O.CT.345611	1-4	4	İskemi
9	SMIR.Brain.XX.O.CT.345618	2-8	7	İskemi
10	SMIR.Brain.XX.O.CT.345625	1-4	4	İskemi
11	SMIR.Brain.XX.O.CT.345632	2-4	3	İskemi
12	SMIR.Brain.XX.O.CT.345639	1-4	4	İskemi
13	SMIR.Brain.XX.O.CT.345646	1-4	4	İskemi
14	SMIR.Brain.XX.O.CT.345653	1-3	3	İskemi
15	SMIR.Brain.XX.O.CT.345660	1-4	4	İskemi
16	SMIR.Brain.XX.O.CT.345667	1-4	4	İskemi
17	SMIR.Brain.XX.O.CT.345674	1-4	4	İskemi
18	SMIR.Brain.XX.O.CT.339336	1,2	2	İskemi
19	SMIR.Brain.XX.O.CT.339344	1,2	2	İskemi
20	SMIR.Brain.XX.O.CT.345683	1,2	2	İskemi
21	SMIR.Brain.XX.O.CT.345690	2	1	İskemi
22	SMIR.Brain.XX.O.CT.345697	1	1	İskemi
23	SMIR.Brain.XX.O.CT.345704	1,2	2	İskemi
24	SMIR.Brain.XX.O.CT.345711	1-4	4	İskemi
25	SMIR.Brain.XX.O.CT.345718	1-4	4	İskemi
26	SMIR.Brain.XX.O.CT.345725	2-4	3	İskemi
27	SMIR.Brain.XX.O.CT.345732	1-4	4	İskemi
28	SMIR.Brain.XX.O.CT.345739	1-4	4	İskemi
29	SMIR.Brain.XX.O.CT.345746	1-4	4	İskemi
30	SMIR.Brain.XX.O.CT.345753	1-4	4	İskemi
31	SMIR.Brain.XX.O.CT.345760	1-4	4	İskemi
32	SMIR.Brain.XX.O.CT.345767	1-4	4	İskemi
33	SMIR.Brain.XX.O.CT.345774	1-4	4	İskemi
34	SMIR.Brain.XX.O.CT.345781	1,2	2	İskemi
35	SMIR.Brain.XX.O.CT.345788	1,2	2	İskemi
36	SMIR.Brain.XX.O.CT.345795	1,2	2	İskemi
37	SMIR.Brain.XX.O.CT.345802	1,2	2	İskemi
38	SMIR.Brain.XX.O.CT.345809	1,2	2	İskemi
39	SMIR.Brain.XX.O.CT.345816	1,2	2	İskemi
40	SMIR.Brain.XX.O.CT.345823	1,2	2	İskemi
41	SMIR.Brain.XX.O.CT.345830	1,2	2	İskemi
42	SMIR.Brain.XX.O.CT.345837	1,2	2	İskemi
43	SMIR.Brain.XX.O.CT.345844	1,2	2	İskemi
44	SMIR.Brain.XX.O.CT.345851	1,2	2	İskemi
45	SMIR.Brain.XX.O.CT.345858	1,2	2	İskemi

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
46	SMIR.Brain.XX.O.CT.345865	1,2	2	İskemi
47	SMIR.Brain.XX.O.CT.345872	1,2	2	İskemi
48	SMIR.Brain.XX.O.CT.345879	1,2	2	İskemi
49	SMIR.Brain.XX.O.CT.345886	2	1	İskemi
50	SMIR.Brain.XX.O.CT.345893	1,2	2	İskemi
51	SMIR.Brain.XX.O.CT.345900	1	1	İskemi
52	SMIR.Brain.XX.O.CT.345907	2	1	İskemi
53	SMIR.Brain.XX.O.CT.345914	2	1	İskemi
54	SMIR.Brain.XX.O.CT.345921	1	1	İskemi
55	SMIR.Brain.XX.O.CT.345928	1,2	2	İskemi
56	SMIR.Brain.XX.O.CT.345935	1,2	2	İskemi
57	SMIR.Brain.XX.O.CT.345942	1,2	2	İskemi
58	SMIR.Brain.XX.O.CT.345949	1,2	2	İskemi
59	SMIR.Brain.XX.O.CT.345956	1,2	2	İskemi
60	SMIR.Brain.XX.O.CT.345963	1,2	2	İskemi
61	SMIR.Brain.XX.O.CT.345970	1,2	2	İskemi
62	SMIR.Brain.XX.O.CT.345977	1,2	2	İskemi
63	SMIR.Brain.XX.O.CT.345984	1,2	2	İskemi
64	SMIR.Brain.XX.O.CT.345991	1,2	2	İskemi
65	SMIR.Brain.XX.O.CT.345998	1,2	2	İskemi
66	SMIR.Brain.XX.O.CT.346005	1,2	2	İskemi
67	SMIR.Brain.XX.O.CT.346012	1	1	İskemi
68	SMIR.Brain.XX.O.CT.346019	1,2	2	İskemi
69	SMIR.Brain.XX.O.CT.346026	1,2	2	İskemi
70	SMIR.Brain.XX.O.CT.346033	1,2	2	İskemi
71	SMIR.Brain.XX.O.CT.346040	1,2	2	İskemi
72	SMIR.Brain.XX.O.CT.346047	1,2	2	İskemi
73	SMIR.Brain.XX.O.CT.346054	1,2	2	İskemi
74	SMIR.Brain.XX.O.CT.346061	1,2	2	İskemi
75	SMIR.Brain.XX.O.CT.346068	1,2	2	İskemi
76	SMIR.Brain.XX.O.CT.346075	1,2	2	İskemi
77	SMIR.Brain.XX.O.CT.346082	1,2	2	İskemi
78	SMIR.Brain.XX.O.CT.346089	1,2	2	İskemi
79	SMIR.Brain.XX.O.CT.346096	1,2	2	İskemi
80	SMIR.Brain.XX.O.CT.346103	15-19	5	İskemi
81	SMIR.Brain.XX.O.CT.346110	8-16	9	İskemi
82	SMIR.Brain.XX.O.CT.346117	5-12	8	İskemi
83	SMIR.Brain.XX.O.CT.346124	6-10	5	İskemi
84	SMIR.Brain.XX.O.CT.346131	6-12	7	İskemi
85	SMIR.Brain.XX.O.CT.346138	8-14	7	İskemi
86	SMIR.Brain.XX.O.CT.346145	6-10	5	İskemi
87	SMIR.Brain.XX.O.CT.346152	7-12	6	İskemi
88	SMIR.Brain.XX.O.CT.346159	7-9	3	İskemi
89	SMIR.Brain.XX.O.CT.346166	9,10	2	İskemi
90	SMIR.Brain.XX.O.CT.346173	7-10	4	İskemi

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
91	SMIR.Brain.XX.O.CT.346180	6-9	4	İskemi
92	SMIR.Brain.XX.O.CT.346187	10-13	4	İskemi
93	SMIR.Brain.XX.O.CT.346194	6-13	8	İskemi
94	SMIR.Brain.XX.O.CT.346201	7-11	5	İskemi
95	ID_001cc58e9	1	1	Kanama
96	ID_00c3c70f5	1	1	Kanama
97	ID_00f447a0b	1	1	Kanama
98	ID_013b88de5	1	1	Kanama
99	ID_018a67ad0	1	1	Kanama
100	ID_030919dbe	1	1	Kanama
101	ID_034a0e8ed	1	1	Kanama
102	ID_06a2ed50e	1	1	Kanama
103	ID_06b3df47b	1	1	Kanama
104	ID_081230aa4	1	1	Kanama
105	ID_08d681167	1	1	Kanama
106	ID_08e93673e	1	1	Kanama
107	ID_0a9690ee3	1	1	Kanama
108	ID_0ac7a5626	1	1	Kanama
109	ID_0b3bca360	1	1	Kanama
110	ID_0c987aaf2	1	1	Kanama
111	ID_0cdb51f49	1	1	Kanama
112	ID_0cf33a9aa	1	1	Kanama
113	ID_0d311329a	1	1	Kanama
114	ID_0d614c369	1	1	Kanama
115	ID_0e64882b5	1	1	Kanama
116	ID_0f62cf181	1	1	Kanama
117	ID_0fa244698	1	1	Kanama
118	ID_12d42c619	1	1	Kanama
119	ID_13e55ab18	1	1	Kanama
120	ID_1400ffd7f	1	1	Kanama
121	ID_1437da989	1	1	Kanama
122	ID_164ce6a4f	1	1	Kanama
123	ID_172bfa445	1	1	Kanama
124	ID_174cdb0c6	1	1	Kanama
125	ID_175b0158f	1	1	Kanama
126	ID_18b3a696f	1	1	Kanama
127	ID_18cdd767f	1	1	Kanama
128	ID_1a1d79524	1	1	Kanama
129	ID_1a2e8cbe4	1	1	Kanama
130	ID_1a36330ea	1	1	Kanama
131	ID_1a5befc2b	1	1	Kanama
132	ID_1a797250e	1	1	Kanama
133	ID_1b0abf0d7	1	1	Kanama
134	ID_1b1f7ce70	1	1	Kanama
135	ID_1b282a660	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
136	ID_1b6c15c09	1	1	Kanama
137	ID_1b7b5279b	1	1	Kanama
138	ID_1b842f388	1	1	Kanama
139	ID_1bc7959ab	1	1	Kanama
140	ID_1c3dc8657	1	1	Kanama
141	ID_1c5682d6c	1	1	Kanama
142	ID_1e3c72d19	1	1	Kanama
143	ID_1e480e99e	1	1	Kanama
144	ID_1f114f680	1	1	Kanama
145	ID_1f948563a	1	1	Kanama
146	ID_1facf7710	1	1	Kanama
147	ID_1fc01b3bf	1	1	Kanama
148	ID_1fd17bbc9	1	1	Kanama
149	ID_1fe44ac4e	1	1	Kanama
150	ID_1faceb3a	1	1	Kanama
151	ID_20d508c34	1	1	Kanama
152	ID_20d8805a7	1	1	Kanama
153	ID_2535be5f6	1	1	Kanama
154	ID_2602d7709	1	1	Kanama
155	ID_2614bcb52	1	1	Kanama
156	ID_262127fc2	1	1	Kanama
157	ID_26ae1841e	1	1	Kanama
158	ID_26e7b9063	1	1	Kanama
159	ID_27eacc5e0	1	1	Kanama
160	ID_2a3ab07a0	1	1	Kanama
161	ID_2a4e70d18	1	1	Kanama
162	ID_2aa703d66	1	1	Kanama
163	ID_2b4804310	1	1	Kanama
164	ID_2c9bdfbd1	1	1	Kanama
165	ID_2d1e91b00	1	1	Kanama
166	ID_2d20d1449	1	1	Kanama
167	ID_2d8f02e15	1	1	Kanama
168	ID_2d9cd1a69	1	1	Kanama
169	ID_2e5ea423c	1	1	Kanama
170	ID_2e6814c94	1	1	Kanama
171	ID_2ea97cf89	1	1	Kanama
172	ID_2f0934507	1	1	Kanama
173	ID_32038b87a	1	1	Kanama
174	ID_33aa5654c	1	1	Kanama
175	ID_363cc676e	1	1	Kanama
176	ID_365d005d4	1	1	Kanama
177	ID_372d07798	1	1	Kanama
178	ID_375b72a60	1	1	Kanama
179	ID_379d24de8	1	1	Kanama
180	ID_37e1ee5d1	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
181	ID_37e2d7ebb	1	1	Kanama
182	ID_391e88358	1	1	Kanama
183	ID_392f10297	1	1	Kanama
184	ID_39468e20a	1	1	Kanama
185	ID_3953f1438	1	1	Kanama
186	ID_39bbebc65	1	1	Kanama
187	ID_3c02bb5d9	1	1	Kanama
188	ID_3c300c405	1	1	Kanama
189	ID_3c5140061	1	1	Kanama
190	ID_3c73219fd	1	1	Kanama
191	ID_3cd798626	1	1	Kanama
192	ID_3e9f3c8d5	1	1	Kanama
193	ID_3eac0c5f1	1	1	Kanama
194	ID_3edb0b14e	1	1	Kanama
195	ID_3fbc29770	1	1	Kanama
196	ID_3fdd225bb	1	1	Kanama
197	ID_406131a15	1	1	Kanama
198	ID_4110920c1	1	1	Kanama
199	ID_41e272212	1	1	Kanama
200	ID_4309c9e27	1	1	Kanama
201	ID_437c28cb2	1	1	Kanama
202	ID_44c9165cd	1	1	Kanama
203	ID_4598fa77a	1	1	Kanama
204	ID_45be4ec40	1	1	Kanama
205	ID_45fb11dc4	1	1	Kanama
206	ID_46431bc08	1	1	Kanama
207	ID_479ea5fb8	1	1	Kanama
208	ID_47bc40359	1	1	Kanama
209	ID_4847cc53a	1	1	Kanama
210	ID_48d6430cf	1	1	Kanama
211	ID_4b8e92b27	1	1	Kanama
212	ID_4c12ce93c	1	1	Kanama
213	ID_4c1ebc1d0	1	1	Kanama
214	ID_4cf37691b	1	1	Kanama
215	ID_4d5ae5b60	1	1	Kanama
216	ID_4e943c21c	1	1	Kanama
217	ID_4fa0e5951	1	1	Kanama
218	ID_50b2f1c22	1	1	Kanama
219	ID_50d17b2e5	1	1	Kanama
220	ID_512fd908b	1	1	Kanama
221	ID_515b6d6f8	1	1	Kanama
222	ID_518cce5aa	1	1	Kanama
223	ID_525c57473	1	1	Kanama
224	ID_5351cb209	1	1	Kanama
225	ID_5562db6a6	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
226	ID_55a8fee48	1	1	Kanama
227	ID_5757b6b01	1	1	Kanama
228	ID_5781c395f	1	1	Kanama
229	ID_58b0404ee	1	1	Kanama
230	ID_58b22e6c8	1	1	Kanama
231	ID_59386e0e5	1	1	Kanama
232	ID_5a1aac8cb	1	1	Kanama
233	ID_5a7bbfa5c	1	1	Kanama
234	ID_5c25885d4	1	1	Kanama
235	ID_5c3ae9189	1	1	Kanama
236	ID_5c4337723	1	1	Kanama
237	ID_5cabd9ce5	1	1	Kanama
238	ID_5cbc6f5eb	1	1	Kanama
239	ID_5d1f38e31	1	1	Kanama
240	ID_5d58a710e	1	1	Kanama
241	ID_5e56aaa09	1	1	Kanama
242	ID_5e962bf59	1	1	Kanama
243	ID_60f89ded6	1	1	Kanama
244	ID_617e8c0e5	1	1	Kanama
245	ID_61ce34822	1	1	Kanama
246	ID_62a0e24e5	1	1	Kanama
247	ID_62fddf5c4	1	1	Kanama
248	ID_6367fa0c7	1	1	Kanama
249	ID_637b527a5	1	1	Kanama
250	ID_64ffe8f4	1	1	Kanama
251	ID_65a0c3723	1	1	Kanama
252	ID_65b89c3d0	1	1	Kanama
253	ID_662b3768b	1	1	Kanama
254	ID_6af0c3670	1	1	Kanama
255	ID_6b0d1a110	1	1	Kanama
256	ID_6b3399dfc	1	1	Kanama
257	ID_6be0c33c9	1	1	Kanama
258	ID_6ca119d77	1	1	Kanama
259	ID_6d3b7b0f5	1	1	Kanama
260	ID_6d728251b	1	1	Kanama
261	ID_6dc5c9e30	1	1	Kanama
262	ID_6e0229fdb	1	1	Kanama
263	ID_6f0f191dc	1	1	Kanama
264	ID_6f68b4e81	1	1	Kanama
265	ID_73981a3c6	1	1	Kanama
266	ID_750a6a27e	1	1	Kanama
267	ID_760cd6a38	1	1	Kanama
268	ID_761b1db13	1	1	Kanama
269	ID_76828c3a7	1	1	Kanama
270	ID_77a3fa27f	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
271	ID_79a673dbf	1	1	Kanama
272	ID_7c71b48a3	1	1	Kanama
273	ID_7cf5202cd	1	1	Kanama
274	ID_7e1ac0511	1	1	Kanama
275	ID_7e22f8840	1	1	Kanama
276	ID_7e6e4ad93	1	1	Kanama
277	ID_7e84649c5	1	1	Kanama
278	ID_7f23a76ea	1	1	Kanama
279	ID_7fda34bf1	1	1	Kanama
280	ID_8077edd49	1	1	Kanama
281	ID_80bc097a7	1	1	Kanama
282	ID_820ceed0b	1	1	Kanama
283	ID_82b188665	1	1	Kanama
284	ID_82c0c6782	1	1	Kanama
285	ID_83e8b6548	1	1	Kanama
286	ID_846efc518	1	1	Kanama
287	ID_847e4cd87	1	1	Kanama
288	ID_854e6d869	1	1	Kanama
289	ID_857c5f79b	1	1	Kanama
290	ID_85df416b6	1	1	Kanama
291	ID_88df80989	1	1	Kanama
292	ID_88f97d7d3	1	1	Kanama
293	ID_8978bc1fc	1	1	Kanama
294	ID_89ad2ddb1	1	1	Kanama
295	ID_8a1d54b28	1	1	Kanama
296	ID_8a32a4511	1	1	Kanama
297	ID_8a34d91fa	1	1	Kanama
298	ID_8a8da7d04	1	1	Kanama
299	ID_8bc3d6e20	1	1	Kanama
300	ID_8c9b32bd9	1	1	Kanama
301	ID_8cda4ee10	1	1	Kanama
302	ID_8ce84e8e5	1	1	Kanama
303	ID_8d32d3ec3	1	1	Kanama
304	ID_8de635b2d	1	1	Kanama
305	ID_8e5a8e582	1	1	Kanama
306	ID_8eca94a33	1	1	Kanama
307	ID_8ee6e71fc	1	1	Kanama
308	ID_8f65ca419	1	1	Kanama
309	ID_902f79eb1	1	1	Kanama
310	ID_90bce6668	1	1	Kanama
311	ID_9109e2cfc	1	1	Kanama
312	ID_911d09f0c	1	1	Kanama
313	ID_91b7abc96	1	1	Kanama
314	ID_92a3f1dc6	1	1	Kanama
315	ID_92b068ed8	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
316	ID_92de8633d	1	1	Kanama
317	ID_92fd8fc2a	1	1	Kanama
318	ID_94227a5e7	1	1	Kanama
319	ID_94d2fab71	1	1	Kanama
320	ID_96c54fe90	1	1	Kanama
321	ID_9aa2ec048	1	1	Kanama
322	ID_9aa74bb15	1	1	Kanama
323	ID_9aa8c685a	1	1	Kanama
324	ID_9d8eb50ee	1	1	Kanama
325	ID_9f4536092	1	1	Kanama
326	ID_9f6e4a22b	1	1	Kanama
327	ID_9fc281c7c	1	1	Kanama
328	ID_a3491018c	1	1	Kanama
329	ID_a440ef63d	1	1	Kanama
330	ID_a53b1e041	1	1	Kanama
331	ID_a57f5a97	1	1	Kanama
332	ID_a64f7ad14	1	1	Kanama
333	ID_a67b9a79e	1	1	Kanama
334	ID_a710c2e04	1	1	Kanama
335	ID_a843d05ea	1	1	Kanama
336	ID_a874ec2b5	1	1	Kanama
337	ID_a9880e187	1	1	Kanama
338	ID_acc6ecf65	1	1	Kanama
339	ID_acd346a08	1	1	Kanama
340	ID_b03b72caf	1	1	Kanama
341	ID_b14965cc0	1	1	Kanama
342	ID_b7f5b5dc6	1	1	Kanama
343	ID_b81f87355	1	1	Kanama
344	ID_b89a48cf6	1	1	Kanama
345	ID_b9d81de91	1	1	Kanama
346	ID_bcdb02bae	1	1	Kanama
347	ID_be55c0449	1	1	Kanama
348	ID_bf6da4f8e	1	1	Kanama
349	ID_c18fd40b7	1	1	Kanama
350	ID_c8011d632	1	1	Kanama
351	ID_c838a80ae	1	1	Kanama
352	ID_c8f665e09	1	1	Kanama
353	ID_c91587fa6	1	1	Kanama
354	ID_c9405030c	1	1	Kanama
355	ID_c94e05ff1	1	1	Kanama
356	ID_c9504b01f	1	1	Kanama
357	ID_ca42b49ba	1	1	Kanama
358	ID_cae20e8e6	1	1	Kanama
359	ID_cc5f690a0	1	1	Kanama
360	ID_cc78f9b17	1	1	Kanama

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
361	ID_cd3ad7213	1	1	Kanama
362	ID_cde2d3e69	1	1	Kanama
363	ID_d00ccb179	1	1	Kanama
364	ID_d1fdae2b0	1	1	Kanama
365	ID_d29b0df28	1	1	Kanama
366	ID_d30847617	1	1	Kanama
367	ID_d3f30a952	1	1	Kanama
368	ID_d6ab45e29	1	1	Kanama
369	ID_d79843124	1	1	Kanama
370	ID_d843d4560	1	1	Kanama
371	ID_d85dca00d	1	1	Kanama
372	ID_d8d386283	1	1	Kanama
373	ID_e052ee9a7	1	1	Kanama
374	ID_e096d140a	1	1	Kanama
375	ID_e1f9dce2b	1	1	Kanama
376	ID_e29533718	1	1	Kanama
377	ID_e30416b36	1	1	Kanama
378	ID_e39cd325e	1	1	Kanama
379	ID_e42e11bfe	1	1	Kanama
380	ID_e4f805f3f	1	1	Kanama
381	ID_e53f41c57	1	1	Kanama
382	ID_e56f7ab2d	1	1	Kanama
383	ID_e7499d8de	1	1	Kanama
384	ID_e763c734d	1	1	Kanama
385	ID_e771666de	1	1	Kanama
386	ID_eae9d6f91	1	1	Kanama
387	ID_ed805d300	1	1	Kanama
388	ID_f2acf1fe3	1	1	Kanama
389	ID_f356fe5a1	1	1	Kanama
390	ID_f3da8f643	1	1	Kanama
391	ID_f47db2801	1	1	Kanama
392	ID_f5e75491c	1	1	Kanama
393	ID_f6fd944e4	1	1	Kanama
394	ID_f98d45534	1	1	Kanama
395	SMIR.Brain.XX.O.CT.345569	2,3	2	Normal
396	SMIR.Brain.XX.O.CT.345886	1	1	Normal
397	SMIR.Brain.XX.O.CT.345914	1	1	Normal
398	SMIR.Brain.XX.O.CT.345921	2	1	Normal
399	SMIR.Brain.XX.O.CT.346103	20	1	Normal
400	SMIR.Brain.XX.O.CT.346110	21,22	2	Normal
401	SMIR.Brain.XX.O.CT.346124	11,12	2	Normal
402	SMIR.Brain.XX.O.CT.346166	11	1	Normal
403	SMIR.Brain.XX.O.CT.345611	5,7,8	3	Normal
404	SMIR.Brain.XX.O.CT.346173	11,12	2	Normal
405	SMIR.Brain.XX.O.CT.346180	10,11	2	Normal

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
406	ID_02014d71e	1	1	Normal
407	ID_02204ef39	1	1	Normal
408	ID_030acb5f0	1	1	Normal
409	ID_03ebf2795	1	1	Normal
410	ID_04b0da793	1	1	Normal
411	ID_054b24f26	1	1	Normal
412	ID_05bfde0c6	1	1	Normal
413	ID_06277a647	1	1	Normal
414	ID_064c64198	1	1	Normal
415	ID_0748f9f06	1	1	Normal
416	ID_085f35ae0	1	1	Normal
417	ID_093dec088	1	1	Normal
418	ID_09fc27a88	1	1	Normal
419	ID_0b3361e8f	1	1	Normal
420	ID_0cb3622a6	1	1	Normal
421	ID_0e26dad0b	1	1	Normal
422	ID_128bdaa23	1	1	Normal
423	ID_1311b3748	1	1	Normal
424	ID_16f3dc257	1	1	Normal
425	ID_1710e8c07	1	1	Normal
426	ID_174c5dd4d	1	1	Normal
427	ID_191ad983b	1	1	Normal
428	ID_1927f4292	1	1	Normal
429	ID_196eb0ac9	1	1	Normal
430	ID_1d134a620	1	1	Normal
431	ID_1d8fca96e	1	1	Normal
432	ID_20ba7746f	1	1	Normal
433	ID_2235d5993	1	1	Normal
434	ID_223aea9d7	1	1	Normal
435	ID_226d08d83	1	1	Normal
436	ID_227a7a538	1	1	Normal
437	ID_229e528a8	1	1	Normal
438	ID_242363c5a	1	1	Normal
439	ID_273603bbf	1	1	Normal
440	ID_27de23818	1	1	Normal
441	ID_2971b72d4	1	1	Normal
442	ID_29b68062d	1	1	Normal
443	ID_2a2ddeecb	1	1	Normal
444	ID_2a57e4ef8	1	1	Normal
445	ID_2b2d4603c	1	1	Normal
446	ID_2bd66afd5	1	1	Normal
447	ID_2c096fc76	1	1	Normal
448	ID_2c1e3fbc1	1	1	Normal
449	ID_2cf616eb6	1	1	Normal
450	ID_2d4d3d44f	1	1	Normal

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
451	ID_2fc93ce42	1	1	Normal
452	ID_316ba46e1	1	1	Normal
453	ID_324e138f2	1	1	Normal
454	ID_3264f792a	1	1	Normal
455	ID_33655dd72	1	1	Normal
456	ID_372e5f155	1	1	Normal
457	ID_3947e6d7c	1	1	Normal
458	ID_39eb5d162	1	1	Normal
459	ID_3b9e202ff	1	1	Normal
460	ID_3c4549f03	1	1	Normal
461	ID_3c9e11721	1	1	Normal
462	ID_3ca88a931	1	1	Normal
463	ID_3f5ed4234	1	1	Normal
464	ID_3fd00ea40	1	1	Normal
465	ID_3fd4e031b	1	1	Normal
466	ID_4160ff7f8	1	1	Normal
467	ID_416b48301	1	1	Normal
468	ID_4189548d1	1	1	Normal
469	ID_41cc14c7a	1	1	Normal
470	ID_4244ed9d7	1	1	Normal
471	ID_432badc8e	1	1	Normal
472	ID_45add01c3	1	1	Normal
473	ID_46291efd1	1	1	Normal
474	ID_463dac8ad	1	1	Normal
475	ID_46653daa6	1	1	Normal
476	ID_46730561a	1	1	Normal
477	ID_471220e4d	1	1	Normal
478	ID_47a83bbd2	1	1	Normal
479	ID_491c2e593	1	1	Normal
480	ID_4abed4c32	1	1	Normal
481	ID_4b997afbe	1	1	Normal
482	ID_4c3f16712	1	1	Normal
483	ID_4cbd638b6	1	1	Normal
484	ID_4d815d013	1	1	Normal
485	ID_4dd40cf72	1	1	Normal
486	ID_517c583af	1	1	Normal
487	ID_5386f4b10	1	1	Normal
488	ID_539c72ce7	1	1	Normal
489	ID_54c042ff9	1	1	Normal
490	ID_559aa6901	1	1	Normal
491	ID_55ad51a4d	1	1	Normal
492	ID_56540e7ef	1	1	Normal
493	ID_56b25c8d9	1	1	Normal
494	ID_5762d31f3	1	1	Normal
495	ID_57818c09e	1	1	Normal

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
496	ID_586db5afa	1	1	Normal
497	ID_5919a7c3a	1	1	Normal
498	ID_5b27b934f	1	1	Normal
499	ID_5bc862a16	1	1	Normal
500	ID_5cad69f4c	1	1	Normal
501	ID_5d20444ae	1	1	Normal
502	ID_5dacfd87a	1	1	Normal
503	ID_5fa9e5776	1	1	Normal
504	ID_601dba3ea	1	1	Normal
505	ID_61977d234	1	1	Normal
506	ID_61e857aa9	1	1	Normal
507	ID_61f514554	1	1	Normal
508	ID_6299d96ab	1	1	Normal
509	ID_62ec85c41	1	1	Normal
510	ID_6308ed36d	1	1	Normal
511	ID_647b6e8d7	1	1	Normal
512	ID_64c0721d9	1	1	Normal
513	ID_6558b1358	1	1	Normal
514	ID_65af5120a	1	1	Normal
515	ID_65b527139	1	1	Normal
516	ID_6723f480a	1	1	Normal
517	ID_67bdf13a4	1	1	Normal
518	ID_68558d316	1	1	Normal
519	ID_6996ee4ad	1	1	Normal
520	ID_69b761399	1	1	Normal
521	ID_6b0c7ed46	1	1	Normal
522	ID_6b4c329a5	1	1	Normal
523	ID_6b69b9320	1	1	Normal
524	ID_6d92bbb7c	1	1	Normal
525	ID_6dc9647a8	1	1	Normal
526	ID_6f1a9d9b0	1	1	Normal
527	ID_718c25b16	1	1	Normal
528	ID_71f66f567	1	1	Normal
529	ID_7437a7eee	1	1	Normal
530	ID_74c91c1a5	1	1	Normal
531	ID_7567b6e9e	1	1	Normal
532	ID_756b53093	1	1	Normal
533	ID_75f0c7adf	1	1	Normal
534	ID_76175cb7b	1	1	Normal
535	ID_773ec867a	1	1	Normal
536	ID_77fe5dbc8	1	1	Normal
537	ID_7a676856b	1	1	Normal
538	ID_7b54b578e	1	1	Normal
539	ID_7d7e6bbbf	1	1	Normal
540	ID_7d7e7742e	1	1	Normal

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
541	ID_7dd3f5d23	1	1	Normal
542	ID_808c0e8b4	1	1	Normal
543	ID_82d63fc84	1	1	Normal
544	ID_8349526dd	1	1	Normal
545	ID_834e439a0	1	1	Normal
546	ID_83bcb3e52	1	1	Normal
547	ID_8472b4de8	1	1	Normal
548	ID_84a1fe3c0	1	1	Normal
549	ID_84c1ceca0	1	1	Normal
550	ID_858b35c4a	1	1	Normal
551	ID_860c2af40	1	1	Normal
552	ID_86b75fa34	1	1	Normal
553	ID_86e0db3e8	1	1	Normal
554	ID_89789fe7d	1	1	Normal
555	ID_8b696fefb	1	1	Normal
556	ID_8bf4b02c1	1	1	Normal
557	ID_8cb876ee5	1	1	Normal
558	ID_8d1d4561d	1	1	Normal
559	ID_8dc1999a1	1	1	Normal
560	ID_8fbb15025	1	1	Normal
561	ID_8fbb71288	1	1	Normal
562	ID_90165c2e5	1	1	Normal
563	ID_9017b56ce	1	1	Normal
564	ID_912e886c2	1	1	Normal
565	ID_933e55672	1	1	Normal
566	ID_9366d1d4c	1	1	Normal
567	ID_93c7dd9c5	1	1	Normal
568	ID_93d64323e	1	1	Normal
569	ID_93f4c7426	1	1	Normal
570	ID_941929e2d	1	1	Normal
571	ID_9472c25b7	1	1	Normal
572	ID_96d989c25	1	1	Normal
573	ID_974fcb059	1	1	Normal
574	ID_978167c6e	1	1	Normal
575	ID_97e284174	1	1	Normal
576	ID_9983e1073	1	1	Normal
577	ID_9b0d1d011	1	1	Normal
578	ID_9b3125334	1	1	Normal
579	ID_9b4982dfc	1	1	Normal
580	ID_9b5b195e4	1	1	Normal
581	ID_9b6803ba4	1	1	Normal
582	ID_9beaaeac2	1	1	Normal
583	ID_9c78e92ba	1	1	Normal
584	ID_9cac5783f	1	1	Normal
585	ID_9eab5fce7	1	1	Normal

SN	Görüntü ID	Kesit No	Görüntü Sayısı	Sınıfı
586	ID_9f0d1509f	1	1	Normal
587	ID_9f97da3c0	1	1	Normal
588	ID_a01e212c2	1	1	Normal
589	ID_a06dd2af8	1	1	Normal
590	ID_a0ddfd93	1	1	Normal
591	ID_a1829614a	1	1	Normal
592	ID_a2820e2f4	1	1	Normal
593	ID_a34f5f20b	1	1	Normal
594	ID_a38f74b1a	1	1	Normal
595	ID_a3bfa362f	1	1	Normal
596	ID_a40b9757e	1	1	Normal
597	ID_a42e08b28	1	1	Normal
598	ID_a4398c5a8	1	1	Normal
599	ID_a44d4853d	1	1	Normal
600	ID_a595fa940	1	1	Normal
601	ID_a60f414ef	1	1	Normal
602	ID_a6f6d9a6a	1	1	Normal
603	ID_a6f872927	1	1	Normal
604	ID_a708a2f86	1	1	Normal
605	ID_a79af37d4	1	1	Normal
606	ID_a7dfc5fab	1	1	Normal
607	ID_a7f57b612	1	1	Normal
608	ID_a87b5f8a5	1	1	Normal
609	ID_a8d215581	1	1	Normal
610	ID_a8d35aad2	1	1	Normal
611	ID_abd0cebb6	1	1	Normal
612	ID_ac1807f79	1	1	Normal
613	ID_ac3828e9a	1	1	Normal
614	ID_ac4f42d2a	1	1	Normal
615	ID_ad2e19d82	1	1	Normal
616	ID_ae5749005	1	1	Normal
617	ID_ae93f1341	1	1	Normal
618	ID_af500f183	1	1	Normal
619	ID_b00c5a9f6	1	1	Normal
620	ID_b09192b46	1	1	Normal
621	ID_b0ce01e1f	1	1	Normal
622	ID_b1706c939	1	1	Normal
623	ID_b33cf1fee	1	1	Normal
624	ID_b35007d20	1	1	Normal
625	ID_b38d45d88	1	1	Normal
626	ID_b3a2a8b29	1	1	Normal
627	ID_b3f535c9d	1	1	Normal
628	ID_b637c12e9	1	1	Normal
629	ID_b6ca5c683	1	1	Normal
630	ID_b7aba2345	1	1	Normal

